Evangélikus Élet

EVANGÉLIKUS HETILAP 75. évfolyam, 32. szám ■ 2010. augusztus 8. ■ Szentháromság ünnepe után 10. vasárnap Ára: 250 Ft

„ …egy része az evangélikus egyház kezén van, a többi városi köztemető. A lutheránus aránylag kis részt képez, talán ötöde a nagy egésznek. Ez megmaradt, és ma kezd igazán magyar jellegű sírkertté válni”

Örök Házsongárd ▶ *7. oldal*

„Megtanultam, hogy Isten mindig válaszol az imádságokra, de ezt négy módon is megteheti. »Igen«, »nem«, »várj« és »másképp« is lehet a válasza.”

Amikor az imádság megválaszolatlannak tűnik ▶ *11. oldal*

„A homoszexualitás társadalmi súlyához képest nem foglalkozik-e aránytalanul sokat a politika, média, az egyház, így a mi egyházunk is a témával? Mi lehet ennek az értelme és célja? Kik és miért mozgatják ezt napjainkban?”

Meleg kérdések – kánikulában ▶ *13. oldal*

Vak voltam, most látok! ▶ *2. oldal*
Beszélgetés Petrőczi Évával ▶ *6. oldal*
Idegen méltóság ▶ *10. oldal*
Nagyköveti búcsú ▶ *11. oldal*
Mindennapi válságunkból… ▶ *12. oldal*
Honterus jobbkeze: Wagner Bálint ▶ *14. oldal*

Fabiny Tamást választották a Lutheránus Világszövetség egyik alelnökévé

A Lutheránus Világszövetség frissen megválasztott, negyvennyolc fős tanácsa hét alelnököt választott saját tagjaiból. A közép- és kelet-európai régió alelnöke *dr. Fabiny Tamás,* a Magyarországi Evangélikus Egyház Északi Egyházkerületének püspöke lett. Megbízatása 2017-ig szól.

A Lutheránus Világszövetség 11. nagygyűlésének delegáltjai július 24-én választották meg a negyvennyolc tagú tanács tagjait is, akik július 28–29-én tartották első konzultációs ülésüket. A tanács, amely tíz afrikai, tíz ázsiai, nyolc közép- és nyugat-európai, hat észak-európai, öt kelet-közép-európai, öt észak-amerikai és négy latin-amerikai, karib-tengeri tagból áll, saját tagjaiból régiónként egy-egy alelnököt választott. Megbízatásuk egészen a következő nagygyűlésig, a jubileumi évig, 2017-ig tart.

Fabiny Tamás alelnökké választásával tagja lett a Lutheránus Világszövetség legszűkebb döntéshozó testületének, a Végrehajtó Bizottságnak, újabb nevén a Tisztségviselők Hivatalának. Alelnökként feladata elsősorban ennek a régiónak a képviselete lesz, amelyhez a magyar, lengyel, szlovák, szlovén, horvát, szerb, cseh (két egyházszervezet), erdélyi (szász és magyar), észt, lett és litván evangélikusok tartoznak.

FOTÓ: HORVÁTH-HEGYI DÉNES

A püspök ezzel egyidejűleg tagja lett a szövetség Kommunikációs Bizottságának is, illetve a bizottság elnökének novemberi megválasztásáig a testület elnöki tisztét is betölti. A többi bizottságba ugyancsak a Végrehajtó Bizottság novemberi ülésén jelölnek tisztségviselőket.

Korábban ennek a régiónak *dr. Christoph Klein,* a Romániai Ágostai Hitvallású Szász Evangélikus Egyház püspöke volt az alelnöke.

Egyházunkból eddig *Ordass Lajos* töltötte be régiónk alelnöki tisztét, őt 1947-ben Lundban, az alakuló ülésen választották meg. Az 1957-es, harmadik nagygyűlésen a püspök újra jelen volt, és ott ismét alelnökké választották.

Káldy Zoltán püspök 1984-től 1987-ben bekövetkezett haláláig volt a Lutheránus Világszövetség elnöke. Mivel a püspök 1985 decemberében súlyos agyvérzést kapott, így de facto csak bő egy évig volt a szervezet elnöke.

■ EVANGELIKUS.HU

A Lutheránus Világszövetség 11. nagygyűlésének (Stuttgart, 2010. július 20 – 27.) logója – „Mindennapi kenyerünket add meg nekünk ma”

▶ Beszámolónk a nagygyűlésről a 3 – 5. oldalon

Imádkozó nagygyűlés

■ FABINY TAMÁS

A héten ért véget a Lutheránus Világszövetség (LVSZ) stuttgarti nagygyűlése. A világ több mint hetvenmillió evangélikusának képviseletében elsősorban imádkozó közösségként voltunk együtt július 20. és 27. között a reformáció hazájában. A találkozó mottójául a *Miatyánknak* ez a mondata szolgált: *„Mindennapi kenyerünket add meg nekünk ma”.*

A sokszínű istentiszteleteken azok az ó- és újszövetségi történetek elevenedtek meg, amelyek éhezésről és gondoskodásról, nélkülözésről és gondviselésről szólnak. Elcsendesedésnek aligha lehetne hívni ezeket a reggeli és esti alkalmakat, hiszen mindvégig erőteljes éneklés és a bibliai elbeszélések dramatizálása jellemezte őket.

Valaki a találkozó szívverésének nevezte az istentiszteleti közösséget. Minden nemzetközi egyházi rendezvény egyik legkülönlegesebb része, amikor ki-ki a maga anyanyelvén mondja a *Miatyánkot.* Látszólag olyan, mint a bábeli zűrzavar, valójában a pünkösdi csoda alkalmai ezek.

Luther Márton szerint a mindennapi kenyérnek egészen széles jelentése van. Mindaz idesorolható, ami az élet fenntartásához és táplálásához kell, mint például „étel, ital, ruházat, lábbeli, ház, szántóföld […], derék házastárs, derék gyermekek, becsületes háznép, tisztességes felsőbbség, jó kormányzat, jó időjárás, közrend, becsület, jó barátok, megbízható szomszédok és ezekhez hasonlók”.

A reformátor által írt *Kis káténak* ez a felsorolása máris mutatja, hogy Isten igéjét bátran lehet alkalmazni saját helyzetünkre, a magunk korára. Ez az úgynevezett *kontextualitás* mindvégig jellemző volt a stuttgarti evangélikus világtalálkozóra. Némi kritikát annyiban lehet megfogalmazni, hogy az említett „kontextus” olykor mintha felülírta volna a „textust”: a bibliai szövegek mélyebb elemzésére kevésbé került sor. (Kivétel volt ez alól, amikor a bibliatanulmányt az egyik magyar résztvevő, *Wagnerné Balicza Klára* tartotta. Ő egyébként az elmúlt ciklusban az LVSZ presbitériumának számító tanács tagja volt. A testület mellett pedig *Gáncs Péter* püspök tanácsadóként működött.)

Az „itt és most” helyzetéhez képest ugyanakkor sajátos örökérvényűséget jelentett az evangélikus világtalálkozón naponként átélt úrvacsorai közösség. Az oltári szentség „mindennapi kenyérré” vált. A vendégelőadóként jelen levő canterburyi érsek szerint a keresztény ember egyenesen *homo eucharisticus,* aki az úrvacsora csodájában átélheti a bűnbocsánat és az újjászületés örömét. Azt már csak magam teszem szép csendben hozzá: bárcsak eljönne már az idő, hogy az evangélikusok nemcsak a reformátusokkal, az anglikánokkal és kisebb egyházakkal, hanem a katolikusokkal is egyek lehetnének az úrvacsora közösségében! Számos vegyes házasságban élő házastárs várja már ezt az alkalmat.

Imádkozó nagygyűlés volt a stuttgarti annyiban is, hogy döntéseinket még a plenáris teremben is gyakran imádság előzte meg. A mennoniták megkövetését, a velük való kiengesztelődést a levezető elnök, *Mark Hanson* püspök – sok küldötthöz hasonlóan – térden állva szavazta meg.

De térjünk vissza a mindennapi kenyérhez. A stuttgarti találkozón az is kiderült, hogy az evangélikus világszervezet milyen sokat tesz a világban tapasztalható éhezés és megannyi nyomorúság ellen. Haititól kezdve Szudánon keresztül Szomáliáig számos területen fáradoznak az ínség enyhítésén. Óriási jelentőségük van ezeknek a segélyezéseknek és fejlesztéseknek, és tehetségünk szerint támogatnunk is kell őket.

> **Imádkozó nagygyűlés volt a stuttgarti annyiban is, hogy döntéseinket még a plenáris teremben is gyakran imádság előzte meg.**

Nekünk azonban saját országunk és térségünk gondjaival is szembesülnünk kell. Ennek jegyében sürgette hozzászólásában a romák közötti munkánk nemzetközi egyházi támogatását az egyik plenáris ülésen *Pángyánszky Ágnes* lelkész. Mert segítenünk kell távoli földrészek lakóit, de a közvetlenül mellettünk élőkről sem feledkezhetünk meg. Ahogyan a frappáns mondás is tartja: „Gondolkozz globálisan, cselekedj lokálisan.”

Ennek jegyében az egyik plenáris fórumon („open hearing”) egyházunk úgynevezett „kemenceprogramját” mutatta be *Kalit Eszter* lelkészjelölt. Arról az evangélikus lelkésznőről szólt, aki a Nógrád megyei Bátonyterenye és Szúpatak sokszorosan hátrányos helyzetű gyermekeit segíti. Felismerte azt a pofonegyszerű igazságot, hogy az éhes gyerek nem tud tanulni. Ezért aztán a hittanórákra mindig két kiló kenyérrel és bőséges adag felvágottal megy. Előbb megeteti őket, aztán szól nekik Jézusról. És hogy mindez még gördülékenyebben menjen, Szúpatakon, a gyülekezeti háznál most kemencét építenek. Sok éhes család asztalára kerülhet majd az ott sütött kenyér.

Akik pedig megtapasztalják, hogy az egyház törődik velük, azok talán imádkozni is megtanulnak. Hittel kérik majd: *„…mindennapi kenyerünket add meg nekünk ma…”,* és jó szívvel mondják a *Miatyánk* többi kérését is.

Talán ilyen esetek kapcsolják egybe és teszik igazán közösséggé a világ evangélikusságát.

A szerző az Északi Egyházkerület püspöke, az LVSZ frissen megválasztott alelnöke

Oratio œcumenica

[Lelkész:] Örök Isten, aki egyszülött Fiadat engesztelő áldozatul adtad bűneinkért, és feltámasztottad megigazulásunkra, add, hogy egyedül benned bizakodjunk, és reménységgel forduljunk hozzád könyörgésünkkel!

[Lektor:] Könyörgünk azért, hogy szent igéd gyümölcsöt teremjen életünkben. Segíts, hogy törvényedet és evangéliumodat mindig komolyan vegyük! Ébressz szívünkben bűnbánatot engedetlenségünk miatt, és szereteteddel vezess új életre minket! Jézus Krisztusért kérünk…

[Gyülekezet:] Urunk, hallgass meg minket!

[Lektor:] Könyörülj egyházadon. Vezesd és kormányozd Szentlelkeddel! Adj népednek hűséges igehirdetőket és pásztorokat! Jézus Krisztusért kérünk…

[Gyülekezet:] Urunk, hallgass meg minket!

[Lektor:] Könyörgünk gyülekezetünkért. Ne engedd, hogy az evangélium világosságától elforduljunk, a magunk útját járva hűtlenül megtagadjunk, és kemény szívvel lázadozzunk ellened! Jézus Krisztusért kérünk…

[Gyülekezet:] Urunk, hallgass meg minket!

[Lektor:] Emlékezzél meg, Urunk, a betegekről, a szenvedőkről, a magukra hagyottakról, a segítségre szorulókról, a természeti katasztrófák, a háborúk és a terror áldozatairól! Gyógyítsd a betegeket, és rendelj segítőkész testvéreket minden bajba jutott embertársunk mellé! Jézus Krisztusért kérünk…

[Gyülekezet:] Urunk, hallgass meg minket!

[Lektor:] Emlékezzél meg, Urunk, Jeruzsálem egykori pusztulásáról és az *Ószövetség* választott népéről! Add, hogy az üdvözítő Krisztusban felismerjék a Messiást, és benne megtalálják a békesség útját! Jézus Krisztusért kérünk…

[Gyülekezet:] Urunk, hallgass meg minket!

[Lelkész:] Hallgass meg minket, Urunk, és fordulj felénk, mert nélküled árvák és elesettek vagyunk! Nyugtalan szívünk csak benned talál nyugalmat. Hisszük, hogy ezt meg is adod népednek itt a földön és egykor örök országodban is szent Fiad, a mi Urunk, Jézus Krisztus által.

[Gyülekezet:] Ámen.

SEMPER REFORMANDA

„Először is azt mondtam, hogy még kétféle gyónás van azon a gyónáson kívül, amelyről itt beszélünk. Ezeket helyesebben minden keresztyén általános bűnvallásának lehetne nevezni, mert ezeknél egymagunkban gyónunk, és kérünk: bocsánatot magától Istentől vagy felebarátunktól. A Miatyánkban is megvan ez a kettő, amikor ezt mondjuk: »Bocsásd meg a mi vétkeinket, miképpen mi is megbocsátunk az ellenünk vétkezőknek.« Sőt az egész Miatyánk sem más, mint ilyen gyónás. Nem azt jelenti-e a mi imádkozásunk, hogy megvalljuk azt, ami hiányzik belőlünk, vagy amiben nem teljesítettük kötelességünket, és hogy könyörgünk kegyelemért és vidám lelkiismeretért? Szüntelenül kötelesek és kénytelenek vagyunk így gyónni, amíg csak élünk. Mert az a keresztyén élet, hogy bűnösnek tudjuk magunkat, és kegyelmet kérünk."

▶| *Luther Márton:* Nagy káté *(Prőhle Károly fordítása)*

SZENTHÁROMSÁG ÜNNEPE UTÁN 10. VASÁRNAP – JN 9,24–38

Vak voltam, most látok!

Jézussal lehetséges a gyógyulás! Ennek a történetnek ez az üzenete számunkra: még a legnyomorúságosabb beteg, azaz a vakon született ember számára is Jézussal lehetséges a gyógyulás.

Igaz ez a vakon születés testi értelmében, úgy, hogy valakinek Jézus megnyitja a szemét, de igaz lelki értelemben is: Jézus látást ad a lelkileg vakoknak. Ekkor válik mindnyájunkat érintő, igazi örömhírré ez az üzenet, hogy Jézussal nem csupán a nyomorúságos testi, hanem a még kilátástalanabb lelki vakságból is lehetséges számunkra a gyógyulás.

A vakon született ember Jézussal való találkozásáig úgy élte az életét, hogy nem is tudta, mit jelent az, hogy ő vak. Vakon született, de immár felnőtt férfi: úgy telt el a gyermek- és ifjúkora, hogy igazából nem is tudta, mit jelent látni. Fogalma sem volt arról, mi az a képesség, amelynek híjával van, amelyről körülötte az emberek mint látásról beszélnek.

Ha valaki látóként baleset vagy betegség miatt veszíti el szeme világát, annak legalább megmarad a látás emléke. Annak van fogalma arról, milyen az őt körülvevő világ képe, tudja, mi a különbség nappal és éjszaka között, ismeri a színeket, a formákat, emlékszik szeretteinek, régi ismerőseinek az arcvonásaira.

De ez a vakon született egy olyan világban élt, amelyben nem lehetett tapasztalata arról, mit jelent látónak lenni. Ehhez Jézussal kellett találkoznia, aki megnyitotta testi szemeit. Ekkor csodálkozhatott rá először a környezetére: a színekre, az emberek arcára, a templomra, amelynek kapujában koldulni szokott, a fényre, a világosságra, amelyet eddig nem érzékelt.

Ez az ember azonban nemcsak testi látást kapott Jézustól, hanem lelki szemei is felnyíltak. E nélkül testileg látón, de lelkileg vakon botorkált volna tovább életútján. Ő azonban átélte azt a csodát, hogy Jézussal testi-lelki értelemben megváltozott az élete. És ezt a farizeusok bonyolult teológiai kérdésére felelve nagyon egyszerű szavakkal így mondta el: *„Egyet tudok: bár vak voltam, most látok."* Jézust nemcsak testi szemével látta már, hanem lelki szemével, hitével is érzékelte, amit azután neki személyesen így vallott meg: *„Hiszek, Uram."* És leborulva imádta Jézust, szemének megnyitóját, látásának megadóját.

Lelki értelemben mindnyájunkra igaz mindaz, ami a vakon született ember állapotát jelenti. Hiszen mi, ép szemmel, ép testi látással született emberek, lelki értelemben mindnyájan, kivétel nélkül vakon születünk, és így éljük életünket. Az Ádámtól örökölt fogyatékosság, a bűn, vakká tesz minket az igazi világosságnak az érzékelésére, látására.

Pedig az megjelent, eljött és felragyogott ebben a világban Jézus Krisztusban, hogy minden embert megvilágosítson (Jn 1,9). Testi szemeink számára láthatatlan Jézus jelenléte ebben a világban, mégis érzékelhetjük őt hitünkkel, miután megnyitotta lelki szemeinket. Vele találkozva megváltozik az életünk az ő látására – ahogyan ennek a vaknak is.

Az ő életváltozása látványos volt, hiszen testi vakságból látóvá lett, és Jézust nem ismerő, lelkileg világtalanból Jézusról bizonyságot tevő, világosságot kapott hívővé lett. Még nem sokat tudott Jézusról ahhoz, hogy vallást tegyen róla, mégis a legszebb bizonyságtételt mondta, amikor arról szólt, amit Jézus vele cselekedett.

Jézus által meggyógyítottként nekünk is ezt kell elmondanunk, hogy milyen volt az életünk Jézus nélkül és milyenné lett vele: „Bár vak voltam, most látok." Jézus nélkül a bűn vakságában, sötétbe zártan, kilátástalanul éltem, tőle bűnbocsánatot kapva világosságra jutottam, értelmet kapott az életem. Jézus megnyitotta a szememet, s ezután az általa kapott látással el tudok igazodni ebben a világban. Tisztán meglátom a gonosz szándékot, helyesen látok erkölcsi kérdésekben, nem csaphat be semmilyen ártó hatalmasság. Nem tudnak félrevezetni, kihasználni, életellenes propagandával megtéveszteni. A bűnt bűnnek látom elsősorban a magam életében, és tudom, hogy ha azt megvallva Jézus bűnbocsátó szeretetéhez menekülök, akkor ő újra és újra megment engem. Hitemmel belé kapaszkodom, aki ígérete szerint velem van minden napomon a világ végezetéig.

A VASÁRNAP IGÉJE

Velünk van addig a napig, amikor számunkra valóban látássá lesz a hit. Addig igaz az, hogy *„hitben járunk, nem látásban"* (2Kor 5,7), és *„most tükör által homályosan látunk, akkor pedig színről színre"* (1Kor 13,12). De már most Jézussal járva, az ő szavára hallgatva, az ő vezetésére bízva magunkat, az ő teste és vére vétele által vele teljes közösségben megérezhetjük a mennyei öröm előízét.

Ez az a látás, amely csak azoknak adatik, akiknek lelki szemét Jézus nyitotta meg. Ők azok, akik boldogan kiáltanak fel a vele való gyógyító találkozás után: „Bár vak voltam, most látok." És ők azok, akik amikor testileg is átmennek a halálból az életbe, boldogan tapasztalják meg, mit jelent Jézust látni színről színre és ebben a látásban élni örökre.

■ Tamásy Tamás

Imádkozzunk! Uram, köszönöm, hogy megnyitottad szememet az én nagy vétkem és a te még nagyobb kegyelmed látására. Hálát adok, hogy hitem tekintete előtt nekem is felragyogott a Krisztus, hogy benne bízhatok, őt követhetem, neki engedelmeskedhetek. Add, hogy hozzá hű maradjak mindvégig: addig a napig, amikor e földi testet levetve az ő ígérete szerint a hitem színről színre látássá lesz. Ámen.

Áldj meg minket, Úristen, a te jóvoltodból

▶ **Heti énekünk, az *Áldj meg minket, Úristen* (EÉ 323) sok értéket egyesít magában: lengyel költő zsoltárparafrázisa a 16. század legnagyobb magyar költőjének fordításában, az egyik legismertebb passiós koráldallamra alkalmazva.**

CANTATE

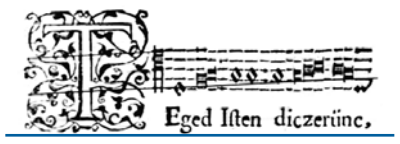

Jakub Lubelczyk (1530 körül – 1564 után) lelkész – akinek az eredeti költeményt köszönhetjük – a reformáció lelkes harcosa és megbecsült kálvinista író volt. A 67. zsoltárra írott parafrázisát *Balassi Bálint* (1554–1594) fordította magyarra: „Egy lengyel ének igéről igére és ugyanazon nótára: *Blogoslaw nas nasz Panie.*"

A hajdani magyar Felvidéken élő főúri Balassi nemzetség szoros kapcsolatban állt az akkor szomszédos Lengyelországgal. A költő apjának, *Jánosnak* birtokai voltak Dél-Lengyelországban, a határ közelében. A hajdani lengyel–magyar határvidéken nemcsak a családi, a vagyoni és a kereskedelmi kapcsolatok virágoztak, hanem a kulturális értékek is áramlottak mindkét irányba.

Az első út – pontosabban családi menekülés a Habsburgok elől – az apa bebörtönzésének idejére esik (1570–1572). Bálint megfordult Dél-Lengyelországban, apja birtokain, Rymanówban s minden bizonnyal Krakkóban is.

Tisztességgel folytatja tanulmányait, komolyan érdeklődik az irodalom iránt. Valószínűleg eredetiben olvassa a lengyel szerzőket, így *Kochanowskit,* a reneszánsz legnagyobb lengyel költőjét is. Németből magyarra fordítja *Michael Bock* evangélikus lelkész 1562-ben kiadott könyvét. A kiváló, olvasmányos magyar változat 1572-ben Krakkóban lát napvilágot, *Beteg lelkeknek való füves kertecske* címmel. Ez Balassi egyedüli műve, amely még a költő életében nyomtatásban megjelent.

Itt és ekkor fordíthatta le lengyelből Lubelczyk zsoltárát. A vers jól érzékelteti, hogy Balassi nemcsak kiváló költő, de jó műfordító is volt, aki mélyen átérezte és értette a lengyel lélek apró rezdüléseit.

Balassi átdolgozott négy versszakos költeménye az 1911-es *Dunántúli énekeskönyvben* (Dt 425) még *Johann Crüger* dallamával *(Istenhez emelkedjél – Schwing dich auf zu deinem Gott)* jelent meg. Mostani gyűjteményünk a *Christus, der uns selig macht* (*Jézus, szenvedésedről* – EÉ 204) énekkel párosítja, megalapozottan. Az ennek mintájául szolgáló *Patris sapientia, veritas divina* dallam lengyel variánsa ugyanis megtalálható Lubelczyk 1558-ban megjelent zsoltárgyűjteményében.

Fríg dallamunk különlegessége, hogy az alaphang oktávján indul, így leginkább ereszkedik. A strófa egységét az biztosítja, hogy az 1. és 3. sor zárása közeli variáns (eleje majdnem kvintválasz); a 2. és 4. sor pedig megegyezik.

■ Ecsedi Zsuzsa

Megerősödve az ismeretben

Nagy szükségünk van a világosságra. Elég néhány másodperc áramszünet a metrókocsiban, és az utasok között könnyen kitör a pánik. El sem tudjuk képzelni a világot kivilágított utcák nélkül. Automatikusan nyúlunk a kapcsolóhoz, mielőtt egy sötét szobába belépünk.

János evangélista úgy fogalmazza meg Jézus földre jövetelét, mint a világosság megjelenését a sötétségben: *„A világosság a sötétségben fénylik, de a sötétség nem fogadta be"* – hangzik a keserű ténymegállapítás. Nincs mentségünk: a sötétség a mi világunk! Hétköznapi gyakorlattá válik közöttünk az igazság rejtegetése, a sötétség leple alatt elkövetett machináció.

Óriási az ellentmondás! Miközben kihasználjuk a fény hiányának előnyeit, mi magunk félünk a sötétben. Balassi Bálint csodálatos imádsága mutat rá az igazi világosság forrására. Mai énekünkben arra bátorít, hogy keressük azt a fényt, amely a Lélek által sugárzik felénk, amely bennünket hozzá köt, lelkünket megnyugtatja, a hitben megerősít, amely segít, hogy tetszésére éljünk.

Isten világossága elvezet az igazságra. Jézusban jött el a világosság, és ahol megjelent, ott lelepleződött a gonoszság, a sötétség cselekedete. Nem maradhatott rejtve a farizeusok rosszindulata, a papok irigysége és Júdás árulása sem. Napjainkban talán azért vállalják kevesen hitük nyilvános megvallását, mert félnek a világosság kérlelhetetlen ítéletétől. Hiszen az ige fényében nem magyarázhatjuk bukásainkat, kudarcainkat, szándékos engedetlenségünket.

Aki azonban ki mer lépni a világosságra, megismeri Isten útját, amelyen járni kell. Erre utal Balassi eredeti szövege: „Világosíts meg minket irgalmasságodból / Orcád világosságával, *Lelked ajándékával,* / Hogy éltünkben ez földön járjunk igazsággal!"

Isten világossága által megismerjük a kegyelmet. Lappföldön fél évig nem kel fel a nap. A tavasz első napján így köszöntik egymást az ott élők: „Láttad a napot?" Csak az tud örülni a fénynek, aki sokat szenvedett a sötétségtől. Csak az tudja, mi a kegyelem, aki tudja, mit jelent elviselni a bűn súlyát. Isten ezért küldte el hozzánk Világosságát. Ő elviselte sötétségünket, majd elűzte azt isteni világosságával. Balassi szavaival mi is ezért adhatunk hálát.

Isten világossága bátorságot ad. Gyermekeim csak akkor tudnak jól aludni, ha látják az őket körülvevő ismerős tárgyakat. Ezért ég mindig egy kis lámpa a szekrény tetején. Ilyen lámpás a mi hitünk a Lélek által, amely segít, hogy Isten világosságában éljünk. Tetteink tanúskodjanak arról, hogy az ő kezében életünk biztonságban van!

■ Vető István

Az Evangélikus Élet 2005., 2006., 2007., 2008. és 2009. évi lapszámai PDF formátumban letölthetők a www.evangelikuselet.hu címről.

GIVE US TODAY OUR DAILY BREAD

A mindennapi kenyér ízei

LVSZ-nagygyűlés, Stuttgart, 2010. július 20–27.

„...és mégis mit csináltatok ti ott Stuttgartban egy hétig?" – szegezték nekem többen a kérdést az elmúlt pár napban, mióta hazaértem a Lutheránus Világszövetség (LVSZ) tizenegyedik nagygyűléséről. A kérdés jogos: mi célból is élvezte közel négyszáz tagegyházi küldött, LVSZ-munkatárs és ökumenikus meghívott egy hétig a németországi württembergi tartományi egyház vendégszeretetét? És hogyan is jelent meg a *Miatyánkból* vett mottó – *„Mindennapi kenyerünket add meg nekünk ma"* – a nagygyűlés sokszor felemelően sokszínű, néha kimerítően parlamentáris életében?

FOTÓ: HORVÁTH-HEGYI DÉNES

Plenáris ülés – üdvözlik a frissen megválasztott elnököt

A Lutheránus Világszövetség nevében hordozza önmeghatározásának egy jelentős elemét. A 2003-as winnipegi nagygyűlés óta a világszövetség neve ugyanis hivatalosan is *Lutheránus Világszövetség – Egyházak Közössége.* A névváltoztatás nem csupán külsőség, hanem mindennél világosabban kifejezi, mi a szervezet célja: *keretet teremteni ahhoz, hogy a tagegyházak megéljék közös gyökereikből és hitvallásukból fakadó,* Isten adta *közösségüket.*

Erre a legkézzelfoghatóbban a nagygyűlésen adódik alkalom. Egyrészt a reggelenkénti úrvacsorás istentiszteleteken, valamint a déli elcsendesedések és esti áhítatok alkalmával. Másrészt az úgynevezett falucsoportokban, melyek a nagygyűlés negyven–nyolcvan fős sejtjei. A falucsoportokban zajló beszélgetések nyújtanak lehetőséget arra, hogy mindenki megoszthassa tapasztalatait és véleményét a többiekkel, és elmélyedjen egy-egy témában.

Ez alkalommal – a vezértémához illeszkedően – a falucsoportok a mezőgazdasági ciklus fázisai köré épültek fel: *Jó talaj, Vetés, Aratás, A termés feldolgozása, A kenyér megtörése.* Az így elnevezett csoportokban olyan változatos kérdésekről gondolkodhattunk együtt, mint a méltányos kereskedelem („fair trade"), az egyház és a világ megosztottsága, a munka mint Isten ajándéka, a gyermekek jogai vagy a diakónia szerepe az erőforrások méltányos elosztásában – hogy csak néhány kiragadott példát említsek.

A közösség megélésének nem utolsósorban alkalmai voltak a hivatalos programok közötti kávészünetek is, csakúgy, mint a vendéglátó egyház által szervezett szombat esti városi fesztiválprogram vagy az a fergeteges búcsúztató, amellyel a genfi központot 1994 óta vezető, októbertől nyugdíjba vonuló *dr. Ishmael Noko* főtitkártól köszöntek el a résztvevők.

* * *

A nagygyűlésnek célja az is, hogy a mottó kijelölte vezérfonalra felfűzve végiggondolja hitünk alapjait, az adott kor kihívásait és a lutheránus egyházak által erre adandó választ. Ebben segítette a résztvevőket az istentiszteleti alkalmakon túlmenően az elnöki beszéd és a főtitkári jelentés is.

Mark S. Hanson, az LVSZ leköszönő elnöke beszédében az *egyházközösség (communio)* jelentéseit boncolgatta. Hangsúlyozta: önértelmezésünk nem tesz bennünket befelé fordulóvá, hanem azt szolgálja, hogy kifelé, Isten szeretett világa felé tudjunk fordulni. Éppen ezért lehet az a reménységünk, hogy bár a világban sokan szenvednek a mindennapi kenyér hiányától, Isten mégsem hagyta el népét, nem fordult el teremtményeitől.

Ishmael Noko főtitkár szintén a mottóként szolgáló imakérés közösségi jellegét domborította ki. A mindennapi kenyér spirituális jelentősége a kenyér megtörésében teljesedik ki, a Jézus által létrehozott közösség pedig arra kell, hogy indítsa a mai tanítványokat is, hogy gondoskodjanak egymásról.

Az *Üzenet (lásd keretes írásunkat a 4. oldalon – a szerk.)* tartalma és az ahhoz kapcsolódó határozatok hivatottak megszabni az LVSZ működésének irányvonalát az elkövetkező hét évben. A döntések alapján leginkább a fenntarthatóság, az élelmiszerbiztonság, valamint a nemi és generációs egyenjogúság elősegítése élvez majd prioritást, de a számtalan döntés közé bekerült – többek között – az egyházakban vezető tisztséget betöltők teológiai formálódásának elősegítése, az emberkereskedelem elleni küzdelem szükségessége és a szociálisan hátrányos helyzetű európai népcsoportok (különösen a roma kisebbség) felzárkóztatására szolgáló programokra való igény is.

* * *

Természetesen nem tagadhatjuk azt sem, hogy minden magasztos cél ellenére az LVSZ mégiscsak földi szervezet, melynek működéséhez szükség van bizonyos rutinszerű feladatok ellátására is.

Folytatás a 4. oldalon

Lélekmentők

Gondolatok lelkészszentelések idején

A sokaknak csak a szabadság idejét jelentő nyári időszak az egyház legszebb ünnepeit, a lelkészszenteléseket is jelenti. Ez ad most alkalmat, hogy a lelkészi szolgálatról néhány gondolatot megfogalmazzunk.

A Szentírás virrasztóknak, őrállóknak is nevezi Isten elhívott embereit. Őrállóvá azonban nem magától lesz az ember. Azzá csak Isten hívása, a tőle kapott megbízatás, a mandátum és a betöltéséhez kapott lelki ajándékok – a karizmák – tesznek. Ahogy *Ezékiel próféta könyvében* olvassuk: *„Emberfia! Őrállóvá tettelek Izráel házában. Ha igét hallasz tőlem, figyelmeztesd őket az én nevemben!"* (Ez 3,17)

Az önjelölt álpróféták, a fontoskodó népboldogítók előbb vagy utóbb mindig lelepleződnek (akár így, akár úgy történik, jaj nekik!). Akiket azonban Isten áldott meg, ajándékozott meg ennek a szolgálatnak a keresztjével és gyönyörűséges igájával, azoknak szava évezredek távolából és testközelből is hiteles. Az ilyenek mindig tudják az örök igazságú bölcsességet: *Teneo quia teneor (tartok, mert engem is tartanak)* – és minden körülmények között tartják is magukat hozzá. Ismerik, belülről ismerik a nagy titkot: őrállónak nem születik az ember, azzá csak Isten formálhat – olykor villámcsapásszerű elhívásban, máskor meg talán hosszú évek, évtizedek érlelő vándorútjain.

De hát *mondhatja-e az agyag a fazekasnak, hogyan és milyenné formálja, alakítsa?* Az Isten szentségét megrendítő látomásban átélt Ézsaiás, az elhívása ellen fiatalságával védekező Jeremiás, a csodálatos halfogás láttán megszégyenülő Péter és a Damaszkusz kapujánál üldözőből apostollá szelídített Pál története – hogy a cet gyomorsavában megérlelt Jónás példázattörténetét már ne is említsük – csak néhány példa arra, hogy az Úr mindig megtalálja a megfelelő utat és módot a kiszemeltek szívéhez.

S jaj annak, aki ha hívják, nem mozdul; de annak is, aki azt állítja, hívták, pedig senki nem szólt hozzá! Mert minden a Megbízón múlik. S ha hangzott a hívás, nem lehet nem menni, nem szólni. Mert a csontokba rekesztett tűz nem csak Jeremiást űzte, hajtotta: nem rejtheti szíve mélyére a felismert, fentről kapott igazságot, az üzenetet el kell mondani, világgá kell kiáltani mindenáron! S nem csak Pál apostol vallhatta: jaj nekem, ha nem hirdetem! Az anyaszentegyház kétezer éves történetében így van ez mind a mai napig.

A hűségesen – a Küldő parancsa szerint betöltött – őrállói szolgálat ugyan nem mindig „sikeres", de

ÉGTÁJOLÓ

mindig lélekmentő. Megint csak az egyik *locus classicusra,* Ezékiel próféta megbízására kell gondolnunk. A fent már idézett mondat után így folytatódik a *szolgálatvezénylés: „Ha azt mondom a bűnösnek, hogy meg kell halnia, és te őt nem figyelmezteted, és nem szólsz neki, figyelmeztetve a bűnöst, hogy ne járjon bűnös úton, és így életben maradjon: akkor az a bűnös meghal ugyan bűne miatt, de a vérét tőled kérem számon. De ha te figyelmezteted a bűnöst, és ő nem tér meg bűnéből és bűnös útjáról, akkor az a bűnös meghal a bűne miatt, de te megmented a lelkedet. – Ha az igaz letér az igaz útról, és gonoszságot követ el, akkor én bukását okozom, és ő meg fog halni. Ha nem figyelmezteted őt, akkor meghal ugyan vétke miatt, és emléke sem marad meg igaz tetteinek, amelyeket véghezvitt, de a vérét tőled kérem számon. Ha viszont figyelmezteted az igazat, hogy ne vétkezzék többé az igaz, és ő nem vétkezik, akkor életben marad, mert engedett a figyelmeztetésnek, és te is megmented a lelkedet."*

Ha mint gyónótükörben magamat, hazai és európai kereszténységünket vizsgálom ezekben az igékben, összeszorul a szívem, sok-sok mulasztás terhe nehezedik rám. Mondhatunk-e mást, mint *mea maxima culpát?* Nem vagyunk-e magunk is tettestársak abban, hogy korai lelki özvegységre jutnak kortársaink, azok, akiket Isten őrállói szolgálatunkra bízott? Mert ahogy *Kierkegaard* mondta, bizony igaz: „Aki a korszellemmel házasodik, hamar megözvegyül." Nem lettünk-e a ránk bízottak üdvösségének szolgáiból a korszellemtől megszédültek elvtelen – őrállói elhívatásunkhoz hűtlen – kiszolgálóivá? Szolgálókból szolgáltatókká? Vigyázzunk! Nem a – legtöbbször hiába – sóvárgott siker, hanem a mandátumhoz való hűség az őrállók szolgálatának egyetlen helyes mértéke.

Bár gyönyörűséges, de nem könnyű szolgálat ez. Külső ellenség és belső kétség is próbára tehet. S akik mindkettőt átélték már, tudják, hogy a külső ellenség okozta sebeknél sokkal fájdalmasabb, amikor a saját szíve hagyja el az embert (Zsolt 40,13). Amikor még úgyahogy megvan a szándék, de nincs már elegendő erő a szívben, és nincs elegendő levegő a tüdőben, hogy zendüljön, és ne bizonytalanul szóljon a trombita (1Kor 14,8).

A mi reménységünk az, hogy a Mester ígérete nekünk is szól. Az az ígérete, amellyel a könnyen lelkesedő, könnyelműen fogadkozó és a sátántól megrostált tanítványt, Pétert készíti fel eljövendő szolgálatára: *„Könyörögtem érted, hogy el ne fogyatkozzék a hited: azért, ha majd megtérsz, erősítsd testvéreidet."* (Lk 22,32) A Mesternek ez az ígérete vigasztal, bátorít, erőt ad és elkötelez. Őrálló szolgálatunkat csak így tölthetjük be az ő szent nevének dicsőségére és a ránk bízottak üdvösségére.

Egyházkerületünkben 2010-ben eddig négy új lelkész állt szolgálatba: *Nagy Gábor, Papp Judit, Pongrácz Máté* és *Weltler Gábor.* Kísérje őket és a másik két kerületben felszentelteket is egyházunk népének imádsága!

Ittzés János püspök
Nyugati (Dunántúli) Egyházkerület

GIVE US TODAY OUR DAILY BREAD

Imádkozó

Mindennapi kenyerünk...

Folytatás a 3. oldalról

Mivel a nagygyűlés a szervezet legfőbb döntéshozó szerve, a küldöttekre hárul az előző nagygyűlés óta eltelt hét évre vonatkozó főtitkári és kincstárnoki jelentések jóváhagyása, az esetleges alkotmánymódosítások elfogadása (erre a szervezetben tervezett változtatások miatt most szükség volt), valamint az új elnök és az új tanács megválasztása.

A választások eredményeképpen az LVSZ következő elnöke Jordánia és a Szentföld palesztin származású püspöke, *Munib A. Younan* lett; a tanácsban pedig *dr. Fabiny Tamás* képviseli majd a Magyarországi Evangélikus Egyházat, illetve – ötödmagával – a kelet-közép-európai régiót.

„A mi mindennapi kenyerünket add meg nekünk ma…” A *Miatyánknak* ez a negyedik kérése volt a vezérfonalunk egy héten át az LVSZ tizenegyedik nagygyűlésén. Isten kegyelméből megtapasztalhattuk ennek a mondatnak a gazdag tartalmát és a mindennapi kenyér különböző ízeit. Keserű, ha alapvető méltóságukért küzdő testvéreink történeteit hallgatjuk… Sós, ha a teremtettség ellen elkövetett vétkeink miatt hullatunk könnyeket… Édes, ha ismeretlen afrikai nyelveken énekeljük együtt a sanctust… Bárcsak a naponta megtört kenyér erőt adna a résztvevőknek, hogy hazatérve saját egyházaikba, saját társadalmukba kovászként éljék meg hitüket!

■ Balicza Klára

Középen Mark S. Hanson leköszönt LVSZ-elnök

A *Miatyánk* negyedik kérésének szavai adták a vázát a nagygyűlés záródokumentumának, az úgynevezett *Üzenetnek* is, mely mintegy esszenciáját tartalmazza az egy hét alatt elhangzottaknak, és amelyet a résztvevők a tagegyházak és a világ figyelmébe kívánnak ajánlani.

› A *mi* névmás arra hívja fel figyelmünket, hogy az istengyermekség ténye egymással is összeköt bennünket, ezért arra kell törekednünk, hogy egyházaink valódi befogadó közösségekké válhassanak.

› A *mindennapi* szó elsősorban arra figyelmeztet, hogy a mohóság bűn, mely nem fenntartható rendszereket hoz létre, és hozzájárul a gazdagok és szegények közötti szakadék elmélyüléséhez. Egyházainknak ezért feladata lenne, hogy az uralkodó gazdasági rendszer ellenében alternatív megoldásokat részesítsenek előnyben.

› A *kenyér* szó – *Luther Kis kátéjának* értelmében is – jóval többet jelent, mint puszta táplálékot. Egyházainknak az a küldetésük, hogy egymással szoros együttműködésben testi és lelki értelemben is táplálják a világot.

› Az *add meg* ige egyértelművé teszi számunkra, hogy Isten kegyelmétől függünk. Amink van, nem elértük, hanem ajándékba kaptuk. Keresztényekként tehát el kell köteleznünk magunkat amellett, hogy ezeket az isteni ajándékokat másokkal is megosszuk.

› A *ma* szó korunk kihívásaira világít rá, ezek közül az élelmiszerkészletek egyenlőtlen elosztása, az éghajlatváltozás és a HIV/AIDS-et nevezi meg a dukumentum. Egyházainknak ezekre az égető kérdésekre konkrét lépésekkel kell válaszolniuk.

Közös vacsora az olasz testvéregyház képviselőivel

… add meg nekünk ma…

Istentiszteleti élet az LVSZ nagygyűlésén

Mire gondolunk akkor, amikor a *Miatyánk* imádság negyedik kérését imádkozzuk? Mit jelent az a szó, hogy *kenyér?* A feleslegessé váló, kidobásra kész, megszáradt kenyeret vagy a fennmaradáshoz szükséges utolsó falatot? A Lutheránus Világszövetség (LVSZ) tizenegyedik nagygyűlésén a világ minden tájáról és minden evangélikus egyházából azért gyűltek össze a résztvevők, hogy az imádság erejében bízva szólítsák meg Istent a negyedik kéréssel. A 21. század elején még mindig bűnbánattal kell Istent megszólítanunk, hiszen alapvető emberségünket sem tudjuk úgy megélni, hogy ne csupán magunkra, hanem másokra is gondoljunk.

A nagygyűlés mottójaként választott kérés emberi létünk alapjáról szól. A mindennapi kenyérről, amely lehet fizikai és lelki szükséglet is. De soha nem imádkozhatjuk úgy, hogy ne gondolnánk mások szükségleteire is, akár fizikai, akár lelki értelemben.

Egy ilyen világméretű gyűlésen hamar érezhetővé válik, hogy milyen sok helyről érkeztek a résztvevők. A fogyasztói társadalomból, a kényelem, a „kidobott kenyerek" országaiból is sokan jönnek, képviselve a világban a lelki szükségletet, a hit és imádság szükségletét a fizikai jóléten túl is. De a világ másik – éhező – felét is sokan képviselték. Ott egy falat kenyér, egy jószág a háznál bizony mindennél nagyobb kincset jelenthet. Az életnek, a megmaradásnak a kincsét, a létezésbe vetett bizalomnak a kincsét.

Mindezeket a „szükséghelyzeteket” egyszerre és együtt szerettük volna Isten és egymás elé is helyezni Stuttgartban, hálát adva azért, hogy az imádság erejét ilyen ritkán megtapasztalható széles körben is megélhetjük. Ezért a nagygyűlés életében központi szerepet kapott az istentiszteleti élet. A nyitó és záró istentisztelet mellett minden reggel, délben és este is együtt imádkoztunk és énekeltünk.

Az istentiszteleti életet egy külön bizottság szervezte, amely világhírű egyházi zenészekből, kántorokból, lelkészekből és egy helyi szervezőcsoportból állt. Különlegessége volt minden istentiszteleti alkalomnak egy színjátszó csoport részvétele, amely a pantomim és a dráma segítségével is megjelenítette a bibliai történeteket és az emberi szituációkat.

Segítségével az istentiszteleti térbe érkezőket minden alkalommal frissen sült kenyér illata fogadta, amely az eljövendő mennyek országának „előillata” és íze is volt egyben, kifejezve azt a reményt, hogy eljön az idő, amikor Isten gyermekei nem a mély szükséghelyzetből, hanem hálából imádkozhatják a *Miatyánk* negyedik kérését.

Minden reggeli istentisztelet úrvacsorai alkalom is volt egyben. A bűnvallás után úgy tudtuk Istennel és egymással is a közösséget megélni, hogy Krisztus teste és vére egy gyülekezetté formált bennünket a bűnbocsánat és az öröm közös megtapasztalásában.

Minden úrvacsorai alkalomhoz kapcsolódott egy-egy szimbolikus cselekedet is. Nagy élmény volt már az első alkalmakkor kezünkbe venni a búzakalászt, a földet, amelyet egy kis tálkában kaptunk, a vizet, amelybe belemárthattuk kezünket, vagy a kenyértészta-darabot, amelyet kezünkben tartva gyúrhattunk és formázhattunk. A kis tésztadarab Illés és a sareptai özvegy történetéhez kapcsolódott, és drámaian szimbolizálta a pillanatot, amikor egy embernek szembe kell néznie azzal, hogy élete utolsó falatjának elfogyasztására készül. Isten gondoskodó szeretete azonban életmentő szeretet, és az istentiszteleti közösségben átélhettük, hogy ezt a gondoskodó szeretetet Isten mindannyiunkra feladatul és küldetésül bízza.

Kiemelkedő élmény volt az istentiszteletek zenei élete. Egy külön kis füzet tartalmazta az énekeket, amelyeket megszólaltattunk. A résztvevőkből össze is állt egy énekkar, amely minden istentiszteleten vezette az éneklést. Az énekeket a világ minden tájáról gyűjtötték össze, de jellemzőek voltak az afrikaiak és a dél-amerikaiak, amelyek ritmikusságukkal, dinamikájukkal magukkal ragadták a résztvevőket. Az istentiszteletek liturgiáját szintén az előkészítő bizottság állította össze, és meghatározóak voltak benne a responzorikus (válaszoló), az adott témát és a kontextust megszólaltató imádságok.

A nagygyűlés vasárnapján a résztvevők a helyi gyülekezetek egyikében vehettek részt istentiszteleten, és vihették magukkal az esemény hírét és üdvözletét a gyülekezeti tagoknak.

FOTÓ: HORVÁTH-HEGYI DÉNES

Reggeli áhítat – dél-amerikai régió

A magyar delegáció egy része Schafhausenben, *Gémes Pál* gyülekezetében tölthette a vasárnap délelőttöt, ahol e sorok írója hirdette Isten igéjét. Délután a stuttgarti magyar gyülekezettel együtt lehettünk istentiszteleti és szeretetvendégségi közösségben.

■ Pángyánszky Ágnes

nagygyűlés

Ezerarcú világ

Emberek, kultúrák, nyelvek kavalkádja

Afrika. Egy szín, egy dallam, egy hangulat? Dehogy. Amikor kicsit közelebbről kapcsolatba kerülünk vele, csak ámulunk és bámulunk, hogyan lehet ennyire sokarcú kultúra, ennyire változatos világ: számtalan nyelv és dialektus, különböző viseletek, táncok, ritmusok.

Történet Kenyából

És az ínségnek is más és más az arca. A gyógyíthatatlan immunrendszeri betegségről mi is tudunk, és tudjuk azt is, hogy épp Afrika az a kontinens, ahol leggyakrabban fordul elő. Ám hogy ez társadalmi méretekben valójában mit jelent, nemigen tudjuk átérezni.

FOTÓ: KALIT ESZTER

A nagygyűlésen nap mint nap lehetőségünk nyílt jóízű beszélgetésekre. Beszélgettünk egyházainkról, hétköznapjainkról, jövőnkről. Már javában társalogtunk egy kenyai ifjúsági küldöttel, amikor feltűnt, hogy családjáról, otthonáról egyetlen szót sem ejt. Rákérdeztem. Lélegzetvétel nélkül hallgattam válaszát. Szülei 43 és 47 éves korukban haltak meg AIDS-ben. A hét testvér közül a legkisebb követte őket. Három testvére családot alapított, kettő a nyolcvan körüli nagymamánál él, és próbálnak tovább tanulni. Ő maga a fővárosban él és dolgozik, ha van mit. Emellett pedig utcagyerekeknek viseli gondját.

Afrika. Ámulatba ejt a kulturális sokféleség, érdekesség – a szív összeszorul, a szó elakad, ha a valódi ínség arca is elővillan.

Zsinati hangulat

Krisztus után az első évszázadokban az ismert világ minden keresztény közösségéből összegyűltek püspökök és presbiterek. Hitvitákba bonyolódtak, és többórás, -napos, olykor évekig is húzódó polémiák után fogalmaztak meg kikristályosodott hitvallásokat. Gondok, tisztázandó kérdések azóta is újra és újra előbukkantak.

A Lutheránus Világszövetség stuttgarti nagygyűlésén is a szélrózsa minden irányából érkező egyházak püspökei és küldöttei tanácskoztak hosszú órákon át. Idejük legnagyobb részét a gyűlésteremben töltötték. Ugyanannál a mikrofonnál szólt hozzá a beszélgetéshez az indiai püspök és a norvég küldött, az afrikai ifjúsági küldött és a brit püspöknő.

A gondok ma mások, a vita más témákról zajlik, mint másfél évezreddel ezelőtt. De a gyűlés végén itt is született egy dokumentum. Ez alkalommal nem egy hitvallás, hanem egy üzenet, amely összefoglalja, milyen fontos kérdésekkel kíván foglalkozni a világszövetség.

Lutheránus arcok

Délelőtt fél tíz. Bibliatanulmány. Lassan szállingózik a csapat a kijelölt helyre. Tíz perc múlva összeverődik a társaság. A csoportvezető El Salvador-i teológus fiú. Számára az evangélikus egyház az, ami segít országa lakosságának nyomorúságban tengődő tömegein. Jézus nyomán haladva tettre készen várja, hogyan és mit változtathat, hogy minél hitelesebb egyház tagja lehessen.

Az elhalasztott meghívás történetéről zajlik a beszélgetés. Dán, német, magyar, finn teológushallgatók vitatkoznak. Az idők végén mindenki részesül Isten szeretetében, és üdvözül? Szót kér az indonéz evangélikus, a kis japán egyház tagja… És ott van a csapatban egy fekete lány is, aki Chicagóban tanul. Isten szeretete határtalan. Hogyan utasíthat el bárkit is?

Valóban határtalan a szeretete, és minden nemzetet, emberfajtát országába vár. A Szentírás tanúsága szerint az Isten országába való jutáshoz a Jézusba kapaszkodó hit szükségeltetik. A csapat is tapasztalhatja, hogy Isten szeretete végtelen. Válogatás nélkül minden nemzetből megszólít valakit. Ők minden különbözőségük ellenére is Jézusban bízó evangélikusok. Bíznak abban, hogy Isten a hitetleneknek is gondjukat viseli, és valahogyan mindenkinek esélyt ad az ő megismerésére. Az alkalmat egy palesztin lány zárja, aki az arab *Útmutatóból* olvassa fel a napi igét.

Dicsérjétek az Úr nevét!

Mindenki áll, és zengő hangon énekel. A rendszeresen tartott áhítat veszi kezdetét. Reggelente egy-egy kontinens képviselői jutnak szóhoz. Minden nép és temperamentum dalai felcsendülhetnek. Az afrikai daloknak van egy különlegességük. Némelyek egy őserdő hangulatát tudják megidézni. Közben a mennyezeten gyönyörű, csillogó-villogó csillár díszeleg. Ki így, ki úgy, de minden nemzet a maga adottságaival dicséri azt, aki az egész teremtettségnek életet adott.

Isten képmásának pompás sokszínűsége

Izgatott készülődés, szaladgálás. Az este folyamán minden kontinens be szeretné mutatni nagyszerűségét. Nemzetközi ifjúsági konferenciákon a kulturális est a hét egyik fénypontja. Az est programjára készülve mindenki azon töri a fejét, hogyan tegye érdekesebbé a bemutatkozást, mit és hogyan tárjon a többiek elé országáról, kontinenséről, a számtalan jellegzetesség közül mit emeljen ki. A bemutatkozás alkalmával énekek, finomságok neve, földrajzi adatok röpködnek a levegőben.

Az LVSZ drezdai előtalálkozóján a fiataloknak nem kellett sokat fáradozniuk, hogy ámulatba ejtsék egymást és az egész nézőközönséget. Annyira különböző kultúrákhoz tartoztak, hogy minden hang, szín meglepetésként hatott. Az ázsiaiak hihetetlen sokféle és színpompás ruhában vonultak fel. Az indonézeknek, indiaiaknak, japánoknak, kínaiaknak különleges nemzeti viseletük van, nem szólva a pápua új-guineaiakéról.

A nyugat-európaiak játékosan cáfoltak rá a velük szembeni előítéletekre. Az amerikaiak napjaink legjellemzőbb slágereire mutatták be tánctudományukat, amely valóban meglepetés volt a németek keringője után. A tánc terén igazán látványos volt a sokszínűség. Az afrikaiak törzsi táncot jártak, végül pedig a dél-amerikaiak – miután megmutatták, hogy nekik mennyire jól megy a tánc –, megpróbáltak az egész közösségnek *salsát* tanítani.

Az észak- és a kelet-európaiak más oldalát villantották fel a közös kultúrának. Rövid történelmi drámajátékok születtek, amelyek a dán, a finn, a svéd és a norvég történelmet mutatták be. Kelet-Európában a közös történelem a húsz évvel ezelőtti kommunizmus ideje. Amikor sorban álltak, suttogtak, félve jártak templomba…

A kultúrák és színek kellemes hangulatúvá varázsolták az estét. Álmunkban sem gondoltuk, hogy ennyire színes és pompás a lutheránus egyház közössége.

■ Kalit Eszter

FOTÓ: KALIT ESZTER

Lutheránus hangyaboly

Hasonló az ülésterem ahhoz a szőlőskerthez, melyben együtt, vidáman serénykednek a szőlősgazda vendégmunkásai. Legyenek bár magas vagy alacsony beosztásúak; viseljenek akár egyszerű, zöld egyensálat vagy elegáns selyem nyakkendőt, rövidnadrágot vagy szmokingot: a szünetben végül mindannyian egyazon pultnál és egyenlő mértékben részesülnek a kávébab elmét frissítő főzetének aromájából.

Egy másfél ezer résztvevőt megmozgató világesemény nem nélkülözhet olyan alapvető „végrehajtó egységeket", amelyeknek szerepe leginkább a hangyabolyban a királynő körül sürgölődő katonákéhoz hasonlítható. Nem hiába, Isten végtelenül színes kertjében mindenkinek megvan a maga feladata. Kinek az, hogy az előadóterem egyik végéből a másikba lósson-fusson a legfrissebb, a plenáris ülés aktuális témájául szolgáló dokumentumokkal, kinek pedig hogy névre szóló asztalánál ezeket átvegye, s felettébb elmélyedve morfondírozzon rajtuk. Utóbbit szokás delegáltnak, előbbit pedig „önkéntesnek", pontosabban stewardnak (ejtsd: sztyuárd) nevezni.

Bár egyik sem egyszerű feladat, Mark S. Hanson leköszönő LVSZ-elnök stewarddefiníciója elég egyértelmű ideológiai fölénnyel ruházza fel önkéntes testvéreinket. Szerinte ugyanis nem kisebb felelősség jutott a stewardoknak osztályrészül, mint a Szentlélek nemes fuvallatát megtestesíteni, még ha e világi környezetben is.

Egy steward ugyanis akkor jó steward, ha ő maga láthatatlan, keze munkája viszont annál inkább nyilvánvaló; ha légies mozdulatokkal szökell sorról sorra naprakész információkkal, veszi észre egy pillantásból a kimondatlan kéréseket, tart terepszemlét fáradhatatlanul elveszett delegáltak tekintetét fürkészve, cserél elemet a tolmácsgépben, számlál szavazatot, mosolyog, nem trécsel, koncentrál, s mond nemet illedelmesen a feladatkörét meghaladó óhajokra. Mindezek mellett pedig végtelenül eredeti is, hiszen divatot teremt az amúgy teljesen jellegtelen uniformis sál viseletéből.

S hogy miért ilyen aktív? Ki tudja, a következő vagy az az utáni nagygyűlésen nem ő fogja-e zöld vagy piros lappal jutalmazni delegálttársai indítványait?

■ Horváth-Hegyi Dénes

FOTÓ: HORVÁTH-HEGYI DÉNES

A nagygyűlés ifjúsága 25 perces prezentáció keretében tárta ötleteit a plénum elé

420 éves a vizsolyi Biblia

Négyszázhúsz éve, 1590. július 20-án fejezték be a Borsod-Abaúj-Zemplén megyei Vizsolyban a *Károlyi Gáspár* által fordított Bibliának, a 16. századi magyar nyelv páratlan dokumentumának a nyomtatását.

A Bibliát – legalábbis nagyobb részét – először a 15. században fordították magyarra; ennek a fordításnak – az úgynevezett huszita Bibliának – a korai másolatai kódexekben maradtak ránk. Az első nyomtatott (rész)fordítás *Komjáthy Benedek Az Szent Pál levelei magyar nyelven* című munkája volt 1533-ban, ezt követte *Sylvester János Új Testamentuma* 1541-ben, majd *Heltai Gáspár* kísérelte meg 1551 és 1565 között a teljes kiadást.

Károlyi (Károli) Gáspár tudós reformátor wittenbergi és svájci tanulmányok után 1563-ban lett a gönci gyülekezet lelkipásztora. Az apokrif leveleket is tartalmazó teljes Biblia fordításához 1586-ban látott hozzá, ekkorra már a pestisjárványok miatt elvesztette feleségét és gyermekeit.

Az *Újszövetséget* maga Károlyi fordította, elsősorban a latin *Vulgatából,* de vélhetőleg felhasználta a korábban készült részleges magyar bibliafordításokat is.

Károlyi egy személyben gondozója, szerkesztője, sajtó alá rendezője és kiadója is volt a Bibliának, lapszéli jegyzeteket írt a szövegekhez, és a fejezetek elé tartalmi összefoglalót készített.

A nyomtatást *Mantskovit Bálint* műhelye Németalföldről kapott új betűkkel végezte, a papírt Lengyelországból hozták. A nyomtatás 1589. február 18-án kezdődött – ekkor még nem végeztek a fordítással, a frissen elkészült részeket futár vitte Göncről Vizsolyba. A nagy munka négy és fél millió betű kiszedése után, 1590. július 20-án fejeződött be (a főcímlapon a megjelenés ideje 1590. január 10.), a 2412 oldalas, mintegy hat kilogramm súlyú kiadvány három kötetben, nyolcszáz példányban jelent meg.

Az eredeti kiadásból 52 példány maradt fenn, közülük 24 külföldön van. Egyet a vizsolyi templomban őriznek, ez sokáig kézbe vehető volt, miután azonban egyre több lap hiányzott belőle, üvegtárlóba került. A vizsolyi Biblia hasonmás kiadása 1981-ben 28 ezer példányban jelent meg, s a borsos ár ellenére újra kellett nyomni. 2002. február 10-én a vizsolyi templomból ellopták az ott őrzött példányt; azonban Komáromban megtalálták, így visszakerült eredeti helyére.

▶ *MTI*

Kapolcs

Emlékkoncertet és megemlékezést tartottak *Kiss János* néhai evangélikus lelkész születésének kilencvenedik évfordulója alkalmából július 24-én a kapolcsi evangélikus templomban. A koncerten fellépett – többek között – *Kiss Szilvia* (zongora), *Egyed Bernadett* (oboa), *Csorbolya József* és *Gergely Hajnalka* (ének), valamint a veszprémi evangélikus gospelkórus.

Az esemény egyike volt a Művészetek Völgye fesztivállal párhuzamosan szervezett egyházi programoknak. (*A „párhuzamosságra" lapunk egy későbbi számában visszatérünk.)*

■ *EvÉlet-infó*

Az idő szigetei

Beszélgetés Petrőczi Éva költő-műfordító-irodalomtörténésszel

▶ Él egy költőnő közöttünk, aki áfonyával megszórt süteménnyel vendégeli meg hallgatóit. Legenda övezi: vérbeli tanár, beszél és tanít minden percben, búcsúzóul gyöngyszem-verseiből olvas föl, azzal a makacs szándékkal, hogy a legkeservesebb élethelyzetekben is ott van a remény. *Petrőczi Éva* elkötelezetten keresztény, tudós lírikus. A Károli Gáspár Református Egyetem Puritanizmuskutató Intézetének alapító vezetője, tanít az egyetem magyar, angol és történelem tanszékein. Változatos a műfordítói életműve. Fordított regényt, mesét, gyerekkönyveket, de főleg verseket. Legutóbbi kötete *R. S. Thomas* walesi lelkész-költő munkáiból válogat. Perzselő júliusban, könyvekkel zsúfolt szobája csendjében beszélgettünk az elmúlt évtizedekről és terveiről.

– Április 7-én születtem, Pécs városában – kezdi az emlékezést –, éppen a Rákosi-korszaknak még a legmagasabban járó idejében, aminek már újszülöttként megittam a levét. Orvos édesapámat néhány nappal a keresztelőm után, két hónapos koromban elvitték: előbb életfogytiglanos politikai fogoly lett, azután ezt tizenegy évre csökkentették. Végül 1956 februárjában szabadult.

Ez volt rögtön az életindulás, de nem sírok, és nem siratom magam, mert mégis gyönyörű életem volt. Hihetetlen összetartozás, katolikus hasonlattal élve, katakombatudat volt a politikai foglyok feleségeiben és családtagjaiban. Gyerekorvosom *Tolnai Margit* volt, a híres irodalomprofesszor *Tolnai Vilmosnak* a lánya, unokaöccsét együtt zárták be apámmal. Rita néni attól kezdve az összes rabtárs gyerekét nemcsak hogy ingyen kezelte, de ha egészségesek voltunk, minden áldott héten eljött megnézni minket. És ez így ment tízegynéhány éves koromig…

– *Fájó-szép emlékek.*

– A fájdalmak ellenére gyönyörű emlékek. A Balaton-parti Alsóbélatelepen volt apai családomnak egy roskatag, régi háza, ahol a bebörtönzöttek feleségei és gyerekei összejöttek, és úgy főztek az anyukák vacsorát, ahogyan a magyar népmesében a kőlevest főzik. Volt, aki egy fej hagymát hozott, volt, aki néhány szem krumplit, és amit összeszedtek, abból lett az aznapi ételünk! Az is megszépítette a gyerekkoromat, hogy még Pestről is rengeteg jó nevű művész, író, muzsikus mászkált hozzánk, nagyon jó hangulat volt az egy szál társbérleti szobánkban.

– *Házi muzsikálás?*

– Nagyon muzikális család a mienk, hál' Istennek még élő keresztapám, *dr. Nemerey Péter* sebészorvos, a korszak egyik legjobb lírai tenorja révén – de nagyapám is szép hangú ember volt, nagymamám meg zongorázott – remek szellemi légkör alakult ki nálunk. Érdekes, hogy jó harminc évvel később a Magyar Rádióban ismerkedtem meg egy akkori látogatóval, *Végh György* költővel, aki nemcsak az ország egyik legnagyobb képzelt betege volt – a második az én vagyok –, hanem kedves és szellemes ember is. Nem volt az egyértelműen boldogtalan gyerekkor, színes és megpróbáltatásokkal teli; ezeket is beleírtam legújabb kötetembe: az *Áfonyahegyi jegyzetek* című napló-önéletrajzomba.

– *Hogyan emlékezik a szegedi egyetemi évekre?*

– Pesten felvételiztem, de a politikai háttér miatt leküldtek Szegedre. Nem volt az csapás, inkább jótékonynak bizonyult. Kiváló barátom, *Benyhe János* műfordító és irodalmár írta nekem egy vigasztaló levélben: még jól is járok, hogy a Tisza-parti városba kerültem, mert ott még törődnek a hallgatókkal. És ez valóban így is volt, mert rögtön az első évben *Ilia Mihály* ajánlására kaptam egy hosszú távú ösztöndíjat, a Művészeti Alap fiatal alkotói ösztöndíját; még a végzésem után egy évvel is folyósították, ami nagy segítségemre volt.

– *Merre kanyarodott életútja?*

– Fel-feljártam Pestre intézni irodalmi ügyeimet, kanyargott ide-oda az életem. Egy darabig Aszódon laktunk – itt azért megjegyzem, hogy nekem már egyetemista koromban született két gyerekem, tehát én csak úgy mértékletesen tudtam bandázni, mert nekem a tanulmányaimat kellett befejeznem, és azt meg is tettem, egy fél napot nem csúsztam…

Utána jött két év szabadúszás, nagy része már itt Pesten, főmunkatárs voltam a *Reformátusok Lapjánál,* ahol besegítek most is művészeti szerkesztőként, és rengeteget járok gyülekezetekbe. Nem csupán otthoniakhoz, de az evangélikus testvérekhez is. Az utóbbi tíz-tizenkét évben sokszor megfordultam a Deák téren: az ottani női közösségnél, az általános gyülekezeti közösségnél; két esztendővel ezelőtt a templomban tartott Biblia-maratonon én voltam az egyik felolvasó. Azonkívül a Bocskai úti nagy budai gyülekezetben is többször előfordultam, és hogy még mondjak evangélikus vonatkozásokat, *Fabiny Tamás* püspök – még televíziós szerkesztőként – több filmet is készített velem, rólam, például a „két Petrőcziről".

– *Nyilván televíziós munkákra gondol.*

– Igen. Egy rövidebb és egy hosszabb filmetűd készült. Az egyik csak *Petrőczy Kata Szidóniáról,* akinek a nevét tizenkilenc éves koromban vettem fel, a másik pedig Petrőczy Kata – Petrőczi Éva kettős portré volt, ezt is ő készítette néhány évvel ezelőtt. Egyszóval: eleven kapcsolatban vagyok az evangélikus egyházzal.

– *Az igazi bázis azért a református egyetem és a Ráday Könyvtár.*

– Puszta véletlen, hogy tizenkét évvel ezelőtt az egyetem közelében kaptunk egy rossz állapotú lakást, amit barátaink segítségével felújítottunk. Korábban én itt sok évet lehúztam a szerkesztőségben, a férjem pedig a Ráday Gyűjteményben dolgozott, mind a ketten rengeteget járunk a könyvtárba, és minden új könyvemnek van hagyományosan egy ottani bemutatója is.

– *Már első kötetében megtalálható a rövidebb forma, sok gyöngyszemmel. Kényszerűség szülte ezeket?*

– Nem gondolkodom én kisebbekben, most már hosszabbakat is írok. Néhány tanulmánykötetem egészen vaskos. Mikor régebbi verseimet írtam, folyamatosan volt egy-egy kisbaba a házban, nem volt nagyobb költeményekre időm. Kivéve a *Kormos Istvánnak* ajánlott, *Károlymajori muzsikusok* címűt, amit kettős szeretet íratott velem: az egyik a költőtárs iránti, a másik a felnevelő nagyapám, *Péter* iránti. Szeretem a kicsi, tömör formákat, számomra igazi kihívás, hogy kis terjedelemben minél többet elmondjak.

FOTÓ: KISS TAMÁS

– *Meglepett, hogy vallásos verseinek gyűjteménye,* A hetedik angyal – *harmincnégy év termése – hetven oldal összesen. Szigorúan válogatott…*

– Istenes verseim gyűjteménye ez. Olyanokat is kihagytam belőle, amelyek párhuzamosan a szerelemről is szólnak, itt csak a vegytiszta vallásos versek szerepelnek… A szigorúság jó szó, amit használ; kérlelhetetlen vagyok saját magammal szemben. Pontosan meg tudom húzni a határokat, tudom, hogy mik a lehetőségeim, és ismerem a korlátaimat is. Drámát soha nem írnék, nem szeretem a színházat, eszem ágában sincs párbeszédekben gondolkodni.

– *Többször mondták már önről: költő és református.*

– Nem szeretem a címkéket. Pontosan azért, amit az előbb mondtam, mert én ugyanolyan tiszta szívvel megyek evangélikus közösségekbe. Van egy meghatározott katolikus hölgy olvasókör, amely időnként meghív, hogy tartsak előadást, legutóbb karácsony előtt… Inkább azt mondanám – vagy még azt se –, hogy hívő költő, mert az ember magát nem minősítheti. Azt lehetne mondani, finom körülírással, hogy az Isten közelében élő költőkhöz sorolom magam!

– *Ez nagyon szép megfogalmazás.*

– Így kevésbé kérkedő. Én nem verhetem a mellemet, hogy milyen hívő vagyok. Azt az idő dönti el, az utódok és egyáltalán: a végső ítélet! Mindenesetre igyekeztem az Istenközelség szellemében élni és dolgozni.

– *Műfordítói életműve is jelentős.*

– Spanyol fordításokkal állítottam be ifjúkoromban az Európa Kiadóhoz. Egy évig nem vettek föl egyetemre, a már említett okok miatt; segédműtős voltam, s közben tanultam a nyelvet. Fordítottam spanyolból, angolból, oroszból, németből és latinból. A legtöbb az angol és ezen belül, amire igazán specializálódtam: a walesi irodalom. Ezt tanítom az egyetemen, de vendégtanárként Szegeden is, és lefordítottam R. S. Thomas lelkipásztor-költőnek egy egész kötetnyi anyagát, *Egy pap népéhez* címmel. Bátran mondhatom, ő volt a 20. század egyik legnagyobb vallásos költője, aki a vallásos költészet elméletével is sokat foglalkozott; 1995 nyarán személyesen is találkoztunk Bangorban.

– *Milyen érzés személyesen megismerni azt, akit fordít?*

– Őszintén szólva nem vagyok egy nagyságok lábához áhítattal odakucorodó ember, áhítatot tényleg csak Isten lábánál érzek. Ezért a legcsekélyebb feszültség vagy pironkodás nélkül úgy tárgyaltam vele, holott kora szerint nagyapám lehetett volna, mintha együtt őriztünk volna birkákat a hegyoldalon. Ez a magatartás neki is tetszett, sőt írtam róla egy elég csúfondáros portréverset, amelynek készült egy szép angol fordítása, ezt elküldtem neki, s nem lett belőle sértődés. Bár egészen más alkatúak voltunk, én csupa nyíltság, ő csupa zártság, jól megértettük egymást.

– *Milyen a walesi költészet?*

– Walesben mindenki költő. Minden egyetemi tanszéknek van versíró háziversenye, van tanszéki bárdja, sőt Wales talán a világ egyetlen országa, ahol nagyon sokat nyom a latban, hogy az ember költő. Egy hónapos kutatói ösztöndíjjal voltam Észak-Walesben. A hotel szobaasszonya, mikor meglátta, hogy verset írok, a nekem járó kávé- és forrócsoki-adagot megkétszerezte. A helyi rádió vezetője, aki egyébként nyugalmazott lelkész volt, biztosított váltott lovakat nekem, azaz rendelkezésemre álltak a rádió autói és sofőrjei, hogy minden nevezetes kastélyt megnézhessek. Tehát a költészet ott még hatalom.

– *A tudós ember nem öli meg önben a költőt?*

– Rengeteg visszafojtott taníthatnék volt bennem, amikor negyvenhárom évesen elkezdtem a tanári munkát, először óraadóként, majd fél év múlva már adjunktusként a Károli Gáspár Református Egyetemen. Itt 2008-ban megalapítottam a kicsi, de sok munkát vállaló Puritanizmuskutató Intézetet. Annyira beleszerettem a puritán irodalomba, ezen belül a még kevésbé ismert 17. századi angolszász és magyar kegyességi munkákba, hogy hét könyvet, hat tanulmánykötetet és egy szövegkiadás-sorozat nyitó kötetét jegyeztem ebben a témában. Hatodik tanulmánykötetem, a *Kagylókürttel harangozni* késő ősszel fog megjelenni Sárospatakon.

Most nagy munkába fogtam, az egyetemen kaptam egy „szombat félévet", és megfeszített tempóban, ugyanakkor örömmel igyekszem összeállítani akadémiai doktori anyagomat. Ezzel együtt a tudósi tevékenység nem ölte meg a költőt. Én igazából akkor írok, amikor visszafojthatatlan mondanivalóm van! Az se kevés, hiszen publikáltam tizenegy verseskötetet, és készen van egy újabb is. Megjelentetéséhez „csak" pénz kellene.

Persze vannak önzetlen mecénások. Most megjelent napló-önéletrajzomat a Polgári Magyarországért Alapítvány és Pécs város önkormányzata mellett segítette a német ajkú gyülekezet is, amelynek tagja vagyok. Persze mire a magán- és köztámogatókat összeszedem, rendszerint megírok több száz levelet. Támogatóim között vannak evangélikusok is: a három *Szentágothai* lány, elsősorban *Klára,* aki nagy művészetbarát. Az, hogy különböző műfajú könyveimmel örömet, tudást, olykor bizakodást és derűt adhatok az olvasóknak, megér minden fáradságot.

■ Fenyvesi Félix Lajos

Örök Házsongárd

Kolozsvár és sírkertje a századok sodrában

Kolozsvár híres sírkertje, a Házsongárdi temető 1585 óta fogadja földjébe Erdély halottjait. A polgárok mellett tudós lelkészek és tanárok, városvezetők, jeles politikusok, híres írók, művészek tértek ide. Itt pihen a zsoltárfordító *Szenczi Molnár Albert,* a pedagógus *Apáczai Csere János,* a nyomdász *Tótfalusi Kis Miklós,* az utazó *Bölöni Farkas Sándor,* a regényíró *Jósika Miklós…* A Trianon utáni nehéz időkből az építész-író *Kós Károly,* az istenes költő *Dsida Jenő* és *Reményik Sándor,* a tragikus ikersorsú *Szilágyi Domokos* és *Hervay Gizella…*

A temető jelentőségét az idő koptatta, koporsó alakú sírkövek is erősítették, a 19. századi főúri kripták és mauzóleumok, értékes szobrok és faragványok. A Ceausescu-rendszer fojtó éveiben felejtődött Házsongárd, s elkezdődött a sírkert pusztulása. *Gaal György* irodalomtörténész az 1970-es években kezdte el kutatását, értékmentő munkálkodását. Cikkekben, kötetekben jegyezte le megfigyeléseit. Régi álma teljesült: egy lelkes budapesti fotóművész, *Gránitz Miklós* hozzáfogott a temető megörökítéséhez. 2006-ban indult hatalmas vállalkozása, s mondhatni, 2010 tavaszáig kereste, kutatta a veszendő értékeket.

A Pharma Press Kiadó felkarolta a súlyos szöveg- és képanyagot, s *Dávid Ferenc* igazgató áldozatvállalásnak köszönhetően könyvvé formálta. A gyönyörű kötet kronológiai rendben, a várostörténetbe ágyazva mutatja be a főbb korszakokat. A második rész az 1850-től 2000-ig terjedő időszeletet fogja majd megörökíteni.

A nagy érdeklődéssel kísért premier után a Litea könyvesboltban kérdeztük az alkotókat. Előbb Gaal György osztotta meg velünk gondolatait.

– Házsongárd neve nem a temetőé eredendően, hanem a Kolozsvártól délre elterülő domboldalé. Az 1500-as évektől előfordul a dokumentumokban, de eredete mind a mai napig vitatott. 1905–10 körül kezdték összekapcsolni a városi köztemető nevét a domboldal nevével, és így alakult ki a Házsongárdi temető. Az első nagy visszhangú említése éppen Áprily Lajos versében volt, és azóta így ismert a magyar kultúrában.

Valóban nagy eredmény, hogy egy ilyen reprezentatív, szép album elkészült. S ha igaz, szeptember–októberre megjelenik a második része is. Az első kötet 1850-ig mutatja be a temetőt, minden fejezet élén várostörténet is van.

Nem előzmények nélküli ez a hatalmas munka, én már negyven év óta publikálok: számos tanulmány, s két kötetem is napvilágot látott a sírkertről. Legismertebb a *Tört kövön és porladó kereszten* című, 1997-ben megjelent munkám. A mostani nagy kötet nem a táji beosztást alkalmazza, először a 16–17. századi sírokat mutatja be, azután a 18–19. század első felét. A második kötet két nagyobb fejezetből áll majd: a 19. század második fele és a 20. század kap benne helyet.

A temetővel úgy ismerkedtem meg, hogy ott nyugodtak nagyszüleim. Utána kiköltöztek anyai rokonaim, most pedig már a szüleim is ott pihennek. Mind többet sétáltam arra, a közelben

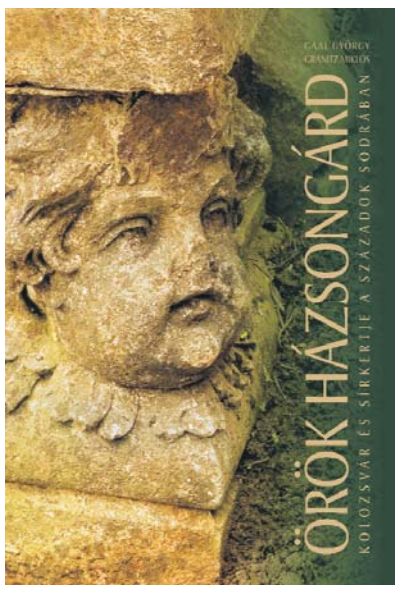

laktam, és egyre jobban megismertem az impozáns sírokat, a temetőben nyugvó híres emberek neveit. Nagybátyám, *Mikó Imre* jogász, szociológus ébresztett rá, hogy ez egy olyan kegyhely, amit őrizni és kutatni kell. Egyetemista koromban születtek első írásaim, később a fontosabb összefoglalások. Egyre telik a temető, újabb neves halottak kerültek ide, nagy költőnk, *Lászlóffy Aladár* tavaly óta fekszik benne.

Házsongárd egy része az evangélikus egyház kezén van, a többi városi köztemető. A lutheránus aránylag kis részt képez, talán ötöde a nagy egésznek. Ez megmaradt, és ma kezd igazán magyar jellegű sírkertté válni. Ha egy neves emberünk meghal, ott még mindig szorítanak neki helyet. Az 1700-as évek közepe táján nyílt meg, és főleg az 1820-as évektől tartalmaz néhány jelentős síremléket. Itt nyugszanak az evangélikus papok, jeles költőnk, Reményik Sándor, aki főgondnok volt, *Bartalis János,* az írótárs, sok teológus tanár. Nemcsak lutheránusok, más vallásúak is szép számmal kerültek ide, sok a német feliratú sír is. Itt bolyongani, eltévedni a mély csöndben felemelő és elgondolkodtató. A halál ösvényein az élet kíséri az embert.

* * *

Nézem és lapozom: három év szakadatlan munkája van ebben a csodálatos könyvben. Talán a Magasságok Istene is biccent a fejével: gyönyörű ez a közös vallomás! Pénzben nem mérhető, szellemiekben annál inkább. Mert Házsongárd néma üzenet. Tanúságtétel. Múltunk és születő jövőnk. A tört kövek, kopott betűk, napégette fejfák az örök igazságot hirdetik.

Gránitz Miklós fotóművész is meghatottan beszélt a könyvről, idővallató fotóiról:

– Hallottam, hogy megrongálják a házsongárdi magyar sírokat, elhanyagolják, és a legtöbb pusztulásra van ítélve. Elmentem és megnéztem, rögtön tudtam, hogy meg kell örökíteni: le kell fényképezni őket! Éveken keresztül őrző angyalok vettek körül, biztattak és segítettek. Most itt vagyunk mind, együtt, és ez kétszeres örömet jelent.

Ebben a könyvben szeretet is van. Bizalom egymás iránt. Talán ezért kaphattam meg a kripták kulcsait, hogy szabadon mehessek, és mentsem a veszendő értékeket. Olyan kötetet akartunk készíteni, hogy harmincnegyven évig ne ne kelljen kiegészíteni. Valóban örök Házsongárd legyen. Azt hiszem, megérte a sok fáradság. Sikerült szép és igaz könyvet teremteni!

■ Fenyvesi Félix Lajos

Gaal György – Gránitz Miklós: Örök Házsongárd – Kolozsvár és sírkertje a századok sodrában. Első kötet. Pharma Press, Budapest, 2010. Ára 7980 forint.

Áprily Lajos

Tavasz a házsongárdi temetőben

Apáczai Csere Jánosné Aletta van der Maet emlékének

A tavasz jött a parttalan időben
s megállt a házsongárdi temetőben.

Én tört kövön és porladó kereszten
Aletta van der Maet nevét kerestem.

Tudtam, hogy itt ringatja rég az álom,
s tudtam, elmúlt nevét már nem találom.

De a vasárnap délutáni csendben
nagyon dalolt a név zenéje bennem.

S amíg dalolt, a századokba néztem
s a holt professzor szellemét idéztem,

akinek egyszer meleg lett a vére
Aletta van der Maet meleg nevére.

Ha jött a harcok lázadó sötétje,
fénnyel dalolt a név, hogy féltve védje.

S a dallamot karral kisérve halkan,
napsugaras nyugat dalolt a dalban,

hol a sötétség tenger-árja ellen
ragyogó gátat épített a szellem.

Aletta van der Maet nevét susogta,
mikor a béke bús szemét lefogta.

S mikor a hálátlan világ temette,
Aletta búja jajgatott felette,

míg dörgő fenséggel búgott le rája
a kálvinista templom orgonája.

Aztán a dal visszhangját vesztve, félve
belenémult a hervadásba, télbe.

Gyámoltalan nő – szól a régi fáma –
urát keresve, sírba ment utána…

A fényben, fenn a házsongárdi csendben
tovább dalolt a név zenéje bennem.

S nagyon szeretném, hogyha volna könnyem,
egyetlen könny, hogy azt a dallamot
Aletta van der Maetnak megköszönjem.

Szubjektív tárlatvezetés

Bevallom, plagizáltam írásom címét illetően. A gondolat *Várszegi Asztrik* pannonhalmi főapáttól származik. Nemrég a Holokauszt-emlékközpontban, a *Késői hazatérés* című kiállításon mondott gondolatainak adta ezt a címet. Igen, a gondolatainak, amelyekhez a kiállítás valójában csak apropó volt.

Ugyanígy voltam én is, miközben néztem a képeket, hallgattam a tárlatnyitó szövegét, majd a zenét. Elvégre nem vagyok művészettörténész, nem értek a képekhez. Csak az érzéseimre, az érzékeimre tudok támaszkodni.

Néztem *Angyalföldi Szabó Zoltán* monumentális képeit, és arra gondoltam, hogy – bár konzervatív lel-

kem néha tiltakozik az egyházon belül megnyilvánuló túlzott modernitás ellen (legyen az építészet, szertartás vagy egyéb közösségi alkalom) – most mégis az új templomnak köszönhetem, hogy annyi művész munkáját megtekinthetem, és ezáltal is egy gazdagabb közösségi életnek lehetek a része. Néztem a hatalmas anyát gyermekével, amely születhetett szocreál hatásra, de lehet a Madonna gyermekével vagy az öntörvényűség megtestesítője éppúgy, mint a konstruktív irányzat eredménye. Az ambivalens érzés csak fokozódik a különböző Golgota-ábrázolások láttán.

A Munkácsy-díjas és érdemes művész Angyalföldi Szabó Zoltán képei a fentiek ellenére is tömörek, dinamikusak, legyenek színesek vagy fekete-fehérek, grafikák vagy festmények.

És miközben merengtem, próbáltam elhelyezni a képeket magamban, hirtelen a zene billentett ki. A harmonikából előtörő hangok éppúgy nem voltak egyértelműek, mint a művész képei. Láttam *Timo Kinunnent* játszani a hangszeren, mégis egy orgona hangját hallottam, aztán később ugyanaz a hangszer mintha ütőhangszerré változott volna. Vagy inkább fúvóssá? A finn művész mestere volt instrumentumának.

A különböző népi kultúrák táncmulatságait kísérő harmonika most klasszikusok hangját préselte ki magából, hol *Kallai Nóra* viola da gamba kíséretével, hol *Péteri Dóra* orgonajátékára felelve, vagy időnként verssorokkal és tánccal incselkedve.

Egyszer azt írtam egy hasonló békásmegyeri kulturális eseményről, hogy művészetek palotája – másképp. Az érzés csak fokozódott Angyalföldi Szabó Zoltán kiállításának megnyitóján. Ha a zene már nem fog is szólni, de a képeket – szerintem – mindenképp látni kell. Szeptember 5-ig a békásmegyeri evangélius templomban bárki megteheti.

■ – VEMESE –

Újraszentelték a Kós Károly tervezte zebegényi templomot

A magyar szellem ezermestereként számon tartott *Kós Károly* (1883–1977) tervezte, százéves zebegényi templom újraszentelési ünnepségét tartották múlt vasárnap a Dunakanyar településén.

FOTÓ: T. PINTÉR KÁROLY

A Havas Boldogasszony-templom plébánosa, *Kapás László* a Magyar Távirati Irodának elmondta, hogy a szecessziós stílus jegyeit hordozó, az erdélyi építészetet idéző, tornyos épület a fiatal Kós Károly tervei alapján, közadakozásból készült el 1906 és 1910 között.

Az ezt megelőző évtizedekben a Pest–Vác vasútvonal jóvoltából az apró Zebegény a fővárosi értelmiség kedvelt üdülőhelyévé vált. Megalakult a Zebegényi Nyaraló Társaság. Ennek kapcsán vendégként vetődött a faluba – huszonhat éves korában – az erdélyi származású, építészként, grafikusként, néprajztudósként, íróként egyaránt maradandót alkotó Kós Károly is. (Nevéhez fűződik egyebek mellett a budapesti állatkert bejáratának tervezése is.) Élete során jó néhány templomot is tervezett, de református lévén a zebegényi az egyetlen katolikus templom közülük – tette hozzá a plébános.

A templom történetéhez tartozik, hogy annak idején az építkezés végére kiürült a kassza, ezért a falak külső díszítésére az elődöknek már nem futotta. Az eredeti Kós-tervek viszont megmaradtak, ezek alapján pótolták a hiányt száz év múltával – mondta Kapás László. Az idő ugyanis kikezdte az épületet, ezért néhány éve a polihisztor építész tisztelői életre hívták a Kós Károly Templom Közhasznú Alapítványt.

Az ide összegyűlt önkéntes felajánlások révén kezdhettek hozzá a felújításhoz. Mostanra megerősítették a falak szigetelését, megújult a tető, az üvegablakok, és a sgraffito technikával készült eredeti Kós-díszek is a helyükre kerültek. Így már a kereszt, a stilizált galambok és a Szűz Mária-felirat látható, ahogyan Kós Károly elképzelte.

■ MTI

TÁMOP

Az evangélikus oktatás szerepvállalása a társadalmi megújulásban

A Magyarországi Evangélikus Egyház országos fenntartású oktatási intézményei közül tavaly öt iskola pályázott sikerrel az Európai Unió által támogatott *Társadalmi megújulás operatív program* (TÁMOP) keretében kompetenciaalapú oktatás bevezetésére.

Ezen oktatási forma alatt azt értjük, hogy az egyes kompetenciaterületeken (például anyanyelvi, idegen nyelvi kommunikáció, matematikai, digitális, szociális kompetencia stb.) a tanulási folyamat során a tudást, az attitűdöket és képességeket középpontba helyezve azokat tudatosan, tervezetten fejlesztjük.

A módszer a gyermekeket helyezi előtérbe: életkori sajátosságaiknak megfelelően történik a fejlesztésük, aktív résztvevői a hagyományosnak éppen nem mondható tanóráknak; a pedagógus háttérben marad, inkább irányít és koordinál, nem ő jelenti az egyedüli tudásforrást.

Az aszódi és a nyíregyházi intézményben már működik ez a típusú oktatás, hiszen 2005-ben a *Humánerőforrás-fejlesztési operatív program* (HEFOP) részeként már lehetőségük volt pályázni a kompetenciaalapú oktatás bevezetésére. A TÁMOP program keretében pedig még több kollégát tudnak tovább képezni, több tananyagot tudnak megvásárolni, több tantermet tudnak digitális eszközökkel felszerelni.

A pályázattal nyert összeg közel 123 millió forint, ez fedezte-fedezi az oktatási forma bevezetéséhez szükséges pedagógus-továbbképzések költségeit, ebből szerezhetők be technikai eszközök, programcsomagok, tananyagok.

A projekt 2010. augusztus 31-én fejeződik be, ám ezzel nem ér véget a feladat, hiszen az intézmények vállalták, hogy ezt az oktatási formát kiterjesztik és fenntartják az elkövetkező években.

Alábbi összeállításunkban az intézményekben folyó munkáról, tapasztalatokról, élményekről számolunk be olvasóinknak. (További részletek: http://oktatas.lutheran.hu)

■ Valentínyi Erika
projektmenedzser
TÁMOP 3.1.4-08/2-2009-0215
TÁMOP 3.1.4-08/1-2009-0024

Aszód

Az Evangélikus Egyház Aszódi Petőfi Gimnáziuma, Szakképző Iskolája és Kollégiuma 2005-ben pályázott *a HEFOP 3.1.3. Felkészülés a kompetenciaalapú oktatásra* című projekttel. Ekkor 18 millió forintot nyert az iskola a szakmai-módszertani megújuláshoz szükséges módszerek megtanulására, digitális eszközök és programcsomagok beszerzésére.

2009-ben pedig lehetőség volt arra, hogy egy újabb pályázattal biztosítsuk az iskolában működő kompetenciaalapú oktatás további működését, kiterjesztését. A TÁMOP 3.1.4 program keretében intézményünk fenntartójaként a Magyarországi Evangélikus Egyház 23 millió forintot nyert céljaink megvalósítására.

Így további kollégákat tudtunk képzésekre küldeni – a tantestület kilencven százaléka vett részt különféle módszertani továbbképzéseken –, több gyermek számára vásárolhattunk tananyagokat, és újabb tantermeket szerelhettünk fel digitális eszközökkel.

A kötelezően megvalósítandó programokon kívül (matematika-logika, szövegértés-szövegalkotás kompetencia fejlesztése) a szociális, életviteli és környezeti kompetenciaterület fejlesztését vállaltuk még. Ezeket a területek a korábbi években is fejlesztenünk kellett, a pályázat azonban lehetőséget adott arra, hogy újabb osztályokat, csoportokat vonhassunk be a programba.

A kötelező tevékenységek teljesítéséhez bevont pedagógusok száma nyolc, de természetesen az egész tantestület részt vesz a megvalósításban. A két ötödikes osztályban vezettük be a programcsomagokat; az egyik osztályban a *matematika-logika,* a másik osztályban pedig a *szövegértés-szövegalkotás* kompetenciaterület fejlesztése folyik. A hatodik évfolyam a TÁMOP program keretében a *szociális, életviteli és környezeti kompetenciaterület* erdei iskolai programjában vesz részt.

Az iskola kollégiumi csoportjait is bevontuk a projektbe, itt a szociális, életviteli és környezeti kompetenciákat fejlesztik a pedagógusok.

Újdonság a tantárgytömbösített oktatás bevezetése, ahol a *művészetek* műveltségterületet választottuk. Kéthetes bontásban, forgószínpadszerűen történik az *ének-zene, tánc és dráma,* valamint a *rajz* tantárgy oktatása.

Egy választott műveltségterület tantárgyi bontás nélküli oktatását is vállaltuk az egyik ötödikes osztályban *magyar nyelv és irodalom* területen.

Az egész iskola számára szerveztek *témahetet* a kollégák az egészséges életmód témakörében. Ezen különféle programokkal, előadásokkal, üzemlátogatásokkal, projektek készítésével hívták fel a figyelmet a téma fontosságára, mozgósították a gyerekeket, pedagógusokat.

Kötelezően megvalósítandó feladat volt a három hetet meghaladó *projekt* megszervezése az iskola minden tanulója és tanára számára. Ennek a programnak a keretében a karitativitást emeltük ki. A három hét alatt a tanulók ismerkedtek a fogyatékkal élők mindennapi életével, olyan szervezetekkel, amelyek őket segítik, majd a nyíregyházi Élim Evangélikus Szeretetotthon lakói számára gyűjtöttek adományt, látogattak el a gondozottakhoz. Úgy látjuk, hogy a programok értékes tapasztalatokkal, élményekkel gazdagították diákjainkat.

Intézményünk számára fontos partnereink véleménye, ezért a tanév folyamán többször is megkérdeztük a szülőket. Visszajelzéseik pozitívak, megerősítettek minket abban, hogy jó úton haladunk

■ Bárdossy Tímea
szakmai vezető
Valentínyi Erika
projektmenedzser

Nyíregyháza

A kompetenciaalapú oktatás nem ismeretlen a Nyíregyházi Evangélikus Kossuth Lajos Gimnáziumban. 2006-ban nyertünk egy HEFOP-os pályázatot, amelynek keretében több kolléga megismerkedett az új módszerekkel és az új tanárszereppel.

A 2009/2010-es tanévben a TÁMOP 3.1.4-08/2-2009-0215 *Kompetenciaalapú oktatás bevezetése a Magyarországi Evangélikus Egyház négy feladatellátási helyén* fenntartói pályázat lehetővé tette iskolánkban a kompetenciaalapú oktatás kiterjesztését; új kompetenciaterületek fejlesztése került a figyelem középpontjába, szélesebb körben került sor egyes programcsomagok alkalmazására, és nem utolsósorban egyre nagyobb a bevont pedagógusok száma.

A 2009/2010-es tanévben fejlesztett kompetenciaterületek:

- szövegértés-szövegalkotás;
- matematika-logika;
- médiaismeret;
- szociális, életviteli és környezeti kompetencia;
- nyelvi kulcskompetencia (angol, német).

A TÁMOP-pályázat kötelező elemeként vezettük be a tantárgytömbösített oktatást.

A pályázattal vállaltuk, hogy az órák 25%-án infokommunikációs eszközöket használunk.

A programba bevont kollégák éves szinten 120-150 órás továbbképzésen vesznek részt, amely továbbképzések érintik mind a szakmai felkészülést, mind a módszertani kultúra megújulását. Nehézséget jelentett a kollégáknak, hogy az alapképzésekre csak novemberben jutottak el. A módszertani képzéseket helyben, a Kossuth-gimnáziumban szerveztük. Ezekre január vége és március eleje között került sor. Ennek az volt az előnye, hogy nem kellett elutazni, nem kellett napokat távol tölteni a családtól. Hátrányként értékeltük viszont, hogy magunk között voltunk, így kevesebb lehetőség adódott tapasztalatcserére, annak felmérésére, hogyan csinálják más iskolák. Illetve megerősítést vártunk, hogy jól haladunk. Ezen megerősítést a mentorhálózat nyújtotta, hiszen a megvalósító kollégák és a mentorok többször találkoztak a tanév során, és a beszélgetések, óralátogatások alapján a mentoroktól minden esetben pozitív visszajelzést kaptunk.

A hétköznapokat a program projektjei, programjai színesítik. Decemberben jól sikerült témahetet tartottunk, amelynek minden tanórája, rendezvénye a karácsonyi ünnepkörről, a szeretetről és a jótékonyságról szólt. Januárban a tantestület belső továbbképzésén minden bevont kolléga beszámolt az alapképzésen tanultakról, illetve értékeltük a program szakmai munkáját. Őszintén beszélt mindenki a nehézségekről és sikerekről, a lehetséges továbbhaladásról, a fenntarthatóságról.

Tavasszal egy újabb nagyszabású rendezvény, a három hetet meghaladó projekt várt ránk, amelynek eseményei a *Kerek a világ?!* témakört ölelték fel és járták körbe. Igazi lendületes, egész iskolát megmozgató projektnyitó és -záró napot tartottunk, a három hét alatt pedig zajlottak a kis műhelymunkák, amelyek produktumainak az iskola első emeleti folyosója adott otthont kiállítás keretében. A közzétételek mindig több osztály nyilvánossága előtt történtek az iskola méltóan szép környezetet adó dísztermében. A zárónap a Föld napjával esett egybe (nem véletlenül), amelyen nemcsak meghívott előadó, de az iskola érdeklődő diákjai is kiselőadást tartottak természettudományos témakörökben.

A tanév vége nem jelenti egyben a TÁMOP végét is. A fenntartási kötelezettségnek eleget téve az iskola pedagógiai programja tartalmazza azokat az elemeket, amelyeket az elkövetkező években is megvalósítunk tanulóinkkal.

A tantárgytömbösítés az egyik legkérdésesebb eleme a pályázatnak. Az idén a bevont csoportok óráinak 5%-át kellett tömbösen szervezni, ez jövőre 10%-ra emelkedik. Meg kell találni a legmegfelelőbb tantárgyakat erre a célra, hiszen már az idén kiderült, hogy minden tantárgyra nem alkalmazható ez az órarendi szervezési mód.

■ Haizer Tiborné
szakmai vezető

Sopron – Eötvös

Iskolánk, az Eötvös József Evangélikus Gimnázium és Egészségügyi Szakközépiskola a kompetenciaalapú oktatási formát a sajátos nevelési igényű tanulók osztályaiban vezette be, illetve folytatja – úgy érezzük, sikeresen.

A TÁMOP 3.1.4. pályázatban fejlesztett kompetenciaterületek:

- szövegértés-szövegalkotás;
- matematika-logika;
- életpálya-építés;
- önképzőkör.

A pályázat kapcsán alkalmazott új módszerek

Tantárgytömbösített oktatás
(bontott csoportban idegen nyelv)

Projekt (3 hét)
2009 decemberében a karácsonyi ünnepkör feldolgozására került sor az egész iskola szintjén.

Témahét
A projekt kapcsolódott a témahéthez, mely az adventi készülődést ölelte fel 2009 decemberében. A program megvalósításába az egész intézmény bekapcsolódott.

Mind a projekt, mind a témahét programja kapcsolódott a pedagógiai programban meghatározott, az iskola hagyományrendszeréhez szervesen hozzátartozó iskolai rendezvénysorozathoz.

Modul
Környezetvédelem, globális nevelés, mely keresztülhúzódott az egész tanéven ugyancsak intézményi szinten.

Megvalósítás

Projektnyitó nap
2009. augusztus 31-én a Berzsenyi Dániel Evangélikus (Líceum) Gimnázium tantestületével közösen meghallgattuk a fenntartó Magyarországi Evangélikus Egyház képviseletében *Valentínyi Erika* projektmenedzser tájékoztató előadását.

Ezután az Eötvös József Evangélikus Gimnázium és Egészségügyi Szakközépiskolában a kompetenciaalapú oktatással kapcsolatos kiadványokat, programcsomagokat, könyveket, DVD-ket tekinthettek meg a kollégák.

13.30-tól Horváth Ernő szakmai vezető előadását hallhatták a kollégák, *A kompetenciaalapú oktatás feladatai és lehetőségei intézményünkben* címmel. Az előadás gyakorlati részét *Szittner Ágnes, Szentpáli Csaba* és *Horváth Ernő* tartotta, a kollégák nagy megelégedésére.

Dr. Szebedy Tas, a Gimnáziumok Országos Szövetségének elnöke, a Városmajori Gimnázium igazgatója előadása következett *A TÁMOP 3.1.4. pályázat lehetőségei a középiskolában* címmel.

Az előadást fórumbeszélgetés, majd a projekt nyitónapjának zárása követte.

A Pulzus Tv-ben beszámoltak az eseményről.

Továbbképzések
A kötelező kompetenciaalapú oktatás megvalósításához szükséges képzéseken a kollégák megismerhettek újszerű tanulásszervezési eljárásokat, mint például a projektpedagógia, a tömbösített oktatás, az integrált oktatás, a differenciált tanulásszervezés. Más alkalmakon vezetési ismereteket sajátíthattak el a pedagógusok, ismerkedtek a válságmenedzsmenttel, valamint olyan módszerekkel ismerhettek meg, amelyekkel segíthetik az osztályokban a kooperatív tanulást.

Ezenkívül részt vehettek drámapedagógiai oktatáson és IKT- (információs és kommunikációs technológiák alkalmazása) képzéseken is.

A sajátos nevelési igényű (SNI) tanulók eredményes ellátása érdekében szakirányú felkészítő továbbképzésen vettek részt az érintett pedagógusok, illetve elsajátították a pedagógiai mérés-értékelés módszertanát.

Néhány tapasztalat, rövid konklúzió

A kollégák átadták tapasztalataikat és új tudásukat a többi pedagógusnak, így az iskolai disszemináció is megvalósult.

A pályázatba bevont pedagógusok egyöntetű véleménye, hogy az alkalmazott módszerek a sajátos nevelési igényű tanulók esetében nagyrészt eredményesen használhatók.

Az egész országban a tömbösítés adta a legnagyobb problémát a pályázat során. Itt is próbáltuk megkeresni a számunkra kedvező lehetőségeket.

A tanév folyamán átdolgoztuk az iskola főbb dokumentumait (szervezeti és működési szabályzat, pedagógiai program, házirend).

Összességében folyamatos alkotómunka jellemezte a tantestületet – az előző évekhez hasonlóan.

A pályázatnak sok konkrét és később megvalósuló haszna is van. A legnagyobb értéknek azt tartjuk, hogy metodikailag megújultunk, ezeket átadtuk a többi kollégának is. Teamben tudtunk dolgozni, kiváló kreatív tanártársainkkal, komolyabb konfliktus nélkül. Azt gondolom, hogy szakmailag, emberileg egyaránt érdemes volt keményen dolgozni és a pályázatban részt venni.

■ Horváth Ernő
szakmai vezető

Sopron – Berzsenyi

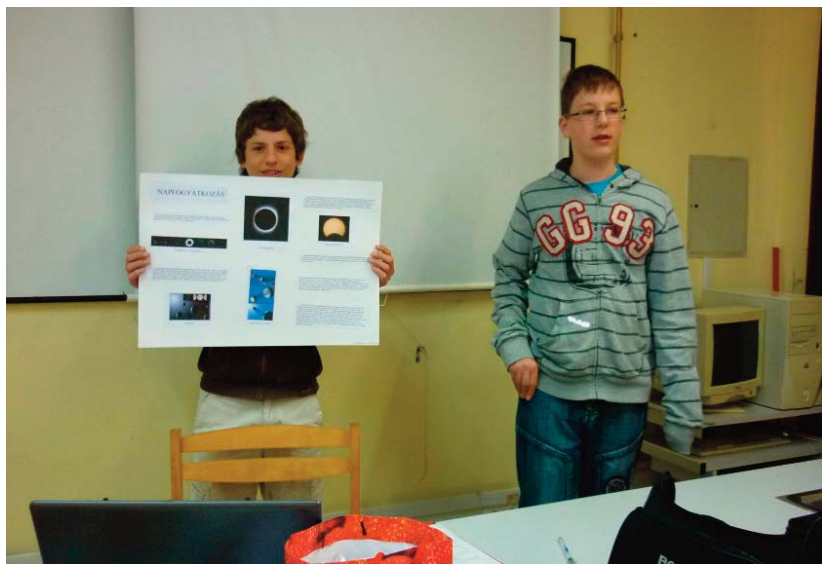

Iskolánkban, a Berzsenyi Dániel Evangélikus (Líceum) Gimnáziumban a következő területeken zajlik kompetenciaalapú oktatás:

- szövegértés-szövegalkotás;
- matematika-logika;
- szociális, életviteli és környezeti kompetenciaterület;
- idegen nyelv (angol).

Tömbösített oktatás a 7. évfolyamon biológia, fizika, kémia; a 9. évfolyamon matematika, magyar, illetve matematika, informatika; a 9., 10., 11. évfolyamon pedig angol nyelv és országismeret tantárgyak keretében folyik.

A kollégák általános tapasztalata, hogy a kompetenciaalapú oktatás alapelemei (csoportmunka, külső helyszíneken – például könyvtár – történő oktatás stb.) eredményesen használhatók a tanításban. A tanítás vagy teljes egészében, vagy az óra bizonyos szakaszában kompetenciaalapon történik.

Szövegértés-szövegalkotás
Az 5. évfolyamon a szülők kezdetben némi kritikával éltek a kompetenciaalapú oktatással szemben, ezért elgondolkodtunk azon, hogy a jövőben felmenő rendszerben vagy mindig az 5. évfolyamon történjék-e a hagyományosan magyar nyelv és irodalom tantárgy kompetenciaalapon történő oktatása. Maradtunk a második variációnál.

Mivel a 9/0/a angol nyelvi előkészítő osztály, ott még jobban láthatók ennek a módszernek az előnyei, náluk a szövegértés-szövegalkotás kompetenciaterület fejlesztése kifejezetten hasznos és eredményes. A szülők és a diákok egyaránt elégedettek az ilyen módon történő tanítással.

Matematika-logika
A kollégák általános meglátása, hogy 5. évfolyamon ezek a módszerek az alapvető matematikai készségek elsajátítását remekül segítik. Itt a kollégák egy órán belül az éppen szükséges, megfelelő módszereket tudják alkalmazni. Ha az anyagrész úgy kívánja, a frontális oktatásra térnek át.

Idegen nyelv
Itt meghatározó különbség a nyelvtanítás során korábban alkalmazott módszerekhez képest nincs. Viszont több olyan feladatot kapnak a diákok, amelyek önálló kutatást, anyagrészek csoportban történő feldolgozását igénylik.

Szociális, életviteli és környezeti kompetenciaterület
E kompetenciaterületen belül iskolánkban a történelem-, földrajz-, fizika-, biológia-, rajz és műalkotások elemzése és osztályfőnöki órákon történik bizonyos modulok feldolgozása. A módszer hasznossága abban rejlik, hogy a diákok egyes anyagrészeket kis csoportokban dolgoznak fel, így megtanulják a csoportban történő munkát, azt, hogy egymásra odafigyeljenek, és az önállóan gyűjtött adatokat kritikusan értékeljék. Tehát ennek a módszernek a segítségével gondolkodásra és együttműködésre tudjuk őket nevelni.

Általános problémaként említem meg, hogy a továbbképzéseknek és a tantárgyi mentorok kijelölésének (2010 januárjában történt meg) az elhúzódása megnehezítette a szakmai munka végzését.

Összességében a legtöbb kolléga lát továbbvihető elemet a kompetenciaalapú oktatásban, nyilván vegyítve a hagyományos elemekkel.

■ Jakab László *szakmai vezető*

Kőszeg

Iskolánk, a kőszegi Evangélikus Mezőgazdasági, Kereskedelmi, Informatikai Szakképző Iskola és Kollégium a TÁMOP 3.1.4 *Kompetenciaalapú oktatás, egyenlő hozzáférés innovatív intézményekben* sikeres fenntartói pályázat után kezdte meg a pedagógiai tevékenység megszervezését és megvalósítását 2009 májusában.

A pályázatban vállalt feladataink a következők voltak:

- szövegértés-szövegalkotás kompetenciaterület bevezetése;
- matematika-logika kompetenciaterület bevezetése;
- idegen nyelvi kommunikáció kompetenciaterület bevezetése (német nyelv);
- tantárgytömbösített oktatás bevezetése;
- három hetet meghaladó projekt megvalósítása;
- intézményi témahét kidolgozása és megvalósítása;
- moduláris oktatás bevezetése;
- műveltségterület tantárgyi bontás nélküli oktatása;
- IKT-stratégia kidolgozása.

A pályázatban közvetlenül két iskolavezető és tizenkét bevont pedagógus vett részt, de közvetve az egész nevelőtestület is kivette részét a munkából.

2009. augusztus végétől folyamatosan zajlottak a továbbképzések, részben Sopronban, részben Kőszegen. A továbbképzések sikeres teljesítéséről a résztvevők tanúsítványt kaptak.

A projekt rövid értékelése

Szövegértés-szövegalkotás, matematika-logika, idegen nyelv (német)
Egybehangzó vélemény, hogy ezen a három területen adódtak a legkisebb problémák a tanév során. Ez elsősorban annak köszönhető, hogy már a tanév-előkészítő továbbképzéseken is kaptak segítséget a tanárok a módszertani változásokról. Idegen nyelvből és matematikából a tankönyvellátottság teljes, szövegértés-szövegalkotásból részleges volt. A mentor-szaktanácsadók folyamatosan látogatták iskolánkat, segítették a szaktanárokat.

Tantárgytömbösített oktatás
Nem kétséges, ez volt a projekt legproblémásabb része. A természettudományos tantárgyak és a szakmai alapozó elmélet és gyakorlat területén a bevezetés és a megvalósítás a kezdeti zökkenők után folyamatosan történt. Külső segítséget a szaktanárok gyakorlatilag minimális mértékben kaptak, ezért a szakmai és pedagógiai innováció és kreativitás rendkívül fontos és elengedhetetlen volt a napi munkában.

Intézményi innováció
Egyértelműen sikernek értékelhető az intézményi témahét, amelyet a *Húsvét* téma köré szerveztek a szaktanárok. Az egész hetes többoldalú témafeldolgozás után a zárónap iskolán kívüli helyszínen, a lukácsházi biotájházban fejeződött be. Tanárok és diákok közös, jól szervezett és összehangolt munkájának eredménye volt a sikeres intézményi témahét. Hasonló sikerként könyvelhető él a három hetet meghaladó projekt feldolgozása is, melynek témája a víz volt.

■ Dr. Szárnyas István
szakmai vezető

Evangélikus istentisztelet a Magyar Rádióban

Augusztus 8-án, a Szentháromság ünnepe utáni tizedik vasárnapon 10.04-től istentiszteletet hallhatunk az MR1 – Kossuth rádió hullámhosszán Tabról. Igét hirdet *Szigethy Szilárd* lelkész.

HIRDETÉS

Álláshirdetés

A Deák Téri Evangélikus Gimnázium a 2010/2011-es tanévre felvételt hirdet *testnevelés szakos* tanári állásba. Feladat: fiúcsoportok testnevelésóráinak ellátása. Képesítési feltétel: testnevelés-tanári szakos oklevél. Felekezetükhöz kötődő, keresztyén tanárok pályázatát várjuk.

Csatolandó mellékletek: önéletrajz, keresztelési igazolás, lelkészi ajánlás, pedagógiai elképzelések, diploma másolata. A pályázatokat augusztus 19-ig kérjük *Kézdy Edit* igazgatónak címezve a gimnázium címére (1052 Budapest, Sütő u. 1.) vagy e-mailben (gimnazium@deg.sulinet.hu) küldeni. Az állás elfoglalásának ideje: szeptember 1.

HIRDETÉS

Orgonazenés áhítat lesz orgonabemutatóval a Deák téri evangélikus templomban augusztus 15-én, vasárnap 18 órai kezdettel. Műsoron: *Lübeck, Bach, Franck* és *Dupré* művei. Közreműködik, és az orgonaest után a hangszert bemutatja: *Mekis Péter.*

HIRDETÉS

Melanchthon-kiállítás

A Deák téri templomban augusztus 8-án a 11 órai istentisztelet keretében *dr. Fabiny Tamás* püspök *Határok legyőzése* címmel nyitja meg a *Melanchthon* munkásságáról és jelentőségéről szóló kiállítást. A bretteni Europäische Melanchton-Akademie anyaga eredetileg az Európai Egyházak Konferenciája és az Európai Püspöki Konferenciák Tanácsa által az erdélyi Nagyszebenben rendezett 3. ökumenikus találkozóra készült. A nyári időszakban a kiállítás hétköznap délutánonként 15 órától 18 óráig, a Deák téri „nyitott templom" programjának részeként tekinthető meg.

A hónap könyvcsomagja – augusztusban a Luther Kiadótól mindössze 1000 forintért

- **Gerhard Schade:** ***Újonnan értett bibliai szavak***
- **Gottfried Voigt:** ***Bevezetés az egyház tanításába***
- **Lehel László (szerk.):** ***Evangélikus templomok Magyarországon***
- **Scholz László:** ***Jézussal egy asztalnál***
- **Terray László:** ***Izrael és az evangélium – 150 éves a Norvég Egyházi Misszió***
- **Terray László:** ***Küldetésben***

Vásárolja meg a hónap könyveit kedvezményesen!
A könyvcsomag ára: 1000 forint.
http://bolt.lutheran.hu/
E-mail: kiado@lutheran.hu
Fax: 1/486-1229
1085 Budapest, Üllői út 24.

Istenképűség és emberi felelősségvállalás

Orosz Gábor teológiai etikai tárgyú kötetéről

■ Dr. Ferencz Árpád

A hazai magyar nyelvű (amúgy sem túlságosan bőséges) bioetikai szakirodalom nem dicsekedhet sok hazai alkotással. Mindezek mellett a bioetikai szakirodalomban – s ezzel együtt járóan a bioetikai szakmai vitákban is – jelentősen alulreprezentált a teológiai etika. *Orosz Gábor Idegen méltóság – Preimplantációs genetikai diagnosztika és az emberi méltóság elve a teológia kontextusában* című könyve nem kevesebbre vállalkozik, mint ennek a hiánynak jelzésértékű pótlására.

A L'Harmattan Kiadó gondozásában megjelent, külső kivitelében visszafogottan elegáns, belbecsét tekintve áttekinthető és jól használható könyv arra hívja fel a közvélemény figyelmét, hogy a fontos bioetikai kérdésekhez a protestáns teológiai etikának is van hozzászólnivalója. Olvasóként, bár nyilván nem elfogulatlan olvasóként, meg kell állapítanom: ez sikeres vállalkozás.

A szép magyarsággal és olvasmányos stílusban megírt szakkönyv (hiszen végső soron egy teológiai doktori dolgozat kiadott változatával van dolgunk) úgy vezet be a címben jelzett kérdések nagyon is komplex tematikájába, hogy az olvasónak végig megmarad az értelmezési, értékelési szabadsága, de közben olyan impulzusokat nyerhet, amelyek tovább segíthetik a kérdésről való önálló gondolkodását.

A könyvhöz *Czeizel Endre* írt előszót. Az ismert orvos genetikus a következő szavakkal jellemzi az írásmű egészét: „Dr. Orosz Gábor felfogása különösen két szempontból imponáló. Egyrészt tudja, hogy nem vagyunk az abszolút igazság tudói, ezért e végső állásfoglalás e kérdésekben még korai. Legfeljebb a jelenlegi »utolsó előtti« véleményt tudjuk kifejteni… A másik, hogy lépést kell tartanunk a tudomány szédületes új eredményeivel, és nem dogmákkal, hanem a társadalmi lénnyé vált emberiség mindenkori morális elveinek figyelembevételével kell a felmerülő új kihívásokra a lehető legjobb választ adni." (11. o.)

* * *

Véleményem szerint Orosz Gábor könyvének igazi értékét az adja, hogy teológus gondolkodik teológusként a mai modern embert elevenen érintő kérdésekről, s mindezt egy olyan teológiai premissza, a „dignitas aliena" (idegen méltóság) alapján állva teszi, mely markáns teológiai vonalat rajzol meg az egyre parttalanabbá és arctalanabbá váló vitában. A vonatkozó nemzetközi szakirodalom tanulmányozása egyre inkább annak a kérdésnek a feltételére készteti a gondolkodó teológust, hogy mi is történik tulajdonképpen a vitákban részt vevő teológusok „teológiai profiljával", azaz saját és sajátos teológiai látásmódjukkal. Orosz Gábor esetében ezt a kérdést egyetlen pillanatra sem kell feltennünk, a már a bevezetőben meghatározott teológiai arcél markánsan jelentkezik az egyes kérdések tárgyalása során, de úgy, hogy közben a szerző vitaképes marad a más tudományok sajátos kérdéseit felvető vitapartnerei irányában.

Czeizel Endre előszavában a modern genetikai forradalmat egyfajta „modern Taigetoszhoz" hasonlította (10. o.), s a könyv első fejezete éppen ezt a kérdést írja körül oly módon, hogy a kérdésben némiképpen tájékozatlan olvasók is nagyon világos körképet kapnak arról, mi is történik valójában a modern genetikai forradalomban, milyen helyzetbe került az ember a maga alapvető és az élet mélyrétegeit meghatározó passzivitásának egyfajta aktivizmusra cserélésével.

Ennek kapcsán a szerző világosan tisztázza, hogy miként is értelmezhető ebben a kontextusban az emberi méltóság, illetve annak etikai és jogi vonatkozásai, és kitér arra is, hogy az emberi méltóság hogyan függ össze az érző lény méltóságával, illetőleg mi köze mindennek az emberi génállomány méltóságához. Mindjárt e bevezető részben megfogalmazódik egy olyan gondolat, melyet érdemes lenne nagyon komolyan megszívlelni a hazai bioetikai vitákban is: „Erkölcsi konfliktushelyzetekben ezért szükséges különbséget tenni az emberi méltóság feltétlen elve és az emberi élet védelmének elve között… az emberi méltóság elve az alapja az emberi élet védendőségének, de téves lenne csupán arra redukálni." (31. o.) A liberális bioetikai és biopolitikai irányzatokkal szemben a szerző az összegző részben megállapítja, hogy „az emberi genom védelme és az emberi méltóság elve közötti összefüggés nem értelmezhető úgy, hogy például a genetikai diagnosztika során a betegségre mutató gének diagnosztizálása az ember méltóságának közvetlen megsértése lenne" (uo.).

* * *

A könyv második fejezete az emberi méltóság és a preimplantációs genetikai diagnosztika összefüggéseivel foglalkozik. A recenzió terjedelmi korlátai nem teszik lehetővé a dolgozat teljes bemutatását, de néhány olyan momentumot mindenképpen ki szeretnék emelni, melyeket különösen is fontosnak tartok, s melyek – szubjektív véleményem szerint – a dolgozat ezen részének különleges értékét adják.

Ezek közül első helyen kell említenünk a világos fogalmi tisztázásokat, melyek magát a kérdést írják körül, és a laikusok számára is érthető módon mutatják fel a *preimplantációs genetikai diagnosztika (PGD)* és a *prenatális diagnosztika (PND)* közötti különbségeket. Ide tartoznak mindemellett azon kritériumok és szempontok ismertetései is, melyek a különböző erkölcsi döntésekben és egyáltalán a preimplantációs genetikai diagnosztika alkalmazása kapcsán fontos (bár sok esetben nem deklarált vagy éppen nem tudatos) szerepet játszanak.

Különösen is szívet melengetőnek találom azt, hogy a szerző – egyébként a magyar nyelvű szakirodalomban talán először – teret szentel az úgynevezett SKIP-érvek bemutatásának. A SKIP-érvek néven ismert vitaelemek a nyugati teológiai szakirodalomban és egyáltalán a vitában meglehetősen elterjedtek, de magyar nyelvű leírásukkal eleddig adós maradt a teológiai s – látásom szerint – a filozófiai szakirodalom is. A bioetikai vitákban a Speciesz-, Kontinuitás-, Identitás-, Potencialitás-érvek olyan érvcsoportok, melyek vagy tiszta, vagy kevert formában, de minden teológiai-filozófiai szakmai vitában jelen vannak – éppen ezért jelentős érték ezeknek világos és tiszta magyar nyelvű bemutatása.

A szerző ez után a fogalmi és tartalmi tisztázás után vezeti be a saját teológiai álláspontját meghatározó paradigmát, amely *Helmut Thielicke* személyéhez kapcsolható, de amelyet Orosz Gábor az idegen méltóság eredeti kontextusán messze túlmutatva használ fel egy markáns teológiai állásfoglalás megfogalmazása érdekében. A szerző nem elfogult gondolkodó, hiszen nem rejti véka alá, hogy a „dignitas aliena" fogalmá-

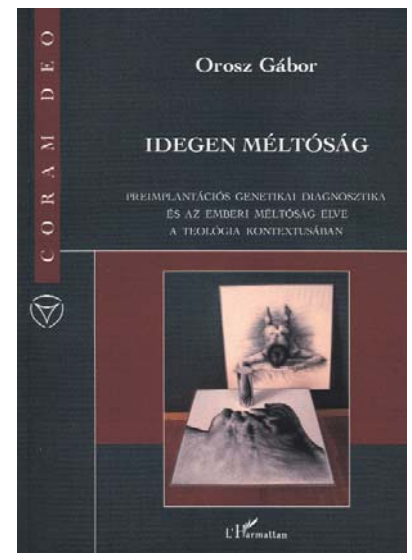

nak használata nem problémamentes, hanem reflektál azokra az esetleges problémára is, amelyeket a fogalom használata magával hoz. Ebben a részben különösen is találónak éreztem a nyelvileg is nagyon világos szembeállítást, mely éles különbséget tesz a „homo faber" és a „homo fabricatus" között, felmutatva ezzel, hogy az ember sokszor a „technikailag megtehető és az erkölcsileg elfogadható" határán mozog. A szerző értekezése és érvelése nem lezárt, lehetőséget kínál arra, hogy a másfajta érvelésre nyitott vitapartnerek legalábbis átgondolják a teológus sajátos nézőpontját.

* * *

Ebben az összefüggésben különösen is fontos a következő fejezet, melyben a szerző az idegen méltóság kérdéskörét tárgyalja a kortárs teológiai párbeszédbe ágyazottan, s közben olyan fogalmak és fogalomtársítások tisztázására is sor kerül, melyek a mai nyugati teológiai vitákban evidenciák, de a hazai teológiai és filozófiai diskurzusokban nem jelennek meg különösen hangsúlyosan (lásd például: perszonalitás és testi integritás vagy az ember transzempirikus méltósága).

Itt külön kiemelendő a teológiai etika sajátos nézőpontját felvillantó eszkatologikus perspektíva (4.1.4. fejezet), mely az előbbiekben megfogalmazott kiérdemelhetetlen és elidegeníthetetlen méltóság (3.2.1. és 3.2.2. fejezetek) egyenes folytatásaként a teológus markáns érvelési vonalát viszi tovább.

Elvi szempontból fontos és a teológiai véleményalkotás szempontjából tanulságos és előremutató az 5. fejezet, melyben az idegen méltóság etikájának és a teológiai véleményalkotásnak az összefüggéseit tárgyalja a szerző. Örömmel olvastam a fejezet felelősségről és felelősségvállalásról szóló részét (5.2.1.), melyben a szerző *Johannes Fischerre* hivatkozva teológiai etikát művelőként az evangélium szellemében a „kisajátított világ antitézisében" szemléli a világot és ebben az erkölcsi kérdéseket (132. o.). Itt fogalmazódik meg a következtetés is, hogy ugyanis a keresztény teológiának és egyháznak „nem csupán az ember »idegen« méltóságának hirdetésével, hanem konstruktív megszólalásaival is felelősséget kell vállalnia az »egyének tömegeiért« azokban a döntési helyzetekben, amelybe a modern orvostudomány lehetőségei által kerülnek vagy kerülhetnek" (133. o.).

Fontos kérdést érint a disszertáció abban is, hogy az egyháznak a „bálványok kritikája " és a „társadalom formálása" közötti köztes szerepére hívja fel a figyelmet *Karl Wilhelm Dahn* nézeteire hivatkozva. Előremutató és az abszolút biztos, kész megoldásokat váró, csak az ilyen megoldásokat elfogadó magyar olvasóközönség számára elgondolkoztató a szerző megállapítása, hogy a megigazulástan alapján állva léteznek olyan erkölcsi konfliktushelyzetek, amelyeket nem lehet „bűntelenül" megoldani. A dolgozat egészében érezhető ez az *Ulrich Körtner* és más kortárs teológusok által képviselt álláspont, melyért a magyar nyelvű teológiai irodalmat olvasó közönség hálás lehet a szerzőnek.

* * *

A könyv kitekintéssel zárul, s a bevezetőhöz hasonlóan ebben a fejezetben is komoly és széles relevanciájú hivatkozásrendszert találunk, melyen belül *A PGD és az egyházi nyilatkozatok szempontjai* címet viselő fejezet (6.1.) széles körű informalitása okán külön is figyelmet érdemel. A szerző határozottan megfogalmazza, hogy az emberi méltóság „több üres frázisnál", s annak teológiai relevanciája lehetővé teszi a teológiai regulatív elem általános érvényű kiterjesztését is, ezzel ahhoz a sajátos helyzethez kapcsolódva, melyben a jog által garantált, semlegesnek kikiáltott térben a modern ember a maga morális, vallási és világnézeti felfogását igyekszik megélni (lásd 152–153. o.).

A szerző elkötelezett a keresztény egyház „nyilvános hermeneuti-kára kapott elhívása" mellett *(Ingolf Ulrich Dalferth),* ez teszi dolgozatát különösen is értékessé. Felfogásában az egyháznak nem csupán reakcióival, de akcióival is a keresztről szóló beszéd perspektívájában kell láttatnia a kérdéseket, hiszen: „Ha nem vesz részt a párbeszédben, vagy azt saját orientációs hátterének felmutatása nélkül teszi, akkor a hallgatás olcsó kompromisszumával elégszik meg a drága kompromisszum helyett, mely éppen a dialógus során megszólaltatott perspektíva által vélik drágává, nem pedig maradéktalan elfogadás eredményeként." (155. o.)

* * *

Orosz Gábor könyvét érdemes olvasni, s széles szakmai hivatkozási anyaga és a vita állását áttekintő összefoglalásai révén minden bizonnyal haszonnal forgatható lesz a teológiai oktatásban is. Véleményem szerint azonban a kötetnek mindenekelőtt azért van ott a helye minden, a bioetikai kérdések iránt kicsit is érdeklődő gondolkodó könyvespolcán, mert elfogulatlanul, de saját orientációs hátterét maradéktalanul felmutatva érvényesíti a gondolkodva tanuló és logikus észérvekkel tanító teológus feladatát, aki komolyan veszi, hogy Krisztus teológiát művelő szolgájaként maga is „nyilvános hermeneutika" gyakorlására kapott elhívást.

A szerző a Debreceni Református Hittudományi Egyetem Szociáletikai és Egyházszociológiai Tanszékének adjunktusa

Orosz Gábor: Idegen méltóság. Preimplantációs genetikai diagnosztika és az emberi méltóság elve a teológia kontextusában. L'Harmattan Kiadó, Budapest, 2009. Ára 2000 forint.

Amikor az imádság megválaszolatlannak tűnik

„Amikor minden más csődöt mond, imádkozz!” Úgy tűnik, hogy ez sok ember számára alapgondolat. Talán számodra is? Az emberek általában magabiztosak, és úgy gondolják, hogy bármivel meg tudnak birkózni. Amikor az események irányíthatatlanná válnak számukra, akkor folyamodnak imádsághoz. Gondolván: végül is mit árthat?!

Másoknak az imádság sokkal fontosabb. A Biblia azt tanítja: *„…szüntelenül imádkozzatok…”* (1Thessz 5,17), és ezt a figyelmeztetést komolyan is veszik. Imádkoznak személyes szükségleteikért, közbenjárnak másokért, és dicsőítik Istent, akit imádnak.

De van valami probléma az imádsággal: nem olyan, mint egy automata, amelybe ha bedobod a szükséges érmét, pontosan azt kapod, amit kértél. Úgy tűnik, hogy az imádságok néha megválaszolatlanok maradnak.

Mi történik akkor, amikor imádkozol, és a várt válasz nem érkezik meg? Lehet, hogy egy nagyon szükségesnek tűnő állásért imádkozol vagy egy fontos üzlet teljesüléséért; azért, hogy valamit el tudj adni vagy megvenni; egy rég várt előléptetésért, anyagi vagy családi problémák megoldásáért, de lehet bármilyen egyéb szükség vagy kívánság is, amelyet Isten elé viszel. Imádkozol, ám nem érkezik rá felelet.

Sokszor megtapasztaltam ezt a helyzetet életem és pályafutásom során: meg kellett maradnom abban a munkában, amelyet már nem találtam kielégítőnek, mivel nem volt más lehetőségem. Vagy azzal küzdöttem, hogy megtaláljam a megfelelő embert egy kulcspozíció betöltéséhez. Várakoznom kellett, hogy a házunkat eladhassuk, miközben az anyagi nyomás egyre erősödött rajtunk.

Az efféle helyzetek sohasem voltak kellemesek, mégis sokat tanultam általuk az imádságról és Istenről. Például megtanultam, hogy Isten mindig válaszol az imádságokra, de ezt négy módon is megteheti. „Igen”, „nem”, „várj” és „másképp” is lehet a válasza.

Tekintsük át röviden Isten különböző válaszait, amelyeket imádságainkra ad.

Amikor Isten válasza: „Igen.” Ahogyan egy szerető, könyörülő földi apa, Isten is örül, ha gyermekei kérnek tőle, és ő válaszolhat nekik. Sőt az ő válaszai sokkal jobbak, mint a tökéletlen emberi válaszok. *„…ha valamit kértek tőlem az én nevemben, megteszem.”* (Jn 14,14) *„Ha tehát ti gonosz létetekre tudtok gyermekeiteknek jó ajándékokat adni, mennyivel inkább ad mennyei Atyátok Szentlelket azoknak, akik kérik tőle?”* (Lk 11,13)

Amikor Isten válasza „Nem.” Kéréseink néha visszautasíttatnak, mert az indítékaink helytelenek, önző vágyak vezérelnek bennünket. Más esetben viszont Isten tudja, hogy másra van szükségünk, mint amit mi kérünk, így a válasza nemleges az imádságunkra. *„…ha kéritek is, nem kapjátok meg, mert rosszul* [rossz indítékból] *kéritek…”* (Jak 4,3)

Amikor Isten válasza: „Várj.” Van olyan idő, amikor Isten valamilyen okból nem ad választ. Talán az időzítés nem megfelelő, vagy valami nem teljes. Ilyenkor türelemre tanít hat, vagy csak egyszerűen tudatosítani akarja, hogy ő uralja a körülményeket, nem mi. *„Légy csendben, és várj az Úrra! Ne indulj fel, ha az alattomos embernek szerencsés az útja! Reménykedj az Úrban, maradj az ő útján! Ő felmagasztal, és öröklöd a földet…”* (Zsolt 37,7.34)

Amikor Isten válasza: „Más.” Néha, amikor imádkozunk, meg vagyunk győződve arról, hogy szükségünk van arra, amit kérünk. Isten azonban az ő bölcsességével jobban tudja, ha másra van szükségünk – és sokkal jobbra –, mint amit mi kérünk. *„Aki pedig mindent megtehet sokkal bőségesebben, mint ahogy mi kérjük vagy gondoljuk…”* (Ef 3,20)

■ Robert J. Tamasy
(Forrás: Monday Manna)

Nagyköveti búcsú

Protokolláris jellege ellenére is családias hangulatú találkozón köszönt el július 29-én a diplomáciai testület és a hazai politikai élet megjelent tagjaitól *Mangasi Sihombing* indonéz nagykövet. A nagyköveti rezidencián tartott hivatalos ceremóniát követő fogadásra a civil szférára – az egyházak, a különböző kulturális egyesületek és így tovább – képviselői is meghívást kaptak; a Magyarországi Evangélikus Egyházat – mások mellett – *Prőhle Gergely* országos felügyelő képviselte. Indonézia – Magyarország mellett Horvátországban, Bosznia-Hercegovinában és Macedóniában is akkreditált – nagykövete 2007 februárja óta teljesít szolgálatot Budapesten, és ez év szeptemberében tér majd vissza hazájába.

FOTÓ: MOLNÁR ANTAL

Mangasi Sihombing (jobbra) búcsúzik – baloldalt felesége, Parodang Sihombing, középen João Miguel Vahekeni, az Angolai Köztársaság magyarországi nagykövete, a budapesti diplomáciai testület doyenjének helyettese

– Nagykövet úr, magánemberként milyen élményekkel, tapasztalatokkal távozik Magyarországról?

– Megérkezésünkkor rögtön rácsodálkoztunk a város szépségeire, az elmúlt három évben pedig az országgal is megismerkedtünk. Feleségemmel *(*Parodang *asszony épp a búcsúfogadás napján ünnepelte a születésnapját – a szerk.)* beleszerettünk az országba és az emberekbe is. A magyarok rátermettsége, innovatív karaktere nagyon tetszik nekem, hiszem ugyanis, hogy egy nemzet túléléséhez, fennmaradásához kreatív emberekre van szükség.

– Diplomataként bizonyára nem tartozik a legfontosabb feladatai közé az egyházakkal való kapcsolattartás, Ön mégis nagy hangsúlyt fektetett arra, hogy jó viszonyt alakítson ki a különböző felekezetek képviselőivel, és – lutheránusként – különösen is fontosnak tartotta, hogy élő kapcsolata legyen a Magyarországi Evangélikus Egyházzal. Több gyülekezetbe is ellátogatott – Budapesten és vidéken egyaránt –, és egynémelyiket még a magánvagyonából is támogatta.

– Bármit csinálok is – legyen szó akár a munkámról, akár az élet más területeiről –, szükségem van a hitemre. Biztos vagyok benne, hogy vallásom gyakorlása nem áll ellentétben az általam képviselt állam érdekeivel. (*Indonézia 240 millió lakosának nyolcvannyolc százaléka muszlim; az evangélikusok száma körülbelül 5,5 millió fő. – A szerk.)* Ha valamiben sikert érek el, az nem az én személyes érdemem; annak köszönhetem, hogy a mindenható Isten vezetésére hagyatkozom.

– Szervezőként kulcsszerepe volt a május 25-én Gödöllőn megrendezett első indonéz–magyar vallásközi párbeszéd konferencia létrejöttében. Hazájában milyen fogadtatása, visszhangja volt az eseménynek?

– A nemzeti hírügynökségen, az ANTARA-n kívül több mint húsz különböző médium foglalkozott a konferenciával. Nemcsak az internetes oldalakon, hanem a nyomtatott lapokban is jelentek meg összefoglaló cikkek róla, méghozzá nem is csak az országos, illetve fővárosi orgánumokban, hanem a vidékiekben is.

– Említette, hogy nem a saját érdemének tulajdonítja, ha valamit sikerül véghezvinnie. Mégis felmerül a kérdés: elsősorban nem az Ön személyének – kapcsolatainak, befolyásának – volt-e köszönhető az első találkozó, és ha igen, akkor lesz-e, lehet-e folytatása a kezdeményezésnek az után is, hogy Ön távozik a nagyköveti posztról?

– Semmiképpen nem egyszeri alkalomnak szántuk a gödöllői programot. Az emberek, a közösségek, a nemzetek folyamatosan változnak; ami ma aktuális kérdés, azt holnap valami más váltja fel. A vallásközi párbeszéd terén ezért mindig van mit megvitatni, továbbgondolni.

Mindazonáltal nem az én személyemtől függ a diskurzus jövője, mert ez az indonéz kormányzat hatáskörébe tartozik. Helyettem mások fogják gondját viselni a megkezdett munkának. Vélhetően 2012-ben Jakartában kerül majd sor a második találkozóra.

■ Vitális Judit

Uram, Istenem! Te vagy egyedül örökkévaló. Szemed előtt a mi időnk úgy suhan el, mint egy árnyék. Előtted nyilvánvaló az életem. Hálát adok neked, hogy mindent jól cselekedtél. Nem engedted, hogy egyéni célokat tűzzek ki magam elé, hanem Te vezettél életem egyik állomásáról a másikra, gyakran akaratom ellenére. Egyházad által megtartottál Igéd mellett. Nem hagytál elveszni a kísértésekben, melyek belülről és kívülről támadtak rám. Igéd megőrzött kételkedésektől és emberek megvetésétől, és segített, amikor szolgálatom öröme meglankadt bennem. Igéd számomra az én Uram, Jézus Krisztus. Neki köszönöm azt, hogy Hozzád találtam, és bocsánatodban bizonyos lehetek. Neki köszönöm, hogy számomra a kereszt teológiája fölé feltámadásod győzelmének teológiája ívelt. Ez nem az én, hanem a Te győzelmed volt. Ha a mi időnk letelt, Te akkor is megmaradsz, és mi örökké benned maradunk. Neked legyen dicséret és dicsőség mindörökké. Ámen.

■ Otto Dibelius (1880–1967) *német evangélikus lelkész*

Az imádságot Madocsai Miklós Imádságmozaik III. *című – közelmúltban megjelent – kötetéből választottuk.*

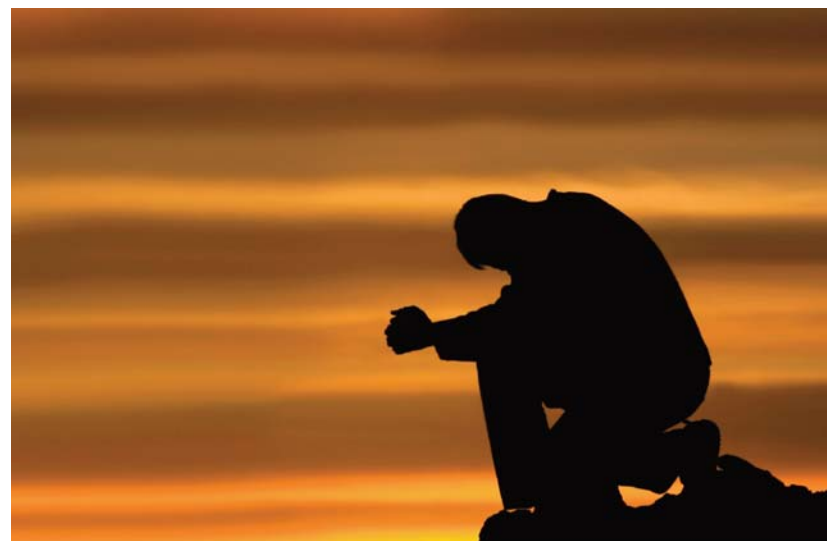

HETI ÚTRAVALÓ

„Boldog az a nemzet, amelynek Istene az Úr, az a nép, amelyet örökségül választott.” (Zsolt 33,12)

Szentháromság ünnepe után a 10. héten az *Útmutató* reggeli s heti igéiben Isten – kiválasztott népe tragikus sorsán keresztül – figyelmezteti gyülekezetét: ismerjük fel, amit ő a Krisztusban tett értünk! Akiket Isten elhívott, azokat meg is igazította; igéje alapján a Fiába vetett hit által. „Jézus Krisztusban van a mi váltságunk az ő vére által: a bűnök bocsánata az ő kegyelmének gazdagsága szerint” (Ef 1,7; LK); aki Isten el nem múló irgalmának tanúja e világban. Ezért mi „az Úr házába örömmel megyünk” (GyLK 755). Jeruzsálem – Krisztus után 70-ben történt – pusztulásának emlékünnepén annak okára emlékeztet Jézus: *„…nem ismerted fel meglátogatásod idejét”* s a Messiást. Ezért megsiratta a várost, de megtisztította a templomot: *„Meg van írva: És az én házam imádság háza legyen…”* (Lk 19,44.45) Pált igen nagy fájdalom gyötri népe miatt, és a Szentlélek által ezt ismeri fel: *„…nem a testi származás szerinti utódok az Isten gyermekei, hanem az ígéret gyermekei számítanak az ő utódainak”;* ő nem igazságtalan! *„Ezért tehát nem azé, aki akarja, és nem is azé, aki fut, hanem a könyörülő Istené.”* (Róm 9,8.16) *„Az Isten nem vetette el az ő népét, amelyet eleve kiválasztott. Viszont az ő elesésük által jutott el az üdvösség a pogányokhoz…”* (Róm 11,2.11) Beteljesültek Jézus szavai a templomról – *„nem marad kő kövön, amit le ne rombolnának”*– s a város pusztulásáról: *„fogságba viszik őket… és pogányok tapossák Jeruzsálemet”* (Lk 21,6.24). A Messiás ezt is előre megmondta a samáriai asszonynak (is): *„…eljön az óra, amikor nem is ezen a hegyen, nem is Jeruzsálemben imádjátok az Atyát”,* mert *„az Isten Lélek, és akik imádják őt, azoknak lélekben és igazságban kell imádniuk”* (Jn 4,21.24). A pogányok apostola ezt mondja ma neked: *„…azok hitetlenségük miatt törettek ki, te pedig a hit által állsz.”* De Isten szuverén Úr, és neki erre is van hatalma: ha te *„a természet rendje ellenére beoltattál a szelíd olajfába, akkor azok a természetes ágak mennyivel inkább be fognak oltatni saját olajfájukba!”* (Róm 11,20.24) *Luther Márton* ezt írja: „Isten előtt nincs személyválogatás. Senkinek sincs különleges kiváltsága: se a szenvedésre, se a szeretetre, se a dicsőségre. Aki hisz – legyen zsidó, pogány, úr, szolga, nő, avagy férfi –, egyenlőképpen Krisztus országának bűntől, haláltól üdvösségre megváltott gyermeke.” Ám a választott nép elutasította a Messiást, ezért mondta nekik Jézus: *„…ne engem sirassatok, hanem magatokat és gyermekeiteket sirassátok…”* (Lk 23,28) Mózes is megjövendölte népe sorsát: a bálványimádás bűne miatt *„szétszór benneteket az Úr a népek közé”; „de ha keresni fogod ott az Urat”,* és *„végül megtérsz Istenedhez”, „nem hagy elpusztulni”, „hogy megtudd: az Úr az Isten, és nincs más rajta kívül”* (5Móz 4,27–31.35). – „Tisztítsd meg szíved, Jeruzsálem népe! – Véled az Úr van! – Térj meg kedvére! – Vagy üdvöd veszted!” (EÉ 460,1–6)

■ Garai András

Ezt mondja az Úr: „Ne félj, mert én veled vagyok, ne csüggedj, mert én vagyok Istened! Megerősítelek, meg is segítelek, sőt győzelmes jobbommal támogatlak.” (Ézs 41,10) Isten iráni hálával tudatom, hogy augusztus 14-én, szombaton 11 órakor a kondorosi evangélikus templomban *Gáncs Péter,* a Déli Egyházkerület püspöke lelkésszé szentel. Szeretettel várom Önt és kedves családját az ünnepi istentiszteletre és az azt követő szeretetvendégségre.

Ribárszki Ákos

Építsünk hidakat, és romboljuk le a falakat!

Az Atlantic Bridge nemzetközi keresztény ifjúsági szervezet újra Kőszegen tartja nyári találkozóját

Az idei, augusztus 1-je és 8-a között zajló találkozóra a házigazdákon kívül Hollandiából, Izlandról, Lengyelországból, Csehországból, Németországból, Litvániából, Romániából, Belgiumból, Kanadából, valamint az Egyesült Államokból érkeztek a résztvevők. Rajtuk kívül mosonmagyaróvári, soproni és kőszegi fiatalok vesznek részt a rendezvényen, ugyanis ezekben a városokban működik úgynevezett Bridge Builders Club, amelyek az év folyamán is kapcsolatot tartanak külföldi csoportokkal.

A kőszegi fiatalok Hollandiában jártak az idén, a soproniak izlandi vendégeket fogadtak, míg a legrégebbi csoport – a mosonmagyaróvári – az Egyesült Államokba jutott ki. Az utóbbiról mindannyian tudunk, hiszen tragédiájukról hírt adott a sajtó: két diák egy hónappal ezelőtt hajóbalesetben vesztette életét Philadelphiában. A tragédia hatására nyilvánvalóan más az idei találkozó. Egyik este közös imádságra gyűlnek össze a kőszegi evangélikus templomban a fesztivál résztvevői, hogy emlékezzenek a két fiatalra, akik 2009 decemberében még részt vettek ugyanitt a kőszegi hétvégi előkészületi alkalmon…

Az Atlantic Bridge csütörtökön este mutatkozik be a Kőszeg főterén felállított színpadon, ahol egy Egyesült Államokból való zenekar is játszik. Pénteken este pedig vacsorára hívják meg kőszegi keresztény családok a fesztivál közel száz résztvevőjét, hogy a fiatalok magyar családok életébe is bepillanthassanak egyhetes magyarországi tartózkodásuk idején.

■ B. Cs.

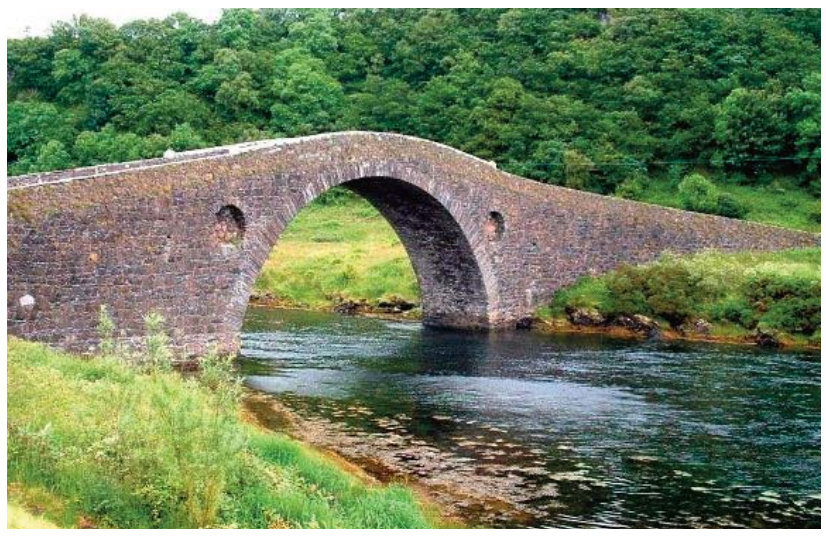

A Clachan híd Skóciában – „híd az Atlanti-óceán fölött”

Nyelvészettől a japán kardok készítésének titkáig

Második alkalommal rendezik meg ezen a héten a Lotz János nyári diákegyetemet a Bonyhádi Petőfi Sándor Evangélikus Gimnáziumban. Az augusztus 2-i ünnepélyes megnyitón a tábor vezetője, *Lenczné Vrbovszki Judit* tehetségmenedzser közel félszáz fiatalt köszönthetett, közöttük Erdélyből és Szlovákiából érkezett diákokat is. A kellemeset a hasznossal összekötni kívánó résztvevők idén a retorika, a média, a kreatív írás, a nyelvészet vagy a japán kultúra alaposabb megismerésére csábító szekciók valamelyikére jelentkezhettek.

A nyári diákegyetem fővédnöke a Déli Evangélikus Egyházkerület felügyelője, *Radosné Lengyel Anna,* aki férjével – a főként szintén rádiós szerkesztőként ismert *Rados Péterrel* – együtt előadásokat is tart a fiataloknak. Előadóként érkezett Bonyhádra – többek között – *Daniel Abondolo* (a Londoni Egyetem Szláv és Kelet-európai Tanulmányok Intézetének oktatója), illetve *Benő Attila,* a kolozsvári Babes–Bolyai Tudományegyetem Bölcsészettudományi Kara Magyar és Általános Nyelvészeti Tanszékének docense és – visszatérő előadóként – *dr. Simoncsics Péter,* az előbbi tanszék nyugalmazott docense.

A fiatalok műhelymunkák során is „ellenőrizhetik”, mélyíthetik ismereteiket. A hét végére – az *Evangélikus Élet* szerkesztőségét képviselő team irányításával – a diákegyetemnek elkészülhet a saját (hon)lapja is, és a gimnázium tervei szerint az előadások anyagából idén is önálló kötetet fognak megjelentetni. A táborlakók természetesen Bonyháddal és vonzáskörzetével – Kakasddal, Szekszárddal, Bikallal, Péccsel – is megismerkednek.

A hét nyitóelőadását dr. Simoncsics Péter tartotta *„A lét dadog, csak a törvény a tiszta beszéd”* címmel. Ebben hangsúlyozta: „A lét bonyolult, rejtélyes, a törvény viszont leegyszerűsített, átlátható. Tekintsük az *Ótestamentumot* a társadalmi alaptörvénynek. A társadalom és a természet törvényeit meg lehet ugyan szegni, de annak következménye van. A nyelvben a szabályok mellett sok kivétellel találkozunk, mi több, ezeknek van igazi hírértékük, vagyis itt a kivétel tartja életben a rendszert.”

A SZERZŐ FELVÉTELE

A diákegyetem résztvevői szalagot helyeznek el Lotz János emléktáblájára. (A kép jobb szélén Lenczné Vrbovszki Judit.)

Az ünnepélyes megnyitót követően a táborlakók és az előadók emlékszalagot helyeztek el *Lotz János* márványtáblájánál, és mintegy a világhírű nyelvész életútja emlékének adózva, az *„Elindultam szép hazámból…”* című népdalt énekelték el közösen.

Lotz János nyelvész (1913–1973) egykor a bonyhádi gimnázium diákja volt, és az evangélikus intézményben igazán kreatív módon tartják elevenen az emlékét – a nyári diákegyetemen túl az iskolában az ő nevét viselő anyanyelvi szakkör működik, amely filmet is készített a híressé lett hajdani bonyhádi gimnazistáról.

Lotz János közel tízezer kötetes hagyatéka az Oszakai Egyetem könyvtárát gazdagítja. Tavaly a bonyhádi gimnáziumban előadást tartott az a *Waseda Mika* nyelvészprofesszor asszony, aki az intézményben magyar nyelvet tanít, és e tevékenységéért átvehette a Nemzetközi Magyarságtudományi Társaság által alapított Lotz János-emlékérmet. Az idei nyári diákegyetemnek is vendége két Lotz János-emlékérmes nyelvész:: *Petőfi Sándor János* és *Péntek János.*

■ Máté Réka

Mindennapi válságunkból…

…kiáltottunk fel akkor, amikor a huszonegyedik nemzetközi ökumenikus szabadegyetemre készültünk, amely immár második alkalommal lelt otthonra Nyíregyházán, a Luther Márton Kollégiumban.

Az egyhetes program – július 26. és augusztus 1. között – az emberiség és az egyén válságának stációit járta körül *Mindennapi válságunkat…* címmel, és próbált lehetséges megoldásokat keresni szakavatott előadók és érdekes-értékes előadások segítségével, szem előtt tartva ugyanakkor azt, hogy a hit a keresztény ember számára potenciális problémamegoldást jelent.

Az első nap az érkezés és az ismerkedés jegyében telt, melyre különösen megfelelő volt a *Pántlikás együttes* zenéje által kísért néptáncház. *Laborczi Géza* szervező lelkipásztor egzisztenciális válságainkról beszélt, amelyek kiemelten fontos helyet foglalnak el egy olyan világban, ahol két ember találkozása egyúttal konfliktushelyzetet hordoz magában, és ellentétek ütköztetési pontjává válik.

Kedden mindennapi ajándékaink és veszteségeink témája uralta a napot: Jób példája járt előttünk. Mindeközben sokoldalú lelkipásztorral ismerkedtünk meg Laborczi Géza személyében, aki egy előadás erejéig „szereplírát” alkalmazott – mivel az aznapra meghirdetett előadás szakembere nem érkezett meg –, közgazdászként beszélt a gazdasági válságról mint jelenségről.

FOTÓ: PETRIKOVICS EDIT

Az estet koncertemóciók zárhatták: *Völgyessy Szomor Fanni* a dallam nyelvét beszélve tartott szemináriumot érzésekről, lelkünkről.

Gondoltunk már a virslire úgy, mint a globalizáció lehetséges szimbólumára? Nos, *Hammer Ferenc,* az Eötvös Loránd Tudományegyetem szociológusa erre is felhívta figyelmünket („a globalizáció lehet olyan egyértelmű, adott dolog, mint mondjuk egy virsli, más szempontból azonban mégsem az, hiszen nem mondhatjuk, hogy gyere ide, hamm, bekaplak”), illetve heves vitát váltott ki előadásával, melynek központi kérdésfelvetése a globalizáció pártolásának vagy ellenzésének lehetetlensége volt. Az előadást kísérő vita során azt a következtetést vontuk le, hogy a globalizációnak nem lehet ellenállni, ugyanakkor a hit olyan eszköz, amely megszűri ezen univerzális folyamat jó és rossz hozadékait.

Este parázs vita szemtanúiként *György Péter* esztéta és és *Béres Tamás* teológus párbeszédét követhettük nyomon arról, hogy van-e keresnivalója a kereszténységnek a médiában. A beszélgetés folyamán felmerült a korszerű egyház problematikája is, amely újabb kérdéslavinát indított el a nézőközönség soraiban.

Az estet csalódásaink és a Zsolt 55,13–15 zárták; Géza bácsi közvetítő munkáját követően pedig jó szabadegyetemisták módjára mindenki kihagyta az estére betervezett „szundikációt” – tudniillik a *Balázs Elemér Group* adott koncertet a kollégium udvarán.

Pénteken a művészetek görbe tükrében nyalogathattuk válságunkban szerzett sebeinket. *Kiss Melinda* képzőművész előadása minden érzékszervre hatott, hiszen a hagyományos festészettől kronológiai sorrendben eljutottunk a fényképhez és a filmművészethez is. Megdöbbentő és elgondolkodtató képzeletbeli túrának lehettünk részesei, délutáni, valódi túránk pedig a sóstói állatparkba vezetett, ahol az újonnan épített oceanárium vendégei voltunk.

Este a bábos munkacsoport vezette fel az áhítatot, a tékozló fiú történetét fakanálbábuk keltették életre. Egész heti munkájuk gyümölcsét a néptáncosok, a különleges technikával (pixiláció) dolgozó fotósok és gyöngyfűzősök is leraták a szombat esti záróprogramon.

A szombat nagy dilemmája a kereszténység válsága volt, amelyre megoldást mutathatott Béres Tamás evangélikus teológus délelőtti előadása.

Az esti programon nemcsak a munkacsoportok produkcióit övezte nagy érdeklődés, hanem a betervezett karaokeestet is. Dicséretes, hogy az újságíró csoportnak sikerült – hagyományukkal ellentétben – idejében befejeznie a tábori újság megszerkesztését, így ők is sajtószemlét tarthattak a záróesten, de a legnagyobb sikere – kétségkívül – táborvezetőnk szokásos esti áhítatának volt, amely ezúttal mindennapi függőségeinkkel szembesített minket.

A vasárnapi zárónapot Tiszadobon töltöttük, ahol az Andrássy-kastélyban vehettük magunkhoz az úrvacsora jegyeit. Együttlétünk csúcspontjaként főangyalválasztásra került sor, amely az egész heti ajándékozós játékunk leginkább várt mozzanata volt. A megtisztelő címet ezúttal *Petrikovics Edit* nyerte el.

Ilyen volt a mi utunk a válságból a váltságba – így visszük haza magunkkal ezt az izgalmas utat, hogy válságkezelési stratégiánk példa lehessen családunk, barátaink, évfolyamunk számára is.

■ Bíró Árpád

Meleg kérdések – kánikulában

Huszonhét kérdés

A *Most kell megállni!* című nyilatkozat (*Evangélikus Élet,* július 18., 11. o.) hullámokat vert hetilapunkban, de főleg egyházunk internetes levelezőfórumain. *Gáncs Péter* püspök úr a nyilatkozattal egy időben megjelentette korábbi kijelentésének bővebb magyarázatát. Kérem Püspök urat és a nyilatkozatot kritizálókat, hogy Isten előtti csendességükben, velünk együtt, keressék az alábbi kérdésekre a bibliai válaszokat.

Bűnnek, kisiklásnak, céltévesztésnek, a teremtési akarattól és rendtől eltérőnek tartjuk-e a homoszexualitást, mint például a pedofíliát, kleptomániát, nimfomániát, alkoholizmust, kábítószer-fogyasztást, nikotinizmust…?

Isten megfellebbezhetetlen kijelentésének tartjuk-e a Biblia tanítását a témával kapcsolatban? Nemcsak a jól ismert és sokat idézet mózesi és páli igékre gondolok, hanem a teremtési történetre, illetve Jézus tanítására a férfi-nő kapcsolatról, házasságról, az erkölcsről.

Elfogadhatónak tartjuk-e a következő gondolatmenetet, amelyet egy lelkészünk fogalmazott meg az Evangélikus Hittudományi Egyetemen tartott fórumon, és amely szintén megjelent a május 16-i tudósításban? A tudósítás szövege szerint a lelkipásztor „nem is gondolja, hogy önmagában bűnnek titulálhatnánk ezt az »adottságot«”. Szerinte „a Biblia nem minden témában kompetens, ahogyan ez esetben sem mutat egyértelmű irányt – Jézus nem is említi a homoszexualitás jelenségét.”

Ha egyházunkban nem elfogadható a homoszexualitás, miért kaphat évek óta teret az ilyen gondolkodás a különböző fórumokon?

Azok felé, akik látható kisiklásban élnek, mint a homoszexuálisok is, és azt nem tartják bűnnek, sőt normálisnak akarják elfogadtatni környezetükkel, az egyház valóban úgy szolgál a leghelyesebb módon, hogy felveszik hittudományi egyetemünkre?

Jézus valóban mindenkit elfogadott, befogadott, úgy, ahogy jöttek hozzá, de nem azért, hogy abban az állapotban maradjanak. Ennek alapján biztosítottnak látjuk-e, hogy egyetemünkön azt kapják a „felvállalt” bűnben élők, amit Jézus adna nekik: bűnismeret, megtérésre, szabadulásra, gyógyulásra való segítés?

Biztos, hogy ennek a helye az egyetem? Fel vannak ott erre készülve?

Aki a pedofíliát, drogfogyasztást vagy éppen a homoszexuális életmódot normálisnak tarja, szeretné legalizáltatni, és nyíltan gyakorolja is, azt valóban fel kell venni a hittudományi egyetemre?

Nem inkább először az agapé kreativitása alapján hozzájuk illeszkedő módon kellene hirdetni a bűnbocsánatot, szabadulást, püspöki és orvosi kompetenciával megszervezett kreatív rehabilitációs lehetőséget, szeretetteljes lelkigondozást?

Szem előtt tartjuk-e, hogy amikor zöld lámpát adnának némelyek a homoszexualitásukat nyíltan vállalóknak a teológiai és/vagy lelkigondozói képzésre, hogy az igen fiatalon, személyiségfejlődésük érzékeny szakaszában lévő heteroszexuális, vagyis normális állapotú hallgatókat befolyásolná, érzékenyen érintené az ő életvitelük, gondolkodásuk, tevékenységük?

Gondolunk-e azokra, akik az évek óta tartó teológiai és etikai fellazítási folyamatok miatt már elmentek egyházunkból?

Számolunk-e azzal, hogy a homoszexualitásukat nyíltan vállalók egyházi elfogadása és ezzel bizonyos értelmű legalizálása miatt még többen elhagyják majd közösségünket?

Amennyiben Isten kijelentése alapján bűnnek tartjuk a homoszexualitást, milyen lehetőséget lát egyházunk vezetősége, és mi lelkészek az ő segítésükre?

Van-e egyházunk vezetésének látása, terve homoszexuális embertársaink több nyugati országban gyakorolt, ige szerinti segítésére?

Nem igaz, hogy nincsenek szabadulások, gyógyulások és még inkább hatásos prevenció, mint ahogy érvelnek némelyek! De a prevenciót eleve tönkreteszi, kioltja a bűn legalizálása az egyházban. Nem kellene erről a kérdésről is fórumot rendezni?

Nem lehetne-e nem csupán a homoszexualitást legalizáló svéd evangélikus egyházzal tartani a kapcsolatot (oda embereinket ilyen témájú konferenciára kivinni – ami megtörtént), hanem olyanokkal munkakapcsolatba kerülni, akik biblikus módon kezelik a kérdést, és megtanulni tőlük a rehabilitáció nem könnyű, de gyönyörű munkáját?

Amennyiben egyetemünk felvenne magukat homoszexuálisnak nyíltan vallókat, nem látunk-e gondot abban, hogy behozzák kultúrájukat, szokásaikat, társaikat, tevékenységüket? Ahogy példa is van rá nyugati teológiákon, amelyeken megalakultak a „keresztény” egyetemi hallgatók, teológusok, lelkészek leszbikus, illetve homoszexuális szervezetei? (Mintegy húsz esztendeje megdöbbenve jöttek haza neves német evangélikus egyetemekről ösztöndíjasaink, például olyan élményekkel, hogy leszbikus teológák csókolóznak az iskola folyosóján. Akkor még nem gondoltuk…)

Amennyiben lelkigondozásra képeznék ki őket, milyen teológiai, etikai alapon történne ez?

Gyógyulásuk után vagy előtt képzelik képzésüket illetve későbbi szolgálatukat?

Mi lenne szolgálatuk kerete, célja?

A homoszexualitás társadalmi súlyához képest nem foglalkozik-e aránytalanul sokat a politika, média, az egyház, így a mi egyházunk is a témával?

Mi lehet ennek az értelme és célja? Kik és miért mozgatják ezt napjainkban?

Nem látunk-e veszélyt abban, hogy az Európai Unió ránk erőlteti – a társadalomra és aztán lassan az egyházra is – igeellenes látását és gyakorlatát?

Nem kellene-e nagyobb hangsúlyt tenni egyházunkban a kritikus, de segítő ellenállásra, a különböző bűnös, céltévesztett életformák megelőzésére, illetve a magzatvédelemre, a házasság- és családgondozásra?

Folytathatnám a kérdéseket, amelyek, úgy gondolom, százak és talán ma még ezrek kérdései egyházunkban.

Amennyiben nem születnek meg az egyértelmű, igei válaszok, valóban beláthatatlanok a következmények.

Nincs megállás? Legyen!

■ Szeverényi János
országos missziói lelkész

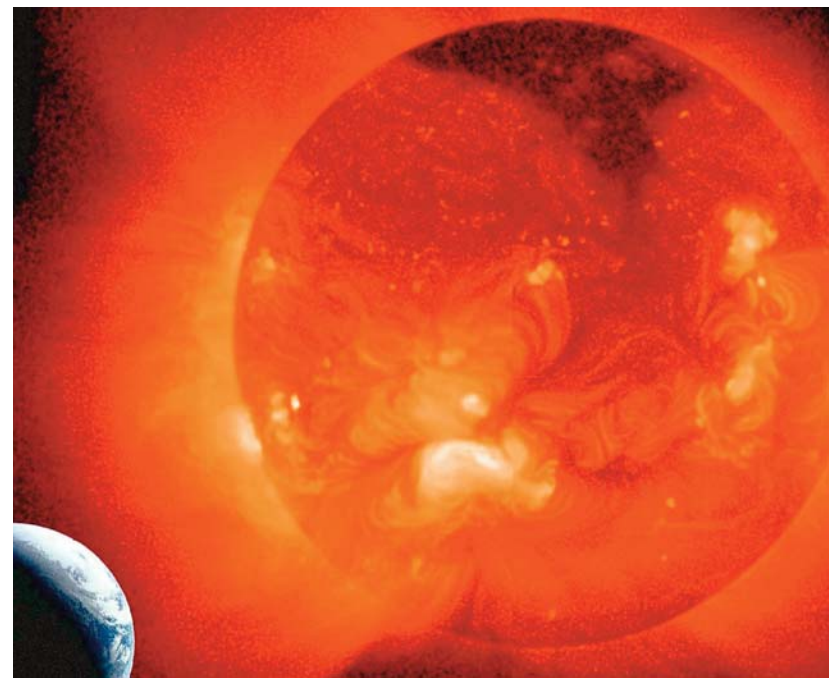

A perifériáról a centrumba

Örvendetes, hogy országos missziói lelkészünk végre kérdez, és Isten előtti közös válaszkeresésre hív. Nagy kár, hogy ezt nem korábban tette! Megspórolhattuk volna azt az egyházon belüli „keresztes hadjáratot”, aláírásgyűjtő kampányt, amellyel teljesen feleslegesen sikerült egyházunk közvéleményét felkavarni és megosztani…

Az Evangélikus Hittudományi Egyetemen május 10-én megtartott teológiai fórum éppen a most már *Szeverényi János* által is szorgalmazott, Isten előtti válaszkeresésnek volt az egyik szerény állomása. Még akkor is, ha történetesen a nyilatkozat megfogalmazói és aláírói azon nem voltak jelen. A kétórás disputából kiragadott egy-két mondat alapján bibliaellenességgel megbélyegezni a beszélgetés egyes résztvevőit, sőt még az erről tudósító hetilapunkat is, becsületsértő vádaskodás, elhamarkodott, szeretetlen ítélkezés volt. De ami megtörtént, megtörtént, az ilyesmiért egyházunkban még elnézést sem szoktak kérni…

Előrenézve próbáljunk valóban együtt kérdezni és válaszokat keresni. Ugyanakkor meggyőződésem, hogy ennek a közös útkeresésnek nem egyházunk néplapja a legalkalmasabb fóruma. Remélem, megtaláljuk az erre alkalmas helyet és időt. Addig is kérem a higgadt egyéni és közös tovább gondolkozást és kérdezést, valóban Istenre figyelve. Így most, mint név szerint megszólított, csupán néhány ponton kívánok reflektálni a huszonhét kérdésre.

Nem vagyok szakértő, de erősen kétlem, hogy a homoszexuális hajlam egy szinten emlegethető-e és kezelhető-e a pedofíliával vagy a kleptomániával…

Számomra is kérdés, hogy miért kap ekkora teret egyházunkban ez a periferikus téma: huszonhárom év gyülekezeti, hat év országos missziói lelkészi és lassan hét év püspöki szolgálat tapasztalatai alapján nálam ez a problémakör nincs ott az első huszonhét égető kérdés között, amelyet sürgősen orvosolni kellene egyházunkban.

Az viszont tény, hogy a téma ismételt felkavarása által valódi teológiai kérdések és feszültségek is gerjednek. Ilyen alapvető, súlyos téma: hogyan értelmezzük a Szentírást? Tömören és kiélezetten fogalmazva: komolyan vesszük-e a Bibliát vagy szó szerint?! Kicsit bővebben: lutheri módon, azaz krisztocentrikusan magyarázzuk-e vagy fundamentalista módon, betű szerint? Ez utóbbi esetben – többek között – le kellene venni a Luther-kabátot az évtizedek óta egyházunkban hűségesen szolgáló női lelkészekről, ahogy ezt a Baltikumban vagy éppen Lengyelországban tették, főleg amerikai, fundamentalista hatásra. Vajon ez lenne egyházunk tisztulásának az útja?

S ha már a tiszta egyház képe előkerült, hadd reflektáljak néhány őszinte kérdéssel a felelős szeretettel írott olvasói levelekre is. Vajon milyen „provokátoroktól” kell féltenünk teológushallgatóinkat? Hogyan lehet sterilen felkészülni a szolgálatra? Biztos, hogy mi „egészséges almák” vagyunk? Netán az evangélium ereje nem éppen arról a csodáról szól, hogy jóval lehet legyőzni, mi több, meggyőzni a rosszat?!

S végül egy halk, de határozott kérés: az egy elbitangolt, „más” fekete báránytól sem megfeledkezve, koncentráljuk erősen fogyó energiánkat az elveszőfélben lévő kilencvenkilenc „egészséges” pásztorolására. Aláírások helyett őket próbáljuk összegyűjteni. Forduljunk egyházunk valódi krízisei felé: a pusztuló gyülekezetek, megfáradt, kiégett pásztorok, széthulló házasságok és lelkészcsaládok felé!

Az idei Szélrózsa középre hívott minket, új kezdésre vele, az egyház Urával. De mi ehelyett valahol a pálya szélén, labda híján, egymást kergetjük… Pedig a labda is, a Játékvezető is középen vár! Hogy az igazi centrumból kiindulva, valóban kezdjük újat vele és egymással!

■ Gáncs Péter *püspök*

A NYILATKOZAT GERJESZTETTE VITÁT E „MELEG TÉMÁRÓL” LAPUNKBAN EZENNEL LEZÁRTNAK TEKINTJÜK. – A SZERK.

„Nem helyes felvenni az evangélikus teológiára…”

Tisztelt Szerkesztőség! Szeretnék hozzászólni *Gáncs Péter* püspök úr leveléhez, mely az *EvÉlet* július 18-i számának 11. oldalán jelent meg, válaszként a fölötte olvasható nyilatkozatra.

Ha egy homoszexuális ember „meg akarja ismerni a Biblia és a teológia kincseit” – ahogy a püspök úr írta –, bőven talál teológiai könyveket, melyekből képezheti magát, nem is szólva az internetről.

Semmiképpen nem helyes felvenni az evangélikus teológiára, még teológus szakra sem, mert köztudott, hogy a Biblia bűnnek ítéli a homoszexualitást, nemcsak az *Ó-*, hanem az *Újtestamentum* is. Akkor is, ha egyes nyugati egyházak nem törődnek vele.

Ha valaki közülük felvételre jelentkezne teológiánkra, az illetékes professzor lássa el bőven teológiai könyvekkel, s valaki vállalja el a lelkigondozását. Ez az igazi szeretetteljes segítőkészség. De semmiképpen ne vegyék fel az Evangélikus Hittudományi Egyetem teológus szakára sem!

Csak így tudnánk elejét venni annak, hogy esetleg provokátorok kerüljenek a teológushallgatók közé.

Dobó Józsefné *(Budapest)*

Az egészséges és a romlott alma

(…) Gáncs püspök úr megjegyzéséhez csak annyit: igaza van, szabad jót is feltételezni a felebarátunkról, ez természetes. Hiszen a börtönben ülőknek is van bocsánat, és van remény a megtérésre. De azt, hogy a bűnös élet jelöltjeit egy padba ültessük, már nehéz elfogadni, mert a tapasztalat mást mutat: nem a rohadt alma lesz egészséges, hanem az egészséges fog elromlani a romlott almától. (…)

Czikora Lajos *(Orosháza)*

ERŐS VÁRAK

Zólyom vára

Zólyom a csinos felvidéki városkák közé tartozik. Megannyi társától eltérően azonban középkori eredetű épületekben igen szegény, épített öröksége leginkább a 19. század végére tehető. Kivételnek igazán csak a gótikus Szent Erzsébet-templom, régi várának romjai és a város központjában található pazar várkastély tekinthetők.

Az erődítést 1370–1380 körül az Anjou-házi *Nagy Lajos* király alkalmi székhelyeként emelték. Ebből az időszakból származik a vár két alsó szintje. 1440 és 1462 között a magyarországi politikában is jelentős befolyással bíró hadvezér, a huszita *Jan Žižka* egyik székhelyévé vált. 1490 után *Hunyadi Mátyás* özvegyének, *Beatrixnek* volt a tulajdona. Az épület stratégiai szerepét tovább növelte, hogy 1500 tájékán a *Thurzó* família négy bástyát és bejárati kaputot építtetett. Hogy a környező gazdag bányavárosok védelmét ellátthassa, a török időkben a végvár funkcióval felruházott épületet lőrésekkel és emeleti saroktornyokkal toldották meg.

A mai látogatók számára legnagyobb látványosságot jelentő boltíves attikát és sgraffitós vakolatot ekkori emeletráépítésekor kapta. Ezzel alakult ki jellegzetes, reneszánsz stílusú összképe. 1590 körül még egy nagyméretű bástyát építettek hozzá.

A későbbi századokban folyamatosan pusztuló épület átfogó műemlékvédelmi felújítására 1956 és 1970 között került sor, de megfelelő állapotának fenntartása folyamatos feladat, így e sorok írójának ottjártakor is zajlottak különféle állagmegóvási munkálatok.

A SZERZŐ FELVÉTELE

Maga a várépület, a belső udvarok ingyenesen megtekinthetőek, fizetni mindössze az egyes kiállítótermekbe történő belépésért kell. Ezekben régészeti kiállítás, illetve a Szlovák Nemzeti Képtár gyűjteménye várja a látogatókat. A zólyomi vár híres szülöttjére, *Balassi Bálint* költőre – részben – magyar nyelvű emléktábla hívja fel a figyelmet.

■ – REZSABEK –

Istentiszteleti rend • 2010. augusztus 8.

Szentháromság ünnepe után 10. vasárnap. Liturgikus szín: zöld.
Lekció: 1Kor 12,1–11; 2Móz 19,1–7. Alapige: Jn 9,24–38. Énekek: 460., 323.

I., Bécsi kapu tér de. 9. (úrv.) dr. Fabiny Tamás; de. 10. (német, úrv.) Johannes Erlbruch; de. 11. (úrv.) Balicza Iván; du. 6. Bencéné Szabó Márta; **II., Hűvösvölgyi út 193., Fébé** de. 10. Kendeh György; **II., Modori u. 6.** de. 3/4 11. Sztojanovics András; **Pesthidegkút, II., Ördögárok u. 9.** de. fél 10. (úrv.) Fodor Viktor; **Csillaghegy–Békásmegyer, III., Mező u. 12.** de. 10. Gálos Ildikó; **Óbuda, III., Dévai Bíró M. tér** de. 10. dr. Zsigmondy Árpád; **Újpest, IV., Lebstück M. u. 36–38.** de. 10. Kertész Géza; **Káposztásmegyer, IV. Tóth Aladár út 2–4.** de. 9. Kertész Géza; **V., Deák tér 4.** de. 9. (úrv.) Smidéliusz Gábor; de. 11. (úrv., Melanchthon-kiállítás) dr. Fabiny Tamás; du. 6. dr. Lacknerné Puskás Sára; **VII., Városligeti fasor 17.** de. háromnegyed 10 (angol) Aradi György; de. 11. (úrv.) Aradi György; **VIII., Üllői út 24.** de. fél 11. Szabó Bertalan; **VIII., Rákóczi út 57/a** de. 10. (szlovák) Gulácsiné Fabulya Hilda; **VIII., Karácsony S. u. 31–33.** de. 9. Szabó Bertalan; **IX., Gát u. 2. (katolikus templom)** de. 11. (úrv.) Koczor Tamás; **Kőbánya, X., Kápolna u. 14.** de. 10. Benkóczy Péter; **Kelenföld, XI., Bocskai út 10.** de. 8. (úrv.) dr. Blázy Árpád; de. 11. (úrv.) dr. Blázy Árpád; du. 6. dr. Blázy Árpádné; **XI., Németvölgyi út 138.** de. 9. dr. Blázy Árpádné; **Budagyöngye, XII., Szilágyi E. fasor 24.** de. 9. (úrv.) Balicza Iván; **Budahegyvidék, XII., Kék Golyó u. 17.** de. 10. (úrv.) Bencéné Szabó Mártal; **XIII., Kassák Lajos u. 22.** de. 10. Grendorf Péter; **Zugló, XIV., Lőcsei út 32.** de. 11. (úrv.) dr. Bácskai Károly; **XIV. Gyarmat u. 14.** de. fél 10. dr. Bácskai Károly; **Pestújhely, XV., Templom tér** de. 10. (úrv.) Szabó B. András; **Rákospalota, XV., Régi Fóti út 73. (nagytemplom)** de. 10. Ponicsán Erzsébet; **Rákosszentmihály, XVI., Hősök tere 10–11.** de. 10. Börönte Márta; **Cinkota, XVI., Batthyány I. u.** de. fél 11. Vető István; **Mátyásföld, XVI., Prodám u. 24.** de. 9. Vető István; **Rákoshegy, XVII., Tessedik tér** de. 9. Kopf András; **Rákoskeresztúr, XVII., Pesti út 111.** de. 10. Kopf András; **Rákoscsaba, XVII., Péceli út 146.** de. 9. Nagyné Szeker Éva; **Rákosliget, XVII., Gózon Gy. u.** de. 11. Nagyné Szeker Éva; **Pestszentlőrinc, XVIII., Kossuth tér 3.** de. 10. dr. Korányi András; **Pestszentimre, XVIII., Rákóczi út 83. (református templom)** de. 8. dr. Korányi András; **Kispest, XIX., Templom tér 1.** de. 10. Széll Bulcsú; **XIX., Hungária út 37.** de. 8. Széll Bulcsú; **Pesterzsébet, XX., Ady E. u. 89.** de. 10. Győri János Sámuel; **Csepel, XXI., Deák tér** de. fél 11. Zólyomi Mátyás; **Budafok, XXII., Játék u. 16.** de. 10. Solymár Gábor; **Budaörs, Szabadság út 75.** de. 10. Endreffy Géza; **Budakeszi, Fő út 155. (gyülekezeti terem)** de. fél 10. dr. Lacknerné Puskás Sára; **Pilisvörösvár (református templom)** du. 2.; **Názáret-templom, Mátraszentimre-Bagolyirtás** de. fél 12.

Istentiszteleti rend • 2010. augusztus 8. – Balaton

Istentiszteletek a Balatonnál

Badacsonytomaj de. 9.; **Balatonalmádi (Bajcsy-Zs. u. 5.)** du. 4.; **Balatonboglár** de. 11.; **Balatonfenyves (református templom)** du. 6.; **Balatonfüred** de. 9.; **Balatonfűzfő (református templom)** du. fél 3.; **Balatonkenese** du. 6.; **Balatonszárszó (evangélikus üdülő)** de. 11. ; **Felsődörgicse** de. 11.; **Fonyód** de. fél 10.; **Hévíz** du. fél 5.; **Keszthely** de. fél 11.; **Köröshegy (református templom)** du. fél 3.; **Kötcse** de. 10.; **Kővágóörs** de. fél 12.; **Mencshely** de. 11.; **Nemesleányfalu** du. 2.; **Révfülöp** de. 10.; **Siófok** de. 10.; **Sümeg** du. fél 3.; **Szentantalfa** de.háromnegyed 10.; **Veszprém** de. 10.; **Zamárdi (Aradi utcai imaház)** du. 4.; **Zánka** de. fél 9.;

NÉMET NYELVŰ ISTENTISZTELETEK: **Balatonboglár** de. fél 10.; **Hévíz** de. fél 10.; **Siófok (kápolna)** de. fél 10.

Összeállította: BODA ZSUZSA

Honterus jobbkeze — Wagner Bálint

Johannes Honterus, avagy *Honter János* a hazai reformáció kezdetének meghatározó, a magyarországi evangélikus egyház történetének egyik legsokoldalúbb személyisége. Lelkész és reformátor, pedagógus és iskolaigazgató, nyomdász és könyvkiadó, földrajztudós és csillagász – humanista polihisztor egy személyben.

Miközben Honterus munkásságát könyvek tucatjai, újságcikkek és tanulmányok százai, brassói emlékhelyei – sőt egy budapesti antikvárium neve is! – idézik, jóval kevésbé ismert, napjainkra méltatlanul elfeledett közeli munkatársa, tanítványa, utódja, jó barátja, *Wagner Bálint (Valentin Wagner).* Születési dátuma az akkor még csak nyomokban létező hazai anyakönyvezés miatt igencsak bizonytalan. Az életrajzi források csak abban egységesek, hogy 1510 és 1520 között látta meg a napvilágot a Magyar Királyság területén, erdélyi szász családban, Brassó városában.

Iskoláit szülőföldjén, majd Krakkóban végezte. Egyházi szolgálatát segédlelkészként Brassóban kezdte meg. Rövid időre, mert 1542-ben folytatta tanulmányait a lutheránusok híresneves wittenbergi egyetemén, magiszteri címet szerezve. Wittenbergi tartózkodása során nemcsak *Philipp Melanchthon* teológiai nézeteivel ismerkedett meg, hanem a reformáció kiemelkedő alakjával személyes kapcsolatba is került.

1544-ben tért vissza Erdélybe, és az ekkor kapuit megnyitó brassói főiskola rektora lett: Honterusszal a városi iskolát egy tanügyi reform eredményeképp *Studium Coronensis* elnevezéssel egyetemi szinthez közeli felsőoktatási intézménnyé szervezte. Az oktatási egység tantervének, iskolai szabályzatának és anyakönyvének szerzőjeként is őt tisztelhetjük.

Reformátori szerepe sem elhanyagolható, hiszen az erdélyi szászok lutheránus hitre való kollektív áttérésében Honterus mellett neki is főszerepe volt. 1546-ban az evangélikus szászok másik szellemi, vallási, kulturális és gazdasági központjában, Nagyszebenben vállalt iskolaigazgatói állást, illetve a városi tanács is tagjai közé választotta.

Életében fordulópontot hozott mesterének 1549-ben bekövetkezett halála. Ő lett utódja Brassó város lelkészi szolgálatában, ő örökölte a Honterus-iskola igazgatói székét, valamint Honterus könyvnyomdájának vezetőjeként, idővel tulajdonosaként működött. Kiadóként, szerzőként többek között teológiai művek, evangélikus énekeskönyvek fűződnek a nevéhez, de írt bibliai témájú iskoladrámát is. Latin–görög *Újszövetséget* adott ki, az antik nyelveken fogant nyelvtan- és olvasókönyvekkel segítette az erdélyi szász ifjak művelődését, így teljes joggal tarják számon jelentős hellenistaként, sőt maga Melanchthon is elismerően nyilatkozott görög nyelvtudásáról.

Honterushoz hasonlóan a természettudományok sem voltak idegenek tőle. 1554-es kiadású, latin nyelvű alapfokú hittankönyvében, a *Prima Rudimentában Catalogus dierum et mensium anni* címmel csízió, azaz naptári összeállítás is szerepel, illetve említésre méltó a közreműködése Honterus legjelentősebb tudományos művének, földrajzi és csillagászati tankönyvének, a *Rudimenta Cosmographicának* egyik külhoni kiadásában.

Johannes Honterus jobbkeze, munkásságának méltó folytatója, Wagner Bálint 1557. szeptember 2-án Brassóban hunyt el.

■ REZSABEK NÁNDOR

Így emlékezem…

Egy evangélikus lelkész Kemenesalján megtért teremtő Urához. Azok számára, akik nem ismerték *Kovács Imrét,* a gyászjelentésből talán ennyit lehetett megtudni róla.

Nekünk, kemenesieknek azonban egészen mást jelentett e hír. Mi tudtuk: a tájékozódás biztonságát adó, előttünk járó lelki vezetőnk távolodott el látómezőnkből, érzékszerveink teréből. Árván marad a gyülekezet. Ez akkor is igaz, ha mindvégig hűséges felesége, *Márti* szolgál tovább a közösségben, akinek életében és gondolataiban, a gyülekezetekhez való viszonyában nap mint nap jelen lesz az elválaszthatatlan társ, Imre.

Nem igaz a mondás: nincs pótolhatatlan ember. A fordítottja igaz. Minden ember pótolhatatlan, és amikor eltávozik ebből a világból, az utána keletkező űrt csak az töltheti be, akinek az akaratából végső soron itt élhetünk e földön, akinek „jelen létében" nem létezik űr, aki a lét, az élet forrása.

Tudtunk szenvedése mélységeiről, de valahol menekültünk tudomásul venni mindezt, mert a botránykérdés: „Miért hagyja ezt a jó embert?" – oly sokat hallva gyermekkorunktól nagyszüleink és szüleink szájából – kitörölhetetlenül belénk égett. Mi féltünk, hallgattunk és sokszor kerültünk. Kerültük a témát, a jövő firtatását és – ami a legfájóbb – többször a találkozást is.

Az ő betegsége az emberek tudatában összekapcsolódott a végzetes, a megváltoztathatatlan, az elkerülhetetlen, a visszavonhatatlan, azaz a halál képzetével. Nem vettük észre, hogy a bennünk élő félelem nap mint nap gyengítette, próbára tette hitünket, távolabb vitt a szeretet forrásától. Annak ellenére így történt, hogy minden személyes találkozáskor, levélbeli érintkezésben vagy általa küldött üzenetben ő erősítette hitünket, próbálta tartani bennünk a lelket.

Minden kézfogása, gesztusa, mondata, mosolya biztatás volt: Ne féljetek, én sem félek! „Ha szólítanak, és eljön az idő, menni kell"– mondta egyszer. Egy levelében pedig így írt betegségéről: „El tudom fogadni. A szokásos kérdéssel (»Miért éppen én?«) szemben azt szoktam mondani: »Miért éppen én ne?« Mindig is teológiai »bónám« volt a participáció, nekem most a rákbetegek sorsában való részesedés adatott. Egyfajta megtiszteltetésként is tekinthetek rá. Mintha az Úristen azt mondaná: ki fogod bírni. Megmaradva a hozzám való hűségben, ki fogod bírni. Igyekszem megfelelni ennek a bizalomnak."

És valóban igyekezett élete utolsó percéig; és talán azon túl is. Nem saját betegsége, fájdalmai okozták számára a nagy próbatételt, hanem a hátramaradókról való gondolkodás. Márti, a gyermekek, a rokonok és a barátok, gyülekezeteinek minden egyes tagja. Hiszem és tudom, hogy imáiban elsősorban értünk, a hátramaradókért könyörgött. Kerülhet valaki közelebb a kereszténység lényegéhez? – kérdezhette volna a számára oly kedves *Pilinszky János.*

Emlékeinkben mindig életerős. Szenvedése és tanúságtétele még láthatóbbá tette életének fontosságát és jelentőségét. *Juhász Gyula Testamentom* című versének gondolataival búcsúzunk és emlékezünk:

Szeretnék néha visszajönni még,
Ha innen majd a föld alá megyek,
Feledni nem könnyű a föld izét,
A csillagot fönn és a felleget.

Feledni oly nehéz, hogy volt hazánk,
Könnyek vizét és a Tisza vizét,
Költők dalát és esték bánatát:
Szeretnék néha visszajönni még.

Ó, én senkit se háborítanék,
Szelíd kísértet volnék én nagyon,
Csak megnézném, hogy kék-e még az ég,
És van-e még magyar dal Váradon?

Csak meghallgatnám, sír-e a szegény,
Világ árváját sorsa veri még?
Van-e még könny a nefelejcs szemén?
Szeretnék néha visszajönni még!

És nézni fájón, Léván, Szigeten,
Szakolcán és Makón a hold alatt,
Vén hárs alatt az ifjú szerelem
Még mindig boldog-e és balgatag?

És nézni: édesanya alszik-e,
S álmában megcsókolni a szivét,
S érezni, most is rám gondol szive:
Szeretnék néha visszajönni még!

■ GUÓTH EMIL

Ásványvíz helyett szódát!

ÜZENET AZ ARARÁTRÓL

Rovatgazda: Jerabek-Cserepes Csilla

Tombol a nyár, a hőmérők egyre melegebbet mutatnak, e cikk írásakor másodszorra hirdetnek hőségriadót. A hatóságok figyelmeztetnek a folyadékpótlás fontosságára, bár enélkül is érezzük a kínzó szomjúságot a forróságban.

A nagy melegben az ásványvízfogyasztás is a szokásos duplájára nőtt. Iszunk és iszunk, a flakonok pedig gyorsan kiürülnek, s miután elveszítették funkciójukat, a szemeteskukákba kerülnek. Magyarországon évente 1,5 milliárd (!) darab PET-palack kerül a szemétbe. S hogy azután mi lesz velük, az a legtöbb embert nem érdekli.

Pedig nem árt tudni, hogy a szemétlerakókban több száz, akár ezer évig is mérgezik a környezetet, a talajt és a vizeket, hiszen ezek a fajta műanyagok gyakorlatilag nem bomlanak le soha. Ma már a tengerek és óceánok ember által szinte elérhetetlen mélységeiben is kimutathatók azok a mérgező anyagok, amelyek ezekből a flakonokból oldódtak ki. Azonban a műanyag palackok nemcsak a kukákban kötnek ki, hanem az utak mellé, a szántóföldek szélére, az árkokba, a folyó- és tópartokra és a vizek felszínére is kerülnek, méghozzá nagy mennyiségben.

A flakonok elenyésző hányadát hasznosítják csak újra. A visszaforgatás első pillantásra jó megoldásnak tűnik, ha azonban tudjuk, hogy ezeket jórészt Kínába szállítják, már nem olyan biztató a helyzet. Az ilyen nagy távolságra való szállításnak ugyanis komoly költsége és igen nagy környezetkárosító hatása van. A műanyag flakonok újrahasznosítása során szintetikus szálakat állítanak elő belőlük, amelyeket (nem annyira bőr- és környezetbarát) ruhaneműk gyártásánál használnak. Ezeknek persze ugyanolyan káros hatásuk van a környezetre, mint a flakonoknak.

Jó lenne tehát valami igazán jó megoldást találni a műanyagba zárt vizek alternatívájaként. Jó lenne, ha visszaváltható üvegbe töltenék, de sajnos ennek nyoma sincs, azok a gyártók is PET-palackra váltottak, amelyek eddig üvegbe palackozták az ásványvizet. A vezetékes vízről a szakemberek mindig elmondják, hogy Magyarországon kitűnő minőségű, de aki érzi a frissen kiengedett vízben a klór erős szagát, annak mondhat bárki bármit, nem kívánja meginni. És hát szeretjük a buborékos vizet, amely hungarikum is. Sok helyen lehet szódát kapni, cserélhető palackokban, amelyek azonban szintén műanyagok, ráadásul annyira elhasználódnak, hogy nem valami kívánatosak.

Jó megoldás lehet viszont a régi jó szódásszifon új változata, amely nem alumíniumból, hanem rozsdamentes fémből készül. Ha pedig a csapvizet vízszűrőn leszűrjük, a klórt és egyéb szennyeződéseket is eltávolíthatjuk belőle. Jóízű buborékos vizet kapunk így anélkül, hogy a műanyag szemét mennyiségét növelnénk. Ez pedig még akkor is nagy dolog, ha egy család PET-palack-hulladéka nem tűnik jelentős mennyiségnek.

Saját tapasztalat, hogy a család minden tagja óriási lelkesedéssel fogadta a szódásszifont. A gyerekek ugyanúgy kíváncsiskodnak a szódakészítéskor, ahogy annak idején mi, s a nedves ujjukat is ugyanúgy hozzáragasztják a fagyos patronhoz. Szóval korosztályokat összekötő élmény lett a szódásszifon, amely segít környezetünk megóvásában, valamint a környezettudatos gondolkodás és élet megvalósításában. Mert erre az esetre is igaz, hogy gondolkodjunk globálisan, de a cselekvést lokálisan, a saját környezetünkben kell elkezdeni.

■ Sánta Anikó

SZERETETVENDÉGSÉGRE

Mákos morzsatorta

FOTÓ: SINKÁNÉ ZOMBORY KATALIN

Hozzávalók a tésztához: *12,5 dkg vaj vagy margarin, 2 tojás, 12,5 dkg cukor, 1 csipet só, 25 dkg liszt, 1 teáskanál sütőpor, kevés tej (körülbelül 1,5 dl)*

A töltelékhez: *3-4 barack (konzerv is lehet, de helyettesíthető almával, körtével is), 10 dkg cukor, 1 evőkanál vaníliás cukor, 1,5 dl tej, 20 dkg őrölt mák*

A morzsához: *15 dkg liszt, 10 dkg vaj, 7,5 dkg cukor, 5 dkg szeletelt mandula*

A zsiradékot habosra keverjük, a tojásokat, a cukrot, a vaníliás cukrot és a sót egymás után belekeverjük. A sütőporral elkevert lisztet hozzáadjuk, belekeverjük. Annyi tejet öntünk hozzá, hogy sima, rugalmas tészta keletkezzen.

A tésztát kizsírozott, 26 centiméter átmérőjű tortaformába (vagy közepes tepsibe) töltjük és elsimítjuk. A barackokat meghámozzuk, a magot eltávolítjuk (a konzervet lecsöpögtetjük), gerezdekre vágjuk, és a tészta tetején elhelyezzük.

A cukrot és a vaníliás cukrot a felforrósított tejben feloldjuk, ráöntjük a mákra. A mákos masszát néhány percig kevergetve főzzük, majd kissé lehűtjük. Az egészet elsimítjuk a barackon.

A lisztet a vajjal és a cukorral ujjaink között morzsává dolgozzuk, és a mákos töltelékre szórjuk. A tetejére hintjük a szeletelt mandulát.

Előmelegített sütőben (elektromos: 175 fok, hőlégkeveréses: 155 fok, gázsütő: 2-es fokozat) körülbelül 45–50 percig sütjük.

Átúszni a Balatont

Idén *(a tervek szerint augusztus 28-án – a szerk.)* huszonkilencedszer rendezik meg a Balaton-átúszó bajnokságot.

Én az elsőre emlékezem, az első úszóra, aki – bár nem bajnokság indulójaként – átszelte a magyar tengert.

Élő regényhős volt, a romantikus tizenkilencedik század fia *Szekrényessy Kálmán.* Dzsidás kapitány, a porosz–francia, majd az orosz–török háború hőse. 1875–76-ban békefenntartó katona Dániában. Itt értesül róla, hogy az angol *Webb* kapitány átúszta a La Manche csatornát. Nosza, edzeni kezd ő is, a dán szigetek között úszkál, majd az Északi-tenger vizében megkerüli a Helgoland szigeteket. Aztán a véres balkáni ütközetek szüneteiben színjátékokat ír, masinájával fényképezi a néprajzi érdekességeket. 1876-ban felüdülésként kisétál a tengerpartra, és átúszik a Boszporuszon. Oda-vissza. Bár a törökök sem egykönnyen ejtik ki a nevét, harsogva éljenzik.

Még ebben az évben útra kel, és átszeli a Szuezi-csatornát. Hazafelé jövet útba ejti Gibraltárt, és ha már ott jár, átússza a tengerszorost.

Mindez csak bemelegítés. 1879 augusztusában – fogadásból – a Bodenitó bajorországi partján beleveti magát a tizenhét fokos vízbe. Hét és fél óra alatt éri el a svájci partot, anélkül, hogy folyadékot, táplálékot venne magához. Az európai sajtó lelkendezve ünnepli.

1880 nyarán a Balaton következik. Az esemény hírére több ezren utaznak Siófokra és Balatonfüredre, mindenekelőtt hölgyek, kisasszonyok, asszonyok. Mindnyájan látni akarják a harmincnégy éves, kazlas bajuszú, apollói termetű férfiút, az aranyzsinóros mentéjű magyar tisztet, csatamezők hősét, báltermek híres táncosát, tengerek, tavak meghódítóját. Az összesereglett újságíróknak ezt mondja: „Hazafias kötelességemnek tartom e távúszás által a Balatont ösmertebbé tenni!”

A tizennégy kilométeres távot hat óra negyven perc alatt teljesíti. Siófokon kétezren integettek utána, Balatonfüreden háromezren várják.

Úgy száll ki a vízből, mintha csak megmártózott volna. A parton ragyogó szépség lép hozzá, virágcsokorral köszönti a hőst. Szekrényessy ránéz a lányra, még nem tudja, hogy ő *Rapravetta Margit.* Az olasz király unokahúga. Nem is ezért kéri meg a kezét, hanem azért, mert első látásra egymásba szerettek.

A nászutat Itáliában töltik. Szekrényessy Kálmán kihasználja az alkalmat: Pegli és Genova között átszeli a Genovai-öblöt. A magyar tengert még háromszor ússza át – utoljára negyvenkilenc éves korában.

De a szárazföldön is bajnok. Negyvennégy atlétikai versenyen indul – futásban, magasugrásban, diszkoszvetésben –, ugyanennyi győzelmet arat. Mindeközben a levegőt is meghódítja. 1877-ben a maga szerkesztette repülőgéppel teszi az első próbát, még sikertelenül. Ám új gépével 1895-ben már öt percet repül. Az első magyar léghajózót is a személyében tiszteljük.

És egyáltalán nem mellesleg, ő indítja útnak az első magyar sportlapot. Ír tucatnyi regényt, beszélyt – azaz elbeszélést –, útirajzot, még dráma is fűződik a nevéhez.

Ki ismeri, ki emlegeti ma őt, aki végigharcolta az európai csatatereket, tengerekben ficánkolt, úszott, futott, ugrott, repült, és győzött mindenütt?

Pedig be jót tenne az önbizalmunknak, a megfogyadozott hitünknek, ha a példájával vigasztalnánk és biztatnánk magunkat!

■ Kósa Csaba

Forrás: Keresztény Élet, 2010. július 18., 6. oldal

EVÉL&LEVÉL

Golf a cigánymisszióért – az olvasó szemével

Örömöt szerzett olvasni, hogy a fasori gyülekezet – nyilván lelkészük, *Aradi György* támogatásával – tizenhat éves Volkswagen Golfját nem roncstelepen értékesítette bagóért, hanem szeretettel áldozott a felújítására, és testvéri segítségképpen a sárszentlőrinciek cigánymissziójának ajándékozta.

Olvastam a Bibliámban, hogy Isten angyalai a mennyben örvendeznek minden egyes megtérőnek. Gondolom: a fasoriak és a lőrinciek átadás-átvételi ünnepségén most is örvendeztek, mint ahogyan sokan velem együtt, akik az újságban olvasták ezt a híradást.

Kívánom, hogy *Bakay Péteréknek* és a roma testvéreknek is sok örömük legyen az autó gondmentes missziói használatában.

dr. Gadó Pál *(Piliscsaba)*

Romaholokauszt és Kisléta keresztje

Azt az embert tekinthetjük a testvérünknek, akinek a legnagyobb szüksége van ránk – mondta *Balog Zoltán,* a Közigazgatási és Igazságügyi Minisztérium társadalmi felzárkózásért felelős államtitkára múlt vasárnap Budapesten a romaholokauszt emléknapjához fűződő imaórán.

A Sant'Egidio Közösség által szervezett szertartáson, amelyet a kislétai gyilkosság első és a romaholokauszt hatvanhatodik évfordulója alkalmából tartottak a Bakáts téri Assisi Szent Ferenc-főplébániatemplomban, *D. Szebik Imre* nyugalmazott evangélikus püspök, a Magyarországi Egyházak Ökumenikus Tanácsának elnöke hangsúlyozta: „Azok is a magyar társadalmat építették, akiket a romaholokauszt alatt meggyilkoltak.”

■ MTI

Cesare Siepi, a leghíresebb Don Juan emlékére

Az *Evangélikus Élet* július 18-ai számában a *Don Giovanni* opera történetéről közöltünk összeállítást, és az írásban többször felbukkant *Cesare Siepi* neve. A kiváló olasz énekes a múlt hónapban hunyt el. Jó ismerője, a New York-i Metropolitan Opera egykori nézőtéri felügyelője, *Krénusz József* emlékezik a basszistára.

1963-ban még a régi Metben találkoztam vele először. Már első fellépésein meghódította az amerikai közönséget. Vérbeli basszista volt, *Svéd Sándorhoz* hasonlóan magas hangjai is tökéletesek voltak, így tudta Don Giovanni bariton szerepét is páratlan sikerre vinni. Egyben kiváló színészi képességekkel is bírt, a rendezők méltó társává vált a jellemek megformálásában, legtöbbször tovább alakította az alapötleteiket. Nem voltak megrögzött beidegződései, *Maria Callashoz* hasonlóan minden előadáson meg tudott újulni.

Sikerei a Metropolitan aranykorszakához kötődnek, amikor mellette olyan basszisták fényezték az intézmény nevét, mint *Nicola Rossi-Lemeni, Jerome Hines* vagy *George London.* Noha Siepi neve Don Giovanniként vonult be a zenetörténetbe, de Zakariás-, *A végzet hatalmában* Páter Guardiano- és Mefistofele sátáni figurájának alakítását is a legjobbak között tartja számon az utókor.

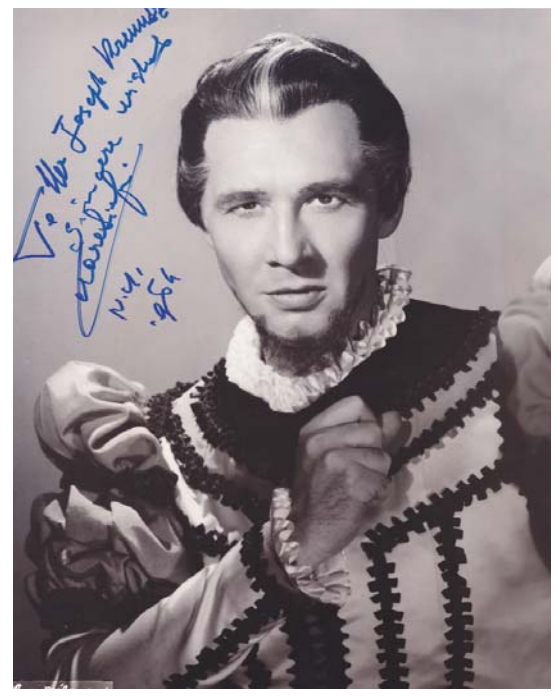

Cesare Siepi Krénusz Józsefnek dedikált fotója

Igazi jutalomjátéka volt Borisz Godunov szerepe. A Rimszkij-Korszakov- és a Sosztakovics-féle feldolgozást is énekelte, akkor még angolul. Az orosz opera történetének érdekes mozzanata, hogy kollégájával, *Giorgio Tozzival* felváltva alakították a színpadon Pimen és a cár szerepét. Noha igazi olasz basszus volt, a *Parsifalban* németül nagy sikere vitte Gurnemanz figuráját, s egyszer meg is jegyezte: „Ebben éltem ki igazán lelki fantáziámat.”

Közvetlen személyiség volt, a művészek kedvelt találkozóhelyén, a Metropolitan melletti Bill's bárban gyakran odaült az asztalunkhoz, s mesélt, anekdotázott. Nem volt italos ember, viszont színpadon gyakran tartotta kezében a poharat, mint egy kabalát, kultikus tárgyat. A legtöbb basszistához hasonlóan ő is nagyon sokat dohányzott.

A közönség bálványozta, kiváló játékának és megjelenésének köszönhetően a nők rajongtak érte, de Siepi példás családi életet élt. Hitét őszintén gyakorolta, sokszor találkoztam vele misén a Szent Patrick-katedrálisban. A jótékonyság is átszőtte életét, számos koncertjét olasz árvaházak javára adta. Mélyen érző ember volt; amikor barátja, a kiváló olasz baritonista *Ettore Bastianini* 1967-ben rákban meghalt, a mosoly hetekre eltűnt az arcáról.

Halálhírét olvasva a mosoly most a mi arcunkról tűnik el. Egyszer megkértem, dedikálja nekem legkedvesebb fotóját. Cesare örömmel adta át, olyan szeretettel, ahogy én is átnyújtom most az *Evangélikus Élet* olvasóinak.

■ *Lejegyezte:* Csermák Zoltán

HÍREK, HIRDETÉSEK

GYÁSZJELENTÉS

„A szeretet soha el nem fogy.” (1Kor 13,8) A *Podmaniczky* és a *Kutas* család mély fájdalommal, de Isten akaratában megnyugodva tudatja, hogy néhai *Podmaniczky Pál* evangélikus teológiai professzor leánya, *dr. Podmaniczky Zsuzsanna* aranydiplomás néprajzkutató július 25-én, életének 93. évében csöndesen elhunyt. Temetése augusztus 10-én, kedden 10 óra 30 perckor lesz a soproni evangélikus temetőben a református és az evangélikus egyház szertartása szerint. „Ez csak a szállásunk, örök otthon ránk odafönn vár.” (Soproni családi ház felirata 2Kor 5,1 alapján)

A család

HALÁLOZÁS

Mély fájdalommal tudatjuk, hogy *Jankó Béla* nyugdíjas református lelkipásztor (a déli kerületi püspöki hivatal volt vezetőjének, *Jankó Katának* az édesapja) hazatért teremtő Urához. Szerettünktől evangélikus–református ökumenikus istentisztelet keretében búcsúzunk augusztus 11-én délelőtt 11 órakor a Deák téri evangélikus templomban.

A család

APRÓHIRDETÉS

Használt sípos orgonák jutányos áron eladók. Információ: orgona@liszt-akademia.hu, 20/585-9438.

EVANGÉLIKUS ÉLET. ÉLED. ÉLED?

HIRDETÉS

A fóti evangélikus kántorképző augusztusi tanfolyamának kórusa *J. S. Bach* 66. kantátáját adja elő a fasori templomban augusztus 15-én, vasárnap, a 11 órai istentisztelet keretében. Kantátazenés istentiszteletünkre mindenkit szeretettel várunk.

50 ÉVE HARANGÖNTÉS ŐRBOTTYÁNBAN
GOMBOS MIKLÓS aranykoszorús harangöntőmester

Kiváló magyar szakemberek által készített, külföldön is elismert magyar termékeket gyártunk a harangokkal kapcsolatos bármely munkához.

Referencia: www.harangontes.hu.

Levélcím: 2162 Őrbottyán, Rákóczi u. 121.
Mobil: 30/948-9575, fax: 28/361-770.
E-mail: gombosmi@harangontes.hu.

VASÁRNAPTÓL VASÁRNAPIG

Ajánló a rádió és a televízió műsoraiból augusztus 8-ától augusztus 15-éig

VASÁRNAP

10.04 / Kossuth rádió
Evangélikus istentisztelet közvetítése Tabról
Igét hirdet Szigethy Szilárd lelkész.
21.00 / Duna Tv
Félix és Rose
(francia–angol vígjáték, 2002) (91’)
Félix (Jean Reno) üzletember, Münchenbe készül egy temetésre, Rose (Juliette Binoche) szintén utazik, menekül barátja elől. Mindkettejük repülőjáratát törlik, így kényszerből beszélgetésbe elegyednek. Ha egy reptér várótermében játszódnak az események, akkor ugye már mondhatjuk, hogy ég és föld között, a senkiföldjén járunk?! Ha itt találkozik véletlenszerűen egy átutazó férfi és egy átutazó nő, az akkor ugye bárhová elvezethet?!

HÉTFŐ

6.25 / Duna Tv
Magyar történelmi arcképcsarnok
Kőrösi Csoma Sándor
14.15 / m2
Kalandozó
Damaszkusz ősi hangulataitól egy derűs adriai videólevélig
18.00 / Bartók rádió
Nagy siker volt!
25. soproni régi zenei napok
19.40 / Kossuth rádió
Pelikán
Részletek a Kaláka együttes felvételeiből
22.45 / Duna Tv
Magukért nem felel senki
(magyar dokumentumfilm, 1996) (86’)
23.00 / Rádió 17 (Budapest)
Lelki szósz
Evangélikus félóra

KEDD

6.55 / Duna Tv
Vannak vidékek
Tihanytól Pannonhalmáig
12.00 / Kossuth rádió
Déli harangszó a pilisi evangélikus templomból
16.00 / PAX
Én vagyok a jó pásztor
A Zákeus Médiacentrum evangélizációs műsora
20.04 / Kossuth rádió
Jadviga párnája
Závada Pál regényének rádióváltozata
22.15 / Duna Tv
Hat emelet mélyen a pokolban
(izraeli dokumentumfilm, 2008) (53’)
23.40 / Duna Tv
Hétrétország
(magyar koncertfilm, 2009) (56’)
Palya Bea

SZERDA

13.30 / Kossuth rádió
„Tebenned bíztunk eleitől fogva…”
A református egyház félórája
15.30 / m1
30. LEN úszó-, műugró-, szinkronúszó- és nyíltvízi Európa-bajnokság (élő közvetítés)
16.34 / M. Katolikus Rádió
Testvéregyházaink életéből
Jelentések a protestáns világból
19.35 / Bartók rádió
Vásáry Tamás zongoraestje
21.00 / Duna Tv
Háztartási könyv
(olasz vígjáték, 2003) (105’)
21.30 / Bartók rádió
Hang-fogó
Benne:
Csajkovszkij: Keresztelő Szent János liturgiája – részletek
Duruflé: Orgonaszvit Op. 5.
22.30 / Kossuth rádió
Esti beszélgetés – kultúráról

CSÜTÖRTÖK

5.20 / m1
Hajnali gondolatok
12.00 / PAX
Luther Omnibusz 2005 (57’)
12.45 / M. Katolikus Rádió
Gospelkrónika
13.28 / Bartók rádió
A Magyar Honvédség Központi Zenekara játszik
Kodály: Galántai táncok
Bernstein: Divertimento
18.30 / PAX
Pilátus
Reményik Sándor Pilátus című versének zenés feldolgozása a Poézis együttes előadásában
21.05 / Duna Tv
A szerelem bősége
(amerikai romantikus dráma, 2007) (98’)
23.00 / Bartók rádió
Zsámbék Jazz Open 2010
A Szőke Nikoletta Quartet koncertje

PÉNTEK

7.00 / Duna II. Autonómia
A Szent Korona kálváriája
(magyar dokumentumfilm, 2000) (30’)
10.00 / Bartók rádió
Hang-fogó
Benne:
Corelli: D-dúr concerto grosso
12.05 / Bartók rádió
Budapesti Bach-hét 2010
Győri Noémi (fuvola) és Fábri Flóra (csembaló) hangversenye (Deák téri evangélikus templom, 2010. június 8.)
13.30 / Kossuth rádió
Az Úr közel!
A baptista egyház félórája
18.34 / M. Katolikus Rádió
Zenémmel dicsérem
Fejezetek a kortárs egyházzenéből
22.35 / m2
Hófehérke
(svájci–osztrák filmdráma, 2005) (113’)

SZOMBAT

12.05 / Duna Tv
Isten kezében
A templomépítő Makovecz Imre
12.05 / Bartók rádió
Hangverseny délidőben
Bruckner: Te Deum
16.45 / Mária Rádió
Mégis szeretni
Gyökössy Endre tanítása
19.35 / Bartók rádió
Verdi: Don Carlos
(négyfelvonásos opera)
19.55 / Duna Tv
Rebecca, az első feleség
(olasz filmdráma, 2008) (94’)
1. rész
20.00 / HBO
A méhek titkos élete
(amerikai filmdráma, 2008) (110’)
21.00 / m2
A lány és a farkasok
(francia filmdráma, 2008) (106’)

VASÁRNAP

6.03 / M. Katolikus Rádió
Orgonamuzsika
8.04 / MR6 A régió rádiója
Zsinatoló
(ökumenikus vallási műsor)
12.05 / Duna Tv
Élő egyház
(vallási híradó)
13.50 / m2
Kőbe zárt fohászok – Európai katedrálisok
15.05 / Bartók rádió
Jubilate Deo
Évszázadok egyházi muzsikája
16.00 / Bartók rádió
Összkiadás
Giovanni Bettista Pergolesi műveiből
16.04 / Kossuth rádió
Disputa
Korok, emberek, történetek
16.30 / Mária Rádió
Ökumenikus lapszemle

Új nap – új kegyelem

Vasárnap
Ugyanabból a szájból jön ki az áldás és az átok. Testvéreim, nem kellene ennek így lennie. Jak 3, 10 (Zsolt 39,2; Lk 19,41–48; Róm 9,1–8.14–16; Zsolt 59) Az Úristen, aki maga a Jó és a Szeretet, arra teremtette az embert, hogy áldás hordozója legyen. Úgy is működik a világ s benne az emberi lét, hogy minden, ami létezik és él, áldás hordozója legyen. A gonosz rettenetes igyekezete, hogy ezt a visszájára fordítsa. S szomorú, hogy az átok terjed. Mindig van vevő rá. Isten azonban éppen a gyermekeit – minket – akarja felhasználni, hogy ebben az áldatlan világban szájunkból áldás hangozzék, életünkből áldás fakadjon.

Hétfő
Jól vigyázzatok, hogyan éltek; ne esztelenül, hanem bölcsen, kihasználva az alkalmas időt. Ef 5,15–16 (Zsolt 7,9a; Róm 11,1–12; Jn 8,46–59) Az áldásra született ember nem csupán lézeng a világban, sodródva az eseményekkel. Arra kaptuk Teremtőnktől az értelmünket, hogy tudatosan éljünk: számolva azzal, hogy nem végtelen az időnk, és számolva azzal, hogy a szabott időben küldetésünk van. Az idő hamar és könnyen elszáll. De elegendő arra, hogy Isten szeretetének képviselői legyünk ebben a világban. Az idő jó kihasználásához a bölcsességet felülről kell (és lehet) kérni.

Kedd
Simon így felelt: „Mester, egész éjszaka fáradtunk ugyan, és semmit sem fogtunk, de a te szavadra mégis kivetem a hálókat.” Lk 5,5 (5Móz 2,7; Lk 21,5–6.20–24; Jn 9,1–12) Egyedül nem megy. Sőt, reálisan gondolkodva, az egész keresztény élet lehetetlen vállalkozás. Ha azonban felhangzik Urunk hívó szava, újra próbálkozunk. Mert ami saját erőnkből nem megy: a jóság, az emberség, a szeretet, a megbocsátani tudás, az Isten szerinti élet, mégis működik Jézus szavára, Jézus útján, Jézus Lelkével. Az ő szavára kezdjük újra – nap mint nap.

Szerda
Amikor erőtlen vagyok, akkor vagyok erős. 2Kor 12,10 (2Móz 15,2a; Jn 4,19–26; Jn 9,13–23) Nem az ige van „fordítva bekötve”, a világ áll a feje tetején. A világ szabályai és szokásjoga alapján nem jövünk rá az élet igazi titkára – amelyről Pál itt beszél. Amikor erős vagyok, magamra hagyatkozom, és mindent én akarok tenni, megoldani. A siker vagy csak rövid távú, vagy egyáltalán kétséges. Amikor erőtlen vagyok, akkor tudok ráhagyatkozni az erős Istenre. Az ő erejével az én életemben is megváltoznak az erőviszonyok…

Csütörtök
Krisztus mondja: „Kérjetek és megkapjátok, hogy örömötök teljes legyen.” Jn 16,24 (Zsolt 66,20; Róm 11,13–24; Jn 9,24–34) Micsoda nagyszerű biztatás. A világ, a környezetünk azt mondaná: Ne kérjetek! Urunk biztat: Kérjetek! Mert ő adakozó Úr. Abban leli örömét, hogy nekünk örömöt szerez. Ha kérünk (ez sem mindig magától értetődik), akkor megadja azt, amire az élethez valóban szükségünk van. Mert boldog, ha minket, panaszra hajlamos embereket örülni lát. Sőt ő teljes örömöt kínál!

Péntek
Kívánjuk, hogy közületek mindenki ugyanazt az igyekezetet tanúsítsa mindvégig, amíg a reménység egészen be nem teljesedik. Zsid 6,11 (Zak 4,10a; Lk 23,27–31; Jn 9,35–41) Hullámhegyek és hullámvölgyek. Lelkesedés és lehangoltság. Lendület és megtorpanás. Mindezek állandó kísérői emberi létünknek. A keresztény reménység – a Krisztussal való találkozás és egyre mélyebb, majd kiteljesedő együttlét – olyan hajtómotor, olyan energiaforrás, amely változó hangulatok és állandóan változó körülmények között segít igyekezni a jóra, a krisztusira, a hitből fakadó életre.

Szombat
A tanítványok unszolták és kérték Jézust: „Maradj velünk, mert esteledik, a nap is lehanyatlott már!” Bement hát, hogy velük maradjon. Lk 24,29 (5Móz 31,8; 5Móz 4,27–35/36–40/; Jn 10,1–10) Elmúlt a hét, múlik az életem, és múlik a világ. Minden szombat erre figyelmeztet. Mi maradt abból, ami a héten az enyém volt, s mi abból, amit tettem? Ki marad ebben a változó és mulandó világban? Együtt kérjük tanítvány elődeinkkel: maradj velünk, Urunk! S a sok kérdőjel és bizonytalanság között egy biztos: ő velünk marad. Most igéjében és az úrvacsora kenyerében és borában, egykor pedig majd személyesen, ott, ahova előre ment, helyet (végleges helyet) készíteni nekünk.

■ Dr. Hafenscher Károly (ifj.)

HIRDETÉS

A Debreceni Evangélikus Egyházközség minikollégiuma felvételt hirdet Debrecenben felsőoktatási intézményben nappali tagozaton tanulmányokat folytató hallgatók részére a 2010/2011-es tanévtől.

A kollégium Debrecen belvárosában található (Miklós utca 3.); elhelyezés két kétágyas, illetve egy háromágyas szobában. Díj: 12 000 Ft + rezsi.

A jelentkezéshez csatolni kell lelkészi ajánlólevelet, valamint kézzel írott önéletrajzot. A jelentkezés határideje: augusztus 20. Érdeklődni lehet *Réz-Nagy Zoltán* lelkésznél a 20/824-4077-es vagy *Balázs Viktória* lelkésznél a 20/824-7865-ös számon.

Evangélikus Élet – A Magyarországi Evangélikus Egyház hetilapja

E-mail: evelet@lutheran.hu • **EvÉlet on-line**: www.evelet.hu, www.evangelikuselet.hu
Hirdetésfelvétel: hirdetes@evelet.hu.
Szerkesztőség: 1085 Budapest, Üllői út 24. Tel.: 1/317-1108; 20/824-5519, fax: 1/486-1195.
Szerkesztőségvezető: Boda Zsuzsa (zsuzsa.boda@lutheran.hu). **Szerkesztőségi titkár** (előfizetési és hirdetési ügyek referense): Vitális Judit (judit.vitalis@lutheran.hu).
Főszerkesztő: T. Pintér Károly (karoly.pinter@lutheran.hu). **Olvasószerkesztő**: Dobsonyi Sándor (sandor.dobsonyi@lutheran.hu). **Korrektor**: Sinkáné Zombory Katalin (katalin.zombory@lutheran.hu). **Tervezőszerkesztő / EvÉlet on-line**: Nagy Bence (bence.nagy@gmail.com). **Rovatvezetők**: Boda Zsuzsa – Új nap – új kegyelem (zsuzsa.boda@lutheran.hu), Ecsedi Zsuzsa – Cantate (ezsu@lutheran.hu), Kendeh K. Péter – Oratio oecumenica (peter.kendeh@lutheran.hu), Véghelyi Antal – A vasárnap igéje (antal.veghelyi@lutheran.hu).

Kiadja a Luther Kiadó (kiado@lutheran.hu) 1085 Budapest, Üllői út 24. Tel.: 1/317-5478, 1/486-1228; 20/824-5518; fax: 1/486-1229. **Felelős kiadó**: Kendeh K. Péter (peter.kendeh@lutheran.hu).
Nyomdai előállítás: Konsilo Kft. (1022 Budapest, Tapolcsányi u. 6.). Felelős vezető: Nagy Zoltán.
Árusítja a kiadó és a Magyar Posta Rt. (ÜLK) INDEX 25 211, ISSN 0133-1302

Előfizethető közvetlenül a kiadónál vagy postautalványon. Az előfizetési díj belföldön (illetve Románia és Szlovákia területén) negyed évre 3250 Ft, fél évre 6500 Ft, egy évre 13 000 Ft, európai országba egy évre 43 800 Ft (168 euró), egyéb külföldi országba egy évre 51 200 Ft (196 euró). Csak a minden hónap 15-ig beérkező lemondásokat tudjuk az azt követő hónap elsejével töröltetni, ellenkező esetben még egy hónapig jár az újság. Beküldött kéziratokat nem őrzünk meg és nem küldünk vissza. Az adott lapszámba szánt kéziratokat a megelőző hét csütörtökéig kérjük leadni! A hétfő délutáni lapzártakor kizárólag a hétvégi eseményekkel összefüggő (és a szerkesztőséggel előzetesen egyeztetett) írásokat tudjuk figyelembe venni. Az e-mailben küldendő kéziratokat az evelet@lutheran.hu, a hirdetéseket a hirdetes@evelet.hu címre várjuk.

1 133130 210328